

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE
SOCIETAS SCIENTIARUM PLOCENSIS

ISSN 1233-6696

SPRAWOZDANIE
z działalności
Towarzystwa Naukowego Płockiego
za rok 2025

STOWARZYSZENIE

TOWARZYSTWO NAUKOWE
PŁOCKIE

09-402 Płock, pl. Narutowicza 8
tel./fax 24 262 26 04, 24 366 99 50
www.tnp.org.pl

Płock, kwiecień 2026 r.

CZŁONEK
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO
PANI/PAN

.....
.....

ZAWIADOMIENIE

Na podstawie § 22 pkt 3 i § 24 Statutu Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego zawiadamia, że w czwartek 28 maja 2026 r. o godz. 16.45, a o godz. 17.00 w drugim terminie, w Sali Konferencyjnej im. Marii i Aleksandra Macieszów w siedzibie Towarzystwa odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE
SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE CZŁONKÓW**

Zawiadamiając o powyższym, uprzejmie prosimy
o wzięcie udziału w Walnym Zebraniu

Sekretarz Generalny

dr Tomasz Piekarski

Prezes

prof. Zbigniew Kruszewski

PORZĄDEK DZIENNY
ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZEBRANIA
SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZEGO CZŁONKÓW
STOWARZYSZENIA – TOWARZYSTWA
NAUKOWEGO PŁOCKIEGO

w dniu 28 maja 2026 r.

1. Zagajenie i uczczenie zmarłych członków.
2. Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego.
3. Wybór protokolanta Zwyczajnego Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego.
4. Przyjęcie porządku dziennego obrad.
5. Wręczenie jubilatom okolicznościowych dyplomów.
6. Wybór Komisji Uchwał i Wniosków.
7. Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2025.
8. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2025.
9. Wytyczne do planu pracy na rok 2026.
10. Plan finansowy na rok 2026.
11. Dyskusja.
12. Podjęcie uchwał w sprawach: przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej; udzielenia absolutorium członkom Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego.
13. Wybór Komisji Skrutacyjnej.
14. Wybór członków Zarządu.
15. Wybór członków Komisji Rewizyjnej.
16. Wolne wnioski.

Rada naukowa:

ks. Daniel Brzeziński, Grzegorz Gołębiowski, Andrzej Kansy,
Zbigniew Kruszewski (przewodniczący), Andrzej Marciniak,
Jan Milner, Tomasz Piekarski

Redakcja: Zespół

Zdjęcia:

Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego
oraz Oddziału TNP w Łęczycy

Skład: Piotr Wolski

Druk: Mediakolor Sp. z o.o., Płock

SPIS TREŚCI

A. Protokół Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego z 2 czerwca 2025 r.	7
B. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2025	45
I. Sprawy organizacyjne	45
II. Działalność naukowa i popularyzatorska	49
Konferencje, sesje, odczyty, wystawy oraz inne wydarzenia naukowe i popularnonaukowe	49
Praca w sekcjach	63
Granty	82
III. Udział TNP w konferencjach, sesjach naukowych i innych wydarzeniach	83
IV. Sprawozdanie z działalności Proseminarium Naukowego przy TNP	87
V. Działalność Oddziału TNP w Łęczycy	88
VI. Działalność Fundacji Odnowy Zabytków Płocka im. B. Krzywoustego	93
VII. Działalność wydawnicza TNP	95
VIII. Sprawozdanie z działalności Biblioteki im. Zielińskich TNP	97
IX. Sprawozdanie z działalności Archiwum TNP	105
X. Sprawozdanie z działalności Muzeum TNP	107
XI. Wizyty gości w TNP	109
XII. Sprawy różne	111
XIII. Sprawy administracyjne i gospodarcze	114

XIV. Dotacje i darowizny	119
XV. Sprawozdanie finansowe	132
XVI. Rejestr członków zwyczajnych według stanu na 31 grudnia 2025 r.	136
C. Artykuły	143
Leszek Zygnier, <i>W sprawie początków diecezji płockiej</i>	143
Anna Maria Stogowska, <i>Dr Aleksander Maciesza – prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego i redaktor „Rocznika TNP” – pierwszego płockiego czasopisma naukowego</i>	151
Barbara Konarska-Pabiniak, <i>Rembeliński, Rybak, Skotnicki – prekursorzy Sceny Płockiej</i>	172

A.

**PROTOKÓŁ POSIEDZENIA
ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZEBRANIA
CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA –
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO
obradującego dnia 2 czerwca 2025 r.
w drugim terminie o godz. 17.00 w siedzibie Towarzystwa
na podstawie § 24 Statutu TNP**

Prezes TNP prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski powitał zebranych i poinformował, że Towarzystwo Naukowe Płockie na dzień 2 czerwca 2025 r. liczy 284 członków zwyczajnych. Ponieważ w Walnym Zebraniu uczestniczy mniej niż połowa członków Towarzystwa, w pierwszym terminie nie może dojść do skutku.

W drugim terminie o godz. 17.00 prof. Zbigniew Kruszewski ponownie powitał zebranych, a następnie otworzył Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Uczestnicy zebrania uprawnieni do głosowania wg wpisów na liście (42 osoby): Iwona Szczęsna, Barbara Konarska-Pabiniak, Joanna Kacperska-Michota, Paweł Śliwiński, Alina Klocek, Anna Schulz, Grzegorz Michalak, Zbigniew Kruszewski, Maciej Słodki, Jerzy Bogdanienko, Jan Waluś, Joanna Kaczorowska, ks. Andrzej Gretkowski, Tadeusz Nowakowski, Jan Milner, Krzysztof Buczkowski, Mariusz Sarniak, Iwona Paradowska-Olkowska, ks. Bartosz Leszkiewicz, Janusz Zieliński, Marek Szczygielski, Anna Nowacka, Mariusz Królikowski, Małgorzata Kamińska, ks. Daniel Brzeziński, Grzegorz Gołębiwski, Andrzej Marciniak, Marian Chudzyński, Waldemar Podel, Rajmund Głowacki, Tomasz Piekarski, Andrzej Kansy, Zbigniew Lipiński, Anna Stogowska, Rafał Kania, Tadeusz Zombirt, Joanna Banasiak, Krzysztof Kłodawski, Kazimierz Mieszczyński, Zbigniew Siemiątkowski, Henryk Malesa, Jarosław Wanecki.

Pracownicy TNP uczestniczący w zebraniu wg wpisów na liście (4 osoby): Dorota Krawczyńska, Agnieszka Ciechomska, Hanna Woroniecka, Maciej Wróbel.

Ad 1: Zagajenie i uczczenie zmarłych członków

Zgromadzenie rozpoczęło od uroczystego Hymnu Towarzystwa Naukowego Płockiego. Zwyczajne Walne Zebranie otworzył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski słowami: „Otwieram doroczne Walne Zebranie. Zgodnie ze zwyczajem z żalem komunikuję, iż w roku sprawozdawczym 2024 odeszło od nas na zawsze ośmiu członków. Uczcijmy Ich pamięć wspomnieniem”:

mgr inż. Stanisław Gontarek – zmarł 2 stycznia 2024 r. Miał 86 lat. Był członkiem TNP od 1995 r. Zawodowo związany z przemysłem naftowym i bankowością; filatelista.

Urodził się 2 stycznia 1938 r. w Gostyninie, był absolwentem tamtejszego liceum im. Tadeusza Kościuszki. Po ukończeniu w 1961 r. studiów na Wydziale Chemii Politechniki Wrocławskiej pracował w Mazowieckich Zakładach Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku. Uczestniczył w budowie Zakładów i rozruchu pierwszych instalacji. W latach 1974–1980 był pracownikiem Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego „Petrobudowa” w Płocku, w którym od 1976 r. pełnił funkcję dyrektora. W latach 1987–1989 zatrudniony w Libii jako pracownik kontraktowy firmy „Mostostal” Zabrze. W ostatnich latach aktywności zawodowej pracował w Oddziale Narodowego Banku Polskiego w Płocku, aż do jego likwidacji w 2002 r.; pełnił tam funkcję naczelnika Wydziału Administracji.

Poza pracą zawodową udzielał się w różnych organizacjach. Od 1970 r. czynnie działał w Polskim Związku Filatelistów, przez wiele lat kierując płockim oddziałem i organizując liczne wystawy, również o zasięgu krajowym. W 1996 r. został absolwentem Studium Filatelistycznego PZF. Był też numizmatykiem. Należał do Okręgowego Związku Brydża Sportowego w Płocku oraz do amatorskiego koła Brydż 60+. Uczestniczył w pracach Stowarzyszenia Wychowanków i Nauczycieli

Gimnazjum i Liceum im. Tadeusza Kościuszki oraz Gimnazjum im. Narcyzy Żmichowskiej w Gostyninie.

Za swoją pracę odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz wyróżniony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką Honorową PZF, Złotą Odznaką Za Zasługi dla Polskiej Filatelistyki i Srebrną Odznaką Honorową Związku Zawodowego Chemików.

dr Jerzy Stefański – zmarł 1 kwietnia 2024 r. Miał 89 lat. Był członkiem TNP od 1977 r., w latach 1984–2005 zasiadał w Zarządzie, pełniąc w pewnym okresie funkcję skarbnika. Prawnik, regionalista.

Urodził się 23 października 1934 r. we Włoszakowicach pod Leszmem. Absolwent Zawodowego Studium Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Odbył aplikację i otrzymał tytuł radcy prawnego. W 1979 r. uzyskał stopień doktora nauk politycznych. Dorosłe życie osobiste i zawodowe związał z Płockiem, w którym zamieszkał z małżonką w 1968 r. Przez wiele lat pracował jako radca prawny w Fabryce Maszyn Żniwnych w Płocku oraz w Zakładach Przemysłu Dziewiarskiego „Cotex”. W późniejszym okresie prowadził prywatną kancelarię prawną. Był regionalistą, badaczem lokalnej historii, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów płockich Żydów. Członek kolegium redakcyjnego „Notatek Płockich” od 1988 do 2004 r. Był autorem lub współautorem licznych artykułów oraz publikacji książkowych, wielu wydanych przez TNP. Do najważniejszych jego prac należą monografie przemysłu maszyn rolniczych w Płocku oraz współautorstwo leksykonu *Płock od A do Z* (trzy wydania), dwutomowego słownika *Płocczanie znani i nieznan* oraz książki *Żydzi płoccy w dziejach miasta*. Był numizmatykiem i falerystą, kolekcjonował medale płockie, którym poświęcił trzy publikacje.

W 1997 r. za działalność publicystyczną i oświatową został wpisany do Księgi Zasłużonych dla miasta Płocka i województwa płockiego. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi oraz wyróżniony Medalem Prezydenta Miasta Płocka za upowszechnianie kultury i oświaty.

inż. Jarosław Nowakowski – zmarł 10 maja 2024 r. Miał 95 lat. Był członkiem TNP od 1973 r., należał do Oddziału w Sierpcu. Nauczyciel, działacz oświatowy i samorządowy, społecznik.

Urodził się 13 stycznia 1929 r. w Grodnie. Dzieciństwo spędził w Suwałkach. W 1945 r. przyjechał do Sierpca, gdzie ukończył liceum ogólnokształcące. Studiował na Wydziale Chemicznym Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Bydgoszczy, zdobywając tytuł inżyniera chemii. Po studiach pracował w Centralnym Urzędzie Kinematografii, a potem w Zakładach Fotochemicznych w Bydgoszczy. W 1959 r. powrócił do Sierpca i rozpoczął pracę jako nauczyciel w Zespole Szkół Zawodowych nr 1, tzw. Mechaniku. Był wicedyrektorem, a w latach 1967–1984 dyrektorem tej placówki. Za jego kadencji szkoła przeniosła się do nowego budynku, a w dotychczasowym urządzono internat, zorganizowano też nowe pracownie i uruchomiono nowe kierunki kształcenia, znacznie rozbudowano warsztaty szkolne. Z inicjatywy dyrektora nawiązano współpracę szkoły z Ambasadą Argentyny. W 1975 r. placówce przyznano Medal Komisji Edukacji Narodowej.

W latach 1970–1975 Jarosław Nowakowski był prezesem Zarządu Powiatowego Związku Nauczycielstwa Polskiego; doprowadził do wybudowania Domu Nauczyciela w Sierpcu. Zasiadał w Wojewódzkiej Radzie Narodowej w Płocku, w 1975 r. przewodniczył Komisji Oświaty i Kultury, zaś w latach 1980–1988 przez dwie kadencje był przewodniczącym Prezydium Rady. W 1984 r. przeszedł na emeryturę. Za pracę zawodową i społeczną otrzymał m.in. Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Krzyże Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotą Odznakę ZNP. W 2009 r. wyróżniony Medalem Zasłużony dla Miasta Sierpca.

dr Ewa Jancewicz – zmarła 21 lipca 2024 r. Miała 55 lat. Była członkiem TNP od 2015 r., należała do Oddziału w Sierpcu. Nauczycielka, działaczka oświatowa i diecezjalna, ekspertka.

Urodziła się 6 sierpnia 1969 r. w Skrwilnie. Ukończyła Liceum Ekonomiczne w Sierpcu, uzyskując tytuł technika ekonomisty w zakresie ekonomiki i organizacji przedsiębiorstw. Od 1990 r. pracowała jako katecheta w szkołach podstawowych i w Zespole Szkół nr 1

w Sierpcu. W roku 2000 rozpoczęła pracę w Liceum Ogólnokształcącym im. mjr. Henryka Sucharskiego w Sierpcu, gdzie od 2011 r. pełniła funkcję wicedyrektora, a w 2016 r. została dyrektorem szkoły.

Systematycznie podnosiła kwalifikacje zawodowe. W 1992 r. ukończyła studia teologiczno-pastoralne w zakresie katechetycznym w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Płocku, a dwa lata później otrzymała dyplom o specjalności katechetycznej Kolegium Teologicznego Diecezji Płockiej. W 1997 r. uzyskała tytuł magistra teologii w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w 2009 r. nadano jej stopień doktora nauk teologicznych w zakresie katechetyki.

Była konsultantką w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Płocku. Pracowała też w Wydziale Katechetycznym płockiej Kurii Diecezjalnej, powołana dekretem biskupim w skład Diecezjalnej Rady Katechetycznej. W 2002 r. wpisana na listę ekspertów Ministerstwa Edukacji Narodowej ds. awansu zawodowego nauczycieli. Od 2012 r. była rzeczoznawcą Komisji Wychowania Konferencji Episkopatu Polski ds. oceny programów nauczania religii. Autorka podręczników, opracowań dydaktycznych oraz referatów wygłaszanych na konferencjach naukowych.

Za swoją działalność otrzymała m.in. Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal Pro Masovia, Medal Zasłużony dla Katechizacji w Diecezji Płockiej, Złoty Medal z Długoletnią Służbą oraz dwukrotnie nagrodę kuratora mazowieckiego i trzykrotnie nagrodę starosty.

mgr inż. Wojciech Krzywiński – zmarł 12 września 2024 r. Miał 79 lat. Był członkiem TNP od 1978 r. Małachowiak, mistrz świata w modelarstwie kosmicznym.

Urodził się 24 stycznia 1945 r. w Sanoku. W 1959 r. zamieszkał z rodziną w Płocku, gdzie rozpoczął naukę w „Małachowiance”, uzyskując w 1963 r. maturę. Studiował na Wydziale Technologii Drewna w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, którą ukończył z wyróżnieniem w 1968 r. i otrzymał tytuł magistra inżyniera technologii drewna. Podjął pracę w Zakładach Stolarstwa

Budowlanej „Stolbud” w Płocku, początkowo w biurze konstrukcyjnym. W 1977 r. został głównym technologiem – kierownikiem Działu Technologicznego, a ok. 1990 r. otrzymał stanowisko dyrektora.

Aktywnie działał w Towarzystwie Wychowanków, Wychowawców i Przyjaciół Gimnazjum i Liceum im. marsz. Stanisława Małachowskiego w Płocku, w pewnym okresie sprawując funkcję przewodniczącego Zarządu.

Członek Aeroklubu Ziemi Mazowieckiej, był wybitnym modelarzem kosmicznym. Nominowany do Kadry Narodowej Aeroklubu Polskiego w kategorii modeli kosmicznych przez okres 25 lat. Wielokrotny reprezentant Polski na Mistrzostwa Świata i Europy oraz wielokrotny medalista Mistrzostw Świata i Europy. Medalista w klasyfikacji generalnej Pucharu Świata. Był znakomitym instruktorem i wychowawcą młodzieży z uprawnieniami klasy „S” oraz wieloletnim szefem Sekcji Modelarskiej w Aeroklubie Ziemi Mazowieckiej.

Wybrany Sportowcem Roku 2018 w Płocku. Obok medali sportowych wysoce cenił sobie wyróżnienie Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

mgr inż. Bolesław Solarski – zmarł 7 października 2024 r. Miał 97 lat. W 1977 r. należał do grona członków-założycieli Oddziału TNP w Łęczycy, któremu później przewodniczył przez 28 lat – od 1991 do 2019 r. Inżynier górnik, krajoznawca, regionalista, społecznik.

Urodził się 1 października 1927 r. w Samborze w ówczesnym województwie lwowskim. Uczył się m.in. w szkole handlowej w Rzeszowie, a w 1952 r. ukończył studia w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, uzyskując tytuł magistra inżyniera górnika. Pracę rozpoczął w kopalniach rud żelaza w rejonie częstochowskim, a w 1963 r. został służbowo przeniesiony do Łęczyckich Zakładów Górniczych na stanowisko naczelnego inżyniera, przyczyniając się do znacznego rozwoju i rentowności przedsiębiorstwa. W 1977 r. przeszedł do firmy „Kombex” w Częstochowie, skąd został oddelegowany do pracy w NRD. W 1981 r. powrócił do Łęczyckich Zakładów Górniczych i pracował tam do przejścia na emeryturę. Współpracował również z kopalnią soli w Kłodawie.

W latach 1964–1967 był prezesem koła Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa przy Łęczyckich Zakładach Górniczych. Aktywny społecznie, angażował się w działalność regionalistyczną. Od 1954 r. był członkiem PTTK, w latach 1968–1978 wiceprzewodniczącym oddziału PTTK w Łęczycy, organizował rajdy i zloty, uzyskał uprawnienia przewodnika turystycznego. W 1974 r. był współzałożycielem Towarzystwa Miłośników Ziemi Łęczyckiej, w którym pełnił funkcję prezesa od 1986 do 1991 r., a później otrzymał tytuł członka honorowego. W latach 80. XX wieku aktywnie działał też w Klubie Seniora „Złota Jesień”. Zaangażowany w działania na rzecz ochrony zabytków, m.in. renowację archikolegiaty w Tumie. Za czasów jego kierownictwa Oddział TNP w Łęczycy prowadził bardzo aktywną działalność odczytową oraz wydawniczą, w którą jako autor lub redaktor Bolesław Solarski był zaangażowany osobiście.

Za swoją pracę zawodową i społeczną odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, wyróżniony Odznaką Honorową Zasłużony dla Kultury Polskiej, Złotą Odznaką PTTK oraz tytułem Honorowego Obywatela Łęczycy przyznany przez Radę Miasta Łęczycy w 2007 r.

mgr inż. Józef Konieczny – zmarł 3 listopada 2024 r. Miał 88 lat. Był członkiem TNP od 2000 r., należał do Oddziału w Łęczycy. Samorządowiec, radny i burmistrz Łęczycy.

Urodził się 18 grudnia 1936 r. Z wykształcenia magister inżynier mechanik; wieloletni dyrektor Zakładów Aparatury Elektrycznej „Ema-Elester” w Topoli Królewskiej. Zaangażowany w działalność samorządową, w latach 1994–1998 był przewodniczącym Rady Miasta Łęczycy, a następnie burmistrzem Łęczycy w latach 1998–2002. Łęczycy weszła wówczas w skład Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, co wpłynęło na zmniejszenie bezrobocia. Miał duży wkład w inwestycje związane z rozwojem miasta. Przyczynił się także do powołania spółki Towarzystwa Budownictwa Społecznego, co zaowocowało budową kilku nowych bloków mieszkalnych i pozytywnie wpłynęło na trudną wówczas sytuację mieszkaniową w Łęczycy. Za jego kadencji zagospodarowano również teren przy Szkole Podstawowej nr 4 oraz przeprowadzono prace budowlano-

-montażowe w sali sportowej i utworzono infrastrukturę sportową. Był inicjatorem nawiązania partnerstwa z francuskim miastem Rillieux-la-Pape.

Józef Konieczny należał też od 1987 r. do Towarzystwa Miłośników Ziemi Łęczyckiej, wchodził w skład Zarządu i był wiceprezesem. Odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi.

notariusz mgr Maria Świecka – zmarła 9 listopada 2024 r. Miała 88 lat. Była członkiem TNP od 1968 r., w latach 1986–1994 zasiadała w Zarządzie, pełniąc funkcję skarbnika. Prawniczka, sędzia, notariusz.

Urodziła się 12 sierpnia 1936 r. w Warszawie. Do wybuchu drugiej wojny światowej mieszkała z rodzicami w Gdyni, następnie rodzina przeniosła się do Płocka. Jako wybitnie zdolna uczennica maturę zdała nie mając jeszcze 18 lat. W 1956 r. ukończyła studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego i uzyskała tytuł magistra. Zawarła związek małżeński z kolegą z roku – Janem Świeckim. Po powrocie do Płocka pracowała jako sędzia w Wydziale Karnym i Cywilnym Sądu Rejonowego, a następnie od roku 1974 pełniła funkcję dyrektora Państwowego Biura Notarialnego w Płocku. Po sprywatyzowaniu notariatu, w 1992 r. otworzyła własną kancelarię notarialną w Płocku, którą prowadziła do 2007 r. O jej kreatywności i dużej znajomości prawa oraz jego stosowania świadczy fakt stworzenia aktu notarialnego bez uprzednich wzorców tj. aktu założycielskiego pierwszej prywatnej uczelni w Płocku, Szkoły Wyższej Zarządzania i Bankowości w grudniu 1992 r. Była cenionym i szanowanym notariuszem, cechowała ją dokładność i uczciwość.

Ad 2: Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zebrania

Prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski zaproponował kandydaturę prof. dr. hab. n. med. Macieja Słodkiego na przewodniczącego zebrania. Po wyrażeniu zgody i wobec braku innych kandydatur przystąpiono do głosowania.

Za wnioskiem oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

BRANIE CZŁONKÓW TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO

2 czerwca 2025 roku

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.

Od lewej: prof. Zbigniew Kruszewski – prezes, prof. Maciej Słodki – przewodniczący Walnego Zebrania, dr Tomasz Piekarski – sekretarz generalny

Ad 3: Wybór protokolanta Zwyczajnego Walnego Zebrania

Przewodniczący obrad prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki, na wstępie dziękując za zaszczyt i honor przewodniczenia Zgromadzeniu, zaproponował kandydaturę mgr Agnieszki Ciechomskiej jako protokolantki zebrania. Wobec braku innych kandydatów i po wyrażeniu zgody przystąpiono do głosowania.

Za wnioskiem oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 4: Przyjęcie porządku dziennego obrad

Przewodniczący zebrania zaproponował przyjęcie poniższego porządku:

Porządek dzienny

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
w dniu 2 czerwca 2025 r.

1. Zagajenie i uczczenie zmarłych członków.
2. Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zebrania.
3. Wybór protokolanta Zwyczajnego Walnego Zebrania.
4. Przyjęcie porządku dziennego obrad.
5. Wręczenie jubilatом okolicznościowych dyplomów.
6. Wybór Komisji Uchwał i Wniosków.
7. Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2024.
8. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2024.
9. Wytyczne do planu pracy na rok 2025.
10. Plan finansowy na rok 2025.
11. Dyskusja.
12. Podjęcie uchwał w sprawach: przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej; udzielenia absolutorium członkom Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego.
13. Wolne wnioski.
14. Spotkanie okolicznościowe w ogrodzie z okazji 205. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Ad 5: Wręczenie jubilatом okolicznościowych dyplomów

Następnie tradycyjnie wręczono dyplomy dla członków obchodzących okrągłą rocznicę wstąpienia do Towarzystwa Naukowego Płockiego w roku sprawozdawczym – 2024. Dyplomy wręczył prezes TNP

prof. Zbigniew Kruszewski oraz sekretarz generalny TNP dr Tomasz Piekarski. Jako pierwszy dyplom odebrał członek honorowy TNP dr Marian Chudzyński z okazji 65-lecia członkostwa, który jednocześnie w roku 2025 obchodził 90. rocznicę urodzin. W „Notatkach Płockich” nr 1 z 2025 r. zawarto artykuły poświęcone życiu i działalności naukowej jubilata. Dr M. Chudzyński wyrażając podziękowania zaznaczył, iż działa w TNP i kocha Towarzystwo, które jest perłą kultury i nauki Płocka.

Następnie wręczono dyplomy kolejnym jubilatam zgodnie z listą:

Lp.	Imię i nazwisko	Liczba lat w TNP
1.	dr Marian Chudzyński, członek honorowy	65
2.	dr hab. Benon Dymek	55
3.	mgr Marian Hanusz	55
4.	mgr Grzegorz Jachimiak	55
5.	mgr inż. Aniela Kłobukowska	55
6.	lek. wet. Stanisław Kłobukowski	55
7.	mgr Jacek Kowalczyk	55
8.	mgr Zbigniew Lubacz	55
9.	lek. Marianna Rybicka	55
10.	mgr Robert Czapiewski	50
11.	mgr Lech Dobrosielski	50
12.	dr Barbara Konarska-Pabiniak	50
13.	prof. dr hab. inż. <u>Włodzimierz Kotowski</u>	50
14.	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	45
15.	lek. Mieczysław Bąkowski	40
16.	dr inż. Krystyna Jankowska	40
17.	dr Alina Klocek	40
18.	mgr Irena Trojanek-Gago	40
19.	mgr Tomasz Bodal	35
20.	mgr inż. Rajmund Głowacki	35
21.	dr Henryka Piekarska	35

22.	dr Grzegorz Gołębiowski	30
23.	mgr Krzysztof Kwiatkowski	30
24.	prof. dr hab. Andrzej Lenart	30
25.	prof. dr hab. Grzegorz Radomski	30
26.	mgr Maria Sęczkowska	30
27.	mgr Piotr Szczodrowski	30
28.	dr Dorota Dądzik	25
29.	mgr Małgorzata Duch	25
30.	inż. Mieczysław Kamiński	25
31.	prof. dr hab. inż. Piotr Noakowski	25
32.	ks. prałat mgr Wiesław Skonieczny	25
33.	dr Kazimierz Waluch	25
34.	prof. dr hab. inż. Janusz Zieliński	25
35.	mgr Tomasz Żuchewicz	25

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
 Dr Marian Chudzyński (z lewej), członek honorowy TNP, odbiera z rąk prezesa prof. Zbigniewa Kruszewskiego i sekretarza generalnego dr Tomasza Piekarskiego dyplom z okazji 65-lecia członkostwa w Towarzystwie i życzenia z okazji swojego jubileuszu 90. urodzin

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP. Prof. Janusz Zieliński (z lewej) odbiera dyplom z okazji 25-lecia członkostwa w Towarzystwie z rąk prezesa prof. Zbigniewa Kruszewskiego i sekretarza generalnego dr Tomasz Piekarskiego

Ad 6: Wybór Komisji Uchwał i Wniosków

Przewodniczący obrad poinformował członków, iż wpłynęły następujące kandydatury do Komisji Uchwał i Wniosków: dr Joanna Kacperska-Michota, mgr inż. Paweł Śliwiński, mgr inż. Jan Henryk Waluś.

Wobec braku innych kandydatów i po wyrażeniu zgody przez wymienione osoby, przystąpiono do głosowania.

Za wyborem Komisji Uchwał i Wniosków w zaproponowanym składzie oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 7: Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2024 – dr Grzegorz Gołębiwski, wiceprezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Panie Przewodniczący, Panie Prezesie, Panie Sekretarzu Generalny, Szanowni Członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego!

Na dzień 31 grudnia 2024 r. Towarzystwo Naukowe Płockie liczyło 283 członków. W ubiegłym roku przyjęto 4 nowych członków, zmarło 8 członków. Dzięki zabiegom skarbnika Jana Milnera w minionym roku nikt nie został usunięty za niepłacenie składek członkowskich i nikt nie zrezygnował z członkostwa w TNP.

W 2024 r. w TNP odbyło się łącznie 25 różnych spotkań: wykładów, prelekcji, odczytów i wystaw. Ich tematyka i poziom były mocno zróżnicowane, zgodnie z interdyscyplinarnym charakterem naszego stowarzyszenia, aczkolwiek dominowała problematyka z szeroko rozumianej humanistyki. Gdyby tę liczbę podzielić na poszczególne sekcje, to Sekcja Dialogu przeprowadziła 4 spotkania, Sekcja Historyczna – 6, Sekcja Nauk Humanistycznych – 4, Sekcja Nauk Technicznych – 4, Sekcja Pedagogiczna – 3.

Dużą aktywnością wykazał się Oddział w Łęczycy, organizując 5 wykładów i konferencję naukową nt. lokalnego działacza społecznego i regionalisty Wiktoryna Grąbczewskiego. Spośród członków Oddziału łęczyckiego zwraca uwagę duża aktywność naukowa dr. Tomasza Stolarczyka, który stał się filarem Oddziału TNP w Łęczycy (szczegóły: str. 87–88 *Sprawozdania*).

Oprócz tego członkowie TNP uczestniczyli w wielu sesjach i konferencjach, organizowanych przez różne instytucje i uczelnie, co szczegółowo jest przedstawione w drukowanym *Sprawozdaniu* za 2024 r.

Spośród wydawnictw TNP – poza „Notatkami Płockimi” i corocznym *Sprawozdaniem* – warto odnotować wydanie monografii prof. Michała Trubasa nt. płockiego garnizonu Ludowego Wojska Polskiego w latach 1945–2000. Drugą publikacją jest opracowanie czworga utytułowanych autorów, profesorów: Iwony Hofman, Andrzeja Grzywacza, Zbigniewa Kruszewskiego oraz Tadeusza Majsterkiewicza, wydane na 60-lecie Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. Prezes Zbigniew Kruszewski zamieścił tam artykuł charakteryzujący projekt ustawy regulującej status towarzystw naukowych, za czym od lat lobbuje.

Biblioteka im. Zielińskich formalnie dostępna jest dla czytelników tylko w jeden dzień w tygodniu (środa). Natomiast codziennie czynna jest czytelnia zbiorów specjalnych i archiwum TNP. W coraz większym zakresie Biblioteka udostępnia swoje zbiory w internecie na stronie Płockiej Biblioteki Cyfrowej, z której w minionym roku skorzystało prawie 305 000 czytelników.

Jak co roku Towarzystwo odwiedzili bardziej i mniej znamienici goście, spośród których warto odnotować – w marcu 2024 r. – wizyty ówczesnego ministra nauki i szkolnictwa wyższego Dariusza Wiczorka i ówczesnej wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Joanny Scheuring-Wielgus.

Szczegóły dotyczące działalności TNP macie Państwo w Sprawozdaniu, jak zwykle przygotowanym przez Macieja Wróbla, za co należą mu się podziękowania.

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa referuje wiceprezes dr Grzegorz Gołąbiewski

Szanowni Państwo!

W minionym roku Zarząd TNP – jak zawsze – zbierał się regularnie na comiesięcznych zebraniach za wyjątkiem miesięcy wakacyjnych. Tematyka zebrań obejmowała sprawy naukowe, organizacyjne, finansowe i członkowskie. Spróbujemy przedstawić je w kolejności chronologicznej:

- od stycznia 2024 r. Zarząd podjął starania o wydanie drugiego tomu *Dziejów Płocka* z 2006 r. W odpowiedzi na wniosek złożony do Urzędu Miasta Płocka otrzymaliśmy dofinansowanie w wysokości 14 000 zł. Pozwoli to na wydrukowanie 150 egz. Wznowienie jest podyktowane zapotrzebowaniem na ten właśnie tom, którego nakład był zbyt mały. Dzięki temu dla osób zainteresowanych będzie dostępny komplet trzech tomów *Dziejów Płocka*.
- w 2024 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego został złożony wniosek na realizację piątego etapu prac konserwatorskich i restauratorskich przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej XV-wiecznej kanonii, czyli siedziby TNP. Wniosek dotyczył wymiany 15 okien na parterze, pierwszym piętrze i poddaszu oraz wymianę 3 drzwi i drzwi balkonowych na pierwszym piętrze. Koszt – prawie 300 000 zł. W marcu 2024 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyznał nam kwotę 100 000 zł. W ramach tej kwoty wymieniono jedno okno w sali konferencyjnej, 3 okna na poddaszu oraz 2 drzwi z sali konferencyjnej do ogrodu. Poza tym z Urzędu Marszałkowskiego otrzymaliśmy 18 000 zł na digitalizację spuścizny Aleksandra Macieszy.
- już w styczniu 2024 r. Zarząd czynił starania nad uczczeniem 20-lecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Na wniosek prezesa Zbigniewa Kruszewskiego postanowiono nawiązać do cyklu spotkań, jakie odbywały się w TNP 20 lat temu pt. *Europa jaką lubimy*. W rezultacie 24 maja 2024 r. odbyło się spotkanie *Europa jaką lubimy – 20 lat później*. W pierwszej części marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik wygłosił

wykład nt. 20 lat obecności Polski w Unii Europejskiej i korzyści z tego płynących. W drugiej części dyrektor Teatru Dramatycznego w Płocku Marek Mokrowiecki recytował fragmenty utworu *Kwiaty polskie* Juliana Tuwima. Całość prowadził prezes TNP prof. Z. Kruszewski, dzieląc się również z obecnymi swoimi refleksjami na temat minionego 20-lecia.

- na początku 2024 r. prezes prof. Zbigniew Kruszewski wspólnie z prof. Iwoną Hofman, obecną przewodniczącą Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, złożyli wizytę w Sejmie, spotykając się z przewodniczącą Komisji Edukacji Narodowej Krystyną Szumilas i wiceprzewodniczącą tej komisji, płocką posłanką, Elżbietą Gapińską. Rozmawiano o zasadach funkcjonowania i finansowania towarzystw naukowych w Polsce.

Elementem tego lobbingu na rzecz uzyskania stałego finansowania przez TNP była wizyta w siedzibie TNP ministra nauki i szkolnictwa wyższego Dariusza Wieczorka (11 marca 2024 r.), którego po budynku TNP oprowadzał prezes Z. Kruszewski, a kierownik Biblioteki i Archiwum Agnieszka Ciechomska zaprezentowała najcenniejsze zbiory TNP. Również w marcu 2024 r. w TNP gościła wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Joanna Scheuring-Wielgus, którą po siedzibie TNP oprowadzał prezes Z. Kruszewski, a kierownik A. Ciechomska zaprezentowała jej wybrane najciekawsze eksponaty ze zbiorów specjalnych Biblioteki.

Mimo tego, że Biblioteka TNP funkcjonuje w ograniczonym zakresie, Zarząd stara się o jak najpełniejsze udostępnienie zbiorów w internecie w ramach Płockiej Biblioteki Cyfrowej. Ponieważ system udostępniania Windows Serwer 2012 zakończył swoją działalność, Zarząd podjął decyzję o zakupie nowego serwera wraz z oprogramowaniem Windows Serwer 2022 oraz systemem dLibra. Koszt oprogramowania: 25 500 zł. Podjęto również decyzję o zakupie systemu bibliotecznego Koha za prawie 12 000 zł. Zarząd zgodził się również na zakup czytnika kodów kreskowych dla nabytków Biblioteki. Dzięki tym zakupom czytelnicy mogą dalej korzystać w internecie z naszych zbiorów, a oprócz tego będzie można wprowadzić

do katalogu elektronicznego nabytki Biblioteki, które wcześniej były dostępne wyłącznie w katalogach wewnętrznych.

W czerwcu 2024 r. z Funduszu Grantowego dla Płocka Biblioteka otrzymała 21 000 zł na konserwację starodruków, co pozwoliło na konserwację 3 tytułów w 4 woluminach, aczkolwiek całkowity koszt konserwacji wyniósł 26 450 zł, więc TNP dołożyło z własnych środków 5450 zł.

Generalnie – funkcjonowanie Biblioteki, nawet w ograniczonym zakresie, generuje dosyć wysokie koszty, wpływając na stan finansów TNP. Poza tym co jakiś czas zdarzają się awarie instalacji wodno-kanalizacyjnej, wymuszające kosztowne naprawy.

Ze spraw personalnych warto odnotować, że w marcu 2024 r. po wycofaniu się prof. dr. hab. Zbigniewa Czernickiego z Rady Towarzystw Naukowych przy PAN, zastąpił go członek Zarządu TNP i prorektor Akademii Mazowieckiej – prof. AMP dr hab. Andrzej Kansy. Serdecznie gratulujemy.

W październiku 2024 r. dziekan Wydziału Prawa i Administracji Akademii Mazowieckiej dr Rafał Kania uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego w Instytucie Prawa i Administracji na Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku. Podstawą habilitacji była wydana w 2023 r. monografia *Prawo w służbie ideologii. Myśl polityczna komunistów polskich i prawo stanowione od Manifestu PKWN do wyborów do Sejmu Ustawodawczego*. Należy podkreślić, że jest to jedyny przypadek habilitacji z nauk prawnych, uzyskany przez płocczanina, który rozwija karierę naukową w naszym mieście.

W ubiegłym roku zmarło 8 członków TNP, w tym były przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy Bolesław Solarski. W pogrzebie uczestniczyła delegacja TNP w osobach mówiącego te słowa dr. G. Gołębiewskiego oraz skarbnika Jana Milnera. Zmarł także wieloletni członek Zarządu dr Jerzy Stefański oraz była członkini Zarządu Oddziału w Sierpcu dr Ewa Jancewicz. W pogrzebie również uczestniczyli przedstawiciele TNP.

Praca Zarządu TNP polega również na rozpatrywaniu różnych wniosków i ofert, napływających z całego kraju. Na przykład w marcu

2024 r. prezes prof. Z. Kruszewski i wiceprezes ks. prof. D. Brzeziński w odpowiedzi na ofertę firmy Skanowanie.pl spotkali się z jej przedstawicielami w celu ewentualnego podjęcia współpracy. Przedstawiona umowa, dotycząca skanowania i drukowania reprintów inkunabułów i starodruków okazała się na tyle niekorzystna, że postanowiono ją odrzucić i nie podejmować współpracy.

W maju 2024 r. Zarząd – w odpowiedzi na pismo z Muzeum Zamkowego w Malborku – zgodził się na wypożyczenie starodruków z naszych zbiorów na wystawę *Kultura ekslibrisu w Rzeczypospolitej w XVI–XVIII w.* (16 maja – 10 października 2025 r.). Także w maju 2024 r. Patryk Mieszkowicz zwrócił się do Zarządu z propozycją upamiętnienia 100. rocznicy utworzenia Polskiej Autokefalicznej Cerkwi Prawosławnej. W odpowiedzi na pismo mówiący te słowa w lutym 2025 r. wygłosił wykład nt. historii i współczesności Cerkwi prawosławnej w Polsce i w Płocku.

Na bieżąco dyrektor Biura Zarządu TNP Dorota Krawczyńska prowadzi obsługę prawną wynajmowanych pomieszczeń, co wiąże się z podpisywaniem aneksów do umów oraz szybką reakcją na wszelkie problemy techniczne.

Tak więc Zarząd podejmuje wielotorowe działania na rzecz poprawy stanu technicznego naszych budynków, pozyskiwania środków finansowych na konserwację i udostępnienie zbiorów Biblioteki i Archiwum w internecie, stopniową wymianę okien i drzwi w zabytkowych budynkach. Biuro Zarządu, czyli w praktyce dyrektor D. Krawczyńska na bieżąco załatwia sprawy, z jakimi zgłaszają się różni interesanci. Aktywność naukowa utrzymuje się na stałym poziomie i zależy głównie od inwencji przewodniczących Sekcji i członków TNP. Bardzo za to dziękujemy i oczywiście zachęcamy do jeszcze większej aktywności i obecności na wykładach i prelekcjach.

Bardzo dziękuję za uwagę.

Ad 8: Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2024 – mgr inż. Paweł Śliwiński, członek Komisji Rewizyjnej Towarzystwa Naukowego Płockiego

Panie Przewodniczący, Panie Prezesie, Szanowni Członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego!

Komisja Rewizyjna w 2024 r. interesowała się sposobem i stopniem realizacji zadań merytorycznych, w tym zadań związanych z sytuacją finansową i gospodarczą TNP. Zwrócono uwagę na zgodność realizowanych zadań z przepisami prawa, ze Statutem, uchwałami Walnego Zebrania oraz Zarządu TNP. Dziś podsumujemy pracę tej placówki.

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej składa jej członek Paweł Śliwiński. Za stołem (od lewej): prezes Zbigniew Kruszewski, przewodniczący obrad Maciej Słodki i sekretarz generalny Tomasz Piekarski

Ważnym źródłem wiedzy na ten temat były posiedzenia Zarządu TNP, w których uczestniczyła przewodnicząca Komisji Rewizyjnej.

Analizowano tam sprawy związane z działalnością naukową, popularnonaukową, wydawniczą i podejmowano w tym zakresie decyzje. Dużą uwagę zwracano również na sprawy finansowe. Cenne wyjaśnienia w tym zakresie uzyskała Komisja poprzez rozmowy i konsultacje z dyrektorem Biura Zarządu TNP Dorotą Krawczyńską oraz skarbnikiem TNP Janem Minerem – osobami kompetentnymi i bardzo zaangażowanymi w realizację działań TNP. Komisja Rewizyjna z całą pewnością stwierdza, że pracownicy Biura Zarządu TNP to eksperci z dużym zaangażowaniem w pracę tej placówki.

Komisja Rewizyjna na posiedzeniu w dniu 25 kwietnia 2025 r. dokonała analizy i oceny całokształtu działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za 2024 r. w zakresie realizacji zadań statutowych oraz działalności finansowej. Towarzystwo Naukowe Płockie na dzień 31 grudnia 2024 r. liczyło 283 członków zwyczajnych, jednego członka wspierającego oraz 10 członków honorowych. Przyjęto 4 nowych członków, zmarło zaś 8 osób.

Różnorodne są formy działalności TNP. Działalność naukowa i popularnonaukowa to między innymi konferencje, odczyty i inne wydarzenia naukowe. Członkowie TNP pracują w 6 sekcjach. Bogata i ciekawa jest ich działalność naukowa i popularyzatorska. Odczyty, wykłady, sesje naukowe, wystawy to formy tych działań. Komisja Rewizyjna zwróciła uwagę na niektóre z nich:

- *Europa jaką lubimy. 20 lat później* – wydarzenie nawiązujące do cyklu spotkań *Europa jaką lubimy*, które odbywały się w TNP przez cały rok 2004, przybliżające historię i kulturę poszczególnych krajów Unii Europejskiej,
- spotkanie autorskie i promocja książki prof. Michała Trubasa *Płocki garnizon Wojska Polskiego w latach 1945–2000*,
- *Zbiory specjalne Towarzystwa Naukowego Płockiego jako cenne dziedzictwo kulturowe* – odczyt ks. prof. Daniela Brzezińskiego towarzyszący prezentacji efektów konserwacji starodruków ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP.

Również w Oddziale TNP w Łęczycy tematyką wielu odczytów były wydarzenia historyczne. Członkowie tego Oddziału aktywnie uczestniczyli w ważnych wydarzeniach środowiska lokalnego.

Warto też podkreślić, że TNP w 2024 r. kontynuowało współpracę z Instytutem Matematyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. To kolejne działanie na rzecz rozwoju nauki.

Działalność wydawnicza TNP w 2024 r. to łącznie 76 arkuszy wydawniczych, których wykaz znajduje się w *Sprawozdaniu*. Należy zwrócić uwagę, iż nakładem Towarzystwa Naukowego Płockiego ukazała się między innymi publikacja Iwony Hofman, Andrzeja Grzywacza, Zbigniewa Kruszewskiego, Tadeusza Majsterkiewicza, *Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. Sześćdziesiąt lat aktywności społecznej*.

Komisja Rewizyjna poznała również ważne przedsięwzięcia realizowane przez Biuro Zarządu TNP, Bibliotekę im. Zielińskich, Archiwum oraz Muzeum. Działalność ta jest w pełni zgodna ze Statutem TNP oraz regulaminami. Dokładne informacje na temat aktywności TNP, głównie w obszarze nauki i kultury, zawiera *Sprawozdanie z działalności (...) za rok 2024* – proponuję Państwu tę ciekawą lekturę.

Komisja Rewizyjna na posiedzeniu 25 kwietnia 2025 r. objęła również kontrolą bilans za rok sprawozdawczy 2024 ze szczególną uwagą na rachunek zysków i strat. W 2024 r. TNP nadal nie otrzymało dotacji na działalność Biblioteki im. Zielińskich. Finansowanie tej placówki oraz realizacja innych przedsięwzięć była w części wspierana z dotacji od osób prawnych i fizycznych. Analiza rachunku zysków i strat za 2024 r. wskazuje na ujemny wynik finansowy w wysokości 203 000 zł.

Zgodnie z ustaleniami Zarządu TNP z 2023 r. część pieniędzy pozyskanych ze sprzedaży budynku w Wyszogrodzie przeznaczono na remont budynku – siedziby TNP przy placu Narutowicza 8. W roku 2024 kontynuowano zaplanowane prace.

Analiza działań realizowanych przez TNP w 2024 r. pozwala stwierdzić, że praca i dorobek kulturalny tej placówki znany jest

w całym kraju. Osiągnięcia w poszczególnych zakresach działań to zaangażowanie członków Zarządu TNP, profesjonalizm i doświadczenie pracowników, a głównie ogromne zasługi prezesa prof. Zbigniewa Kruszewskiego, kierującego placówką. Dzięki takiemu przewodnictwu Towarzystwo od wielu lat jest znaczącą częścią historii rozwoju Płocka i Mazowsza, zwłaszcza w upowszechnianiu kultury i nauki w społeczeństwie. To zaszczyt i honor pracować wspólnie z takimi członkami Towarzystwa oraz pracownikami zatrudnionymi w tej placówce. Profesjonalizm i ogromne zaangażowanie członków Zarządu TNP daje takie niepowtarzalne i nie do przecenienia działania. To zasługa dużego zaangażowania członków Zarządu, ścisłej współpracy członków Towarzystwa oraz wiedza, profesjonalizm i doświadczenie pracowników zatrudnionych w tej placówce.

Szczególne słowa uznania Komisja kieruje do prezesa, członka honorowego TNP prof. Zbigniewa Kruszewskiego, wyróżniającego się ogromnymi umiejętnościami i doświadczeniem w organizowaniu i kierowaniu działalnością naukową i publiczną.

Komisja Rewizyjna ocenia pozytywnie wszystkie wyniki uzyskane w działalności TNP w 2024 r. Stwierdza również, że działania te były w pełni prawidłowe, pożyteczne i wartościowe, a ich realizacja zgodna z przepisami prawa. Bardzo wysoko zostaje oceniony duży profesjonalizm i zaangażowanie członków Zarządu.

Komisja Rewizyjna wnioskuje więc o udzielenie członkom Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2024 absolutorium.

Ad 9: Wytyczne do planu pracy na rok 2025 – dr Tomasz Piekarski, sekretarz generalny Towarzystwa Naukowego Płockiego

Szanowny Panie Przewodniczący, Szanowny Panie Prezesie, Szanowni Państwo!

Plan pracy Towarzystwa przedstawia się interesująco, a ponieważ mamy połowę roku wiele wydarzeń miało już miejsce. Pokróćce powiem o ważniejszych z nich.

- 6 lutego 2025 r. Sekcja Nauk Humanistycznych zorganizowała promocję książki *Moje fado* współautorów Barbary Konarskiej-Pabiniak i Leszka Skierskiego.
- 18 lutego odbył się zorganizowany przez Sekcję Nauk Społecznych odczyt prof. Anne White pt. *Polish Cities of Migrations. The migration transition in Kalisz, Pila and Plock.*
- 27 lutego Sekcja Historyczna zaprosiła na wykład dr. Grzegorza Gołębińskiego *Prawosławie w Polsce i w Płocku. Historia i terażniejszość.*
- 28 lutego Sekcja Dialogu współorganizowała konferencję naukową związaną z 40-leciem sakry ks. biskupa Romana Marcinkowskiego.
- 3 marca odbyła się w Zespole Szkół im. Jadwigi Grodzkiej w Łęczycy, współorganizowana przez Oddział TNP w Łęczycy, sesja naukowa *120-lecie strajku w Seminarium Nauczycielskim w Łęczycy* połączona z wmurowaniem tablicy pamiątkowej na budynku szkoły.
- 4 marca Andrzej Doliński wygłosił odczyt *Łęczycy podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945.*
- 6 marca dr Andrzej Dwojnych w ramach Sekcji Historycznej wygłosił odczyt *W stronę Królestwa Bożego na ziemi. Myśl społeczno-polityczna mariawitów polskich.*
- 13 marca ponownie Sekcja Nauk Społecznych zaprosiła na interesujący odczyt dr. Wojciecha Wasilewskiego pt. *Potrzeby obronne Płocka.*
- 1 kwietnia Sekcja Historyczna zorganizowała odczyt dr. Krzysztofa Kłodawskiego nt. *Własność ponemiecka po 1945 r. w wybranych powiatach województwa warszawskiego.*
- 24 kwietnia w Łęczycy odbyła się sesja naukowa z okazji 600-lecia konsekracji łęczyckiej Fary. Sesja zorganizowana została przez Towarzystwo Naukowe Płockie Oddział w Łęczycy i ks. kan. Sławomira Sobierajskiego.

- 8 maja miała miejsce sesja naukowa w ramach XX Międzynarodowego Festiwalu ks. Macieja Sarbiewskiego *Chrześcijański Horacy z Mazowsza* pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika oraz biskupa płockiego Szymona Stułkowskiego.

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Dr Tomasz Piekarski – sekretarz generalny przedstawia plan pracy na rok 2025

Wydarzeniem, które odbiło się szerokim echem była współorganizowana 10 maja 2025 r. przez TNP wspólnie z Muzeum Mazowieckim i Diecezją Płocką, z okazji jej 950-lecia, konferencja naukowa *W poszukiwaniu naszych korzeni. Piastowski Płock*. Wśród prelegentów znaleźli się wybitni w kraju specjaliści w zakresie badań archeologicznych i badacze mediewiści.

15 maja 2025 r. Sekcja Nauk Humanistycznych zorganizowała spotkanie z Romą Ludwicką poświęcone promocji jej książki *Zdążyłam zapisać... ostatnie rozmowy z płockimi bohaterami wojny 1939–1945*.

W bieżącym roku w ramach kontynuowanej współpracy Towarzystwa z Instytutem Matematyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy odbył się cykl seminariów poświęconych zagadnieniom matematycznym. Miały one miejsce 9 i 23 stycznia, 6 marca i 29 maja.

A teraz wydarzenia i działania, które zaplanowano w dalszej części roku 2025.

Szereg wydarzeń planuje Sekcja Dialogu: w czerwcu prezentację książki Andrzeja Ruteckiego o arcybiskupie Nowowiejskim; we wrześniu prezentację książki *Zbrodnie niemieckie i sowieckie na Mazowszu 1939–1945*; w listopadzie prezentację książki ks. prof. Andrzeja Kobylińskiego *Osoba w centrum*.

12 czerwca 2025 r. Sekcja Nauk Humanistycznych planuje spotkanie z ks. prof. UKSW dr. hab. Januszem Nowińskim SDB, redaktorem naukowym książki *Tron Nayaśniejszej Nieba y Ziemi Królowey Nayaświętszej Maryi Panny Przecudowney w Obrazie Jasney Góry Czerwińskiej...*

Oddział w Łęczycy planuje we wrześniu odczyt prof. Anny Kowalskiej-Pietrzak nt. Bolesława Chrobrego, a 7 października spotkanie wspomnieniowe poświęcone pamięci przewodniczącego Bolesława Solarskiego.

Sekcja Historyczna planuje odczyt dr. Grzegorza Gołębiewskiego nt. *Przyczyny upadku I Rzeczypospolitej – nowe spojrzenie* i inne referaty, wykłady, które na pewno pojawią się po wakacjach.

Sekcja Pedagogiczna planuje w październiku konferencję naukowo-praktyczną pt. *Zagrożenia społeczne i sytuacje kryzysowe. Profilaktyka, diagnoza i terapia w perspektywie pedagogiki resocjalizacyjnej* zorganizowaną we współpracy Urzędem Miasta Płocka i Szkołą Wyższą im. Pawła Włodkowica w Płocku. Z kolei w listopadzie prelekcję prof. Małgorzaty Kamińskiej nt. *Przemoc domowa. Uwarunkowania prawne, społeczne i psychologiczne*.

W ramach pracy Biura Zarządu, Biblioteki, Archiwum i Muzeum realizowanych będzie szereg projektów i zadań. Warto podkreślić,

że działania te wykonują tylko cztery osoby zatrudnione w naszym Towarzystwie.

Kontynuowane będzie zadanie *Zachowanie dziedzictwa regionalnego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego*, które zostało dofinansowane przez Zarząd Województwa Mazowieckiego w kwocie 18 000 zł w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych. Zadanie obejmuje digitalizację wraz z mikrofilmowaniem 7 jednostek (ok. 1200 stron) ze spuścizny Aleksandra Macieszy. Będzie to głównie zbiór archiwalnych fotografii. Do tej pory w ramach pozyskanych grantów udało się przenieść na format cyfrowy 24 jednostki spuścizny Macieszy, tak często wykorzystywanej w badaniach nad dziejami Płocka i Mazowsza.

W bieżącym roku prowadzone będą wstępne prace dotyczące opracowania akt TNP z lat 1970–2000 (selekcja, klasyfikowanie). Ponadto realizacja zadania *Wydanie publikacji „Dzieje Płocka” tom 2*, które zostało dofinansowane przez Prezydenta Miasta Płocka w kwocie 14 000 zł w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych. Dotacja pokryje koszt druku 150 egzemplarzy poprawionego wydania monografii z 2006 r.

Na bieżąco realizowane są kwerendy, obsługa czytelników w czytelni zbiorów nowszych i zbiorów specjalnych, prace związane z gromadzeniem oraz opracowaniem księgozbioru w systemie Koha, korespondencja z darczyńcami, prowadzone są lekcje biblioteczne i specjalne pokazy zbiorów zabytkowych, realizowane użyczenia zasobu, sporządzanie ankiet (GUS, KRB), obsługa wydarzeń naukowych organizowanych przez TNP.

Na bieżąco trwają prace związane z wydawaniem kwartalnika TNP „Notatki Płockie”, w których mieści się prowadzenie sekretariatu redakcji, opracowanie redakcyjne artykułów, korekta tekstów, wprowadzenie artykułów do bazy Biblioteka Nauki (wraz z eksportem do bazy Central European Journal of Social Sciences and Humanities), współpraca z BazHum.

Do tego należy dodać takie prace jak: realizacja zadań związanych z działalnością merytoryczną TNP; organizacja, promocja i obsługa wydarzeń naukowych, popularnonaukowych, kulturalnych

i innych, w tym Walnego Zebrania członków TNP; prowadzenie dokumentacji fotograficznej i audio działalności TNP; współpraca z informatykiem w zakresie aktualizacji informacji na stronie internetowej; administrowanie profilu TNP na Facebooku – od początku roku przygotowano i opublikowano 36 wpisów o charakterze informacyjnym, okolicznościowym i popularyzatorskim; realizacja zadań w zakresie działalności wydawniczej TNP, m.in. zredagowano, poddano korekcie i przygotowano do druku coroczne sprawozdanie z działalności Towarzystwa; administrowanie kontem TNP w serwisie e-ISBN; prowadzenie wymiany wydawnictw z Muzeum Mazowieckim w Płocku oraz innymi wydawcami; realizacja umów licencyjnych na wykorzystanie wizerunków dzieł sztuki ze zbiorów TNP (od początku roku zrealizowano jedną) oraz umów użyczeń obiektów artystycznych – w miarę zapotrzebowania.; prowadzenie bieżących prac biurowych związanych z funkcjonowaniem TNP, w tym m.in.: realizacja powiadomień SMS, prowadzenie korespondencji mailowej z członkami Towarzystwa oraz z interesantami zewnętrznymi, przygotowywanie adresów gratulacyjnych, innych pism oraz zawiadomień dotyczących zmian w funkcjonowaniu Biura TNP, obsługa wizyt gości odwiedzających TNP.

W bieżącym roku dzięki dotacji w kwocie 90 000 zł pozyskanej od Samorządu Województwa Mazowieckiego kontynuowane będą prace związane z wymianą zabytkowych okien i remontami w kanonii – obiekcie w którym mamy przyjemność funkcjonować i prowadzić naszą działalność naukową.

Na koniec pozostaje mi życzyć wielu interesujących doświadczeń, wrażeń i naukowego ubogacenia w roku 2025.

Dziękuję bardzo.

Ad 10: Plan finansowy na rok 2025 – mgr Jan Milner, skarbnik Towarzystwa Naukowego Płockiego

Panie Przewodniczący, Panie Prezesie, Szanowni Państwo!

Przedstawiam, jak co roku, plan finansowy (kwoty podane w złotych):

PRZYCHODY	999 500
Składki członkowskie	9000
Dotacje i dopłaty	140 000
1,5 % podatku	17 000
Darowizny	6000
Przychody finansowe	95 000
Pozostałe przychody	20 000
Przychody za wynajem	700 000
Usługi kserograficzne	1000
Kwerendy i lekcje	5000
Sprzedaż wydawnictw	4500
Pozostała sprzedaż	2000
KOSZTY	1 044 500
Materiały i media	330 000
Materiały biurowe	5000
Energia elektryczna	120 000
Energia ciepła	180 000
Woda	21 000
Pozostałe (środki czystości, inne)	4000
Usługi obce	261 500
Wywożenie odpadów	17 000
Telefony oraz SMS	8000
Ochrona mienia	12 000
Usługi informatyczne	9000
Usługi pocztowe	2000
Usługi bankowe	500
Usługi drukarskie	30 000
Inne usługi obce (remonty, awarie)	183 000
Płace i pochodne	323 500
Wynagrodzenia	240 000
Ubezpieczenia społeczne	75 000
ZFŚS	6000
Szkolenia, badania profilaktyczne	400
Podróże służbowe i ryczałty	2100
Pozostałe koszty	129 500
Podatki i opłaty	41 000
Ubezpieczenie mienia	6000

Stypendia, konkursy	2000
Zakup książek i czasopism	500
Obsługa prawna	6000
Sprzątanie i obsługa nieruchomości	43 000
Obsługa księgowości	31 000
Wydawnictwa gratis	0
WYNIK	-45 000

Odnosnie do planowanej straty 45 000 zł – może być większa, chociażby ze względu na nieoczekiwane awarie.

Dziękuję dr. Grzegorzowi Gołębiowskiemu za podkreślenie, że dzięki mnie nie skreślono członków za nieopłacone składki. Niestety adresy i telefony członków TNP są nieaktualne, co utrudnia mi kontakt w tej sprawie, niektórzy nazywają mnie nawet „komornikiem”. Proszę o opłacanie składek, jak i o darowizny 1,5% podatku dla Towarzystwa. Dziękuję bardzo.

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Skarbnik Jan Milner omawia plan finansowy

Ad 11: Dyskusja

Dr hab. Anna Maria Stogowska – wiceprzewodnicząca Sekcji Historycznej Towarzystwa Naukowego Płockiego

W roku 2025 mija 150. rocznica urodzin i 80. rocznica śmierci Aleksandra Macieszy, niestety w planie pracy nie znalazłam informacji na ten temat. Dotychczas odbywały się sesje naukowe, są dwa opracowania naukowe o Macieszy – dr. M. Chudzyńskiego i mojego autorstwa. Działalność Macieszy dla Towarzystwa i dla całego Płocka była olbrzymia, m.in. zakupił dwa budynki dla TNP, organizował Bibliotekę im. Zielińskich i Muzeum, był także burmistrzem miasta. Rocznicą jego urodzin mija 4 czerwca. Bardzo proszę o zorganizowanie z tej okazji sesji naukowej upamiętniającej zasługi Aleksandra Macieszy zarówno dla TNP, jak i Płocka. Aleksander Maciesza niestety nie ma żadnego pomnika w Płocku, warto by o tym pomyśleć. Dziękuję bardzo.

Prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki – przewodniczący Walnego Zebrania Towarzystwa Naukowego Płockiego

Ad vocem do głosu Pani Profesor – Maciesza był również prezesem Płockiego Towarzystwa Lekarskiego, dlatego myślę że PTL chętnie włączy się w upamiętnienie jubileuszu doktora Aleksandra Macieszy we współpracy z TNP.

Mgr inż. Mariusz Portalski – członek Towarzystwa Naukowego Płockiego

Dr Tomasz Piekarski w imieniu Mariusza Portalskiego odczytał pismo następującej treści:

Szanowny Panie Prezesie, Szanowny Panie Przewodniczący Szanowni Państwo!

Z przykrością stwierdzam, że ze względu na moją chorobę (piąty tydzień pod tlenem) nie będę uczestniczył w Walnym Zgromadzeniu. Jestem członkiem TNP od 1975 r. i być może taka sytuacja zdarzyła się po raz pierwszy. Proszę zatem przyjąć życzenia efektywnych obrad wraz z planem pracy w bieżącym i dalszych latach. Jako wniosek proponuję rozszerzenie edukacyjnych zadań TNP dla akumulacji

kapitału ludzkiego (priorytetowa rola edukacji), transformacji do Gospodarki Opartej na Wiedzy (tam kapitał ludzki najważniejszym czynnikiem gospodarowania), zwiększenia innowacyjności (wg NIK jesteśmy dwa miejsca za Bułgarią) i uruchomienie innych czynników rozwojowych dla Płocka, Mazowsza i kraju. Ze swojej strony deklaruję krótko po wyzdrowieniu zorganizowanie w TNP sesji poświęconej problemom lokalnej i krajowej edukacji.

Z serdecznymi pozdrowieniami,

Mariusz Portalski

Dr Marian Chudzyński – członek honorowy Towarzystwa Naukowego Płockiego

Chciałbym serdecznie pogratulować Towarzystwu Naukowemu Płockiemu wyników działalności za rok 2024, które potwierdza roczne *Sprawozdanie*, które mam przed sobą. Jestem pełen uznania jak aktywne jest Towarzystwo, np. Sekcja Historyczna, Pedagogiczna. Gratuluję i życzę dalszej owocnej pracy pod przewodnictwem prezesa Zbigniewa Kruszewskiego.

Ad 12: Podjęcie uchwał w sprawach: przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej; udzielenia absolutorium członkom Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego

Po odczytaniu treści każdej z uchwał przez przewodniczącą Komisji Uchwał i Wniosków dr Joannę Kacperską-Michotę odbyło się ich głosowanie.

Uchwała nr 1/2025

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków

Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego

z dnia 2 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu
z działalności TNP za rok 2024

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza sprawozdanie Zarządu z działalności TNP za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Uchwała nr 2/2025

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków

Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego

z dnia 2 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego TNP za rok 2024

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza sprawozdanie finansowe za rok 2024, składające się z:

- wprowadzenia do sprawozdania finansowego;
- bilansu sporządzonego na dzień 31 grudnia 2024 r., który po stronie aktywów i pasywów wykazuje kwotę 4 878 711,68 zł (słownie: cztery miliony osiemset siedemdziesiąt osiem tysięcy siedemset jedenaście złotych sześćdziesiąt osiem groszy);
- rachunku zysków i strat za okres 2024 r., wykazujący wynik finansowy ogółem w kwocie (-) 203 000,23 zł: (słownie: (minus) dwieście trzy tysiące dwadzieścia trzy grosze);
- dodatkowych informacji i objaśnień.

§ 2

Strata za rok 2024 w wysokości (-) 203 000,23 złotych (słownie: (minus) dwieście trzy tysiące dwadzieścia trzy grosze) zostanie pokryta z zysku osiągniętego w latach następnych.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Dr Joanna Kacperska-Michota odczytuje treść uchwał Walnego Zebrania

Uchwała nr 3/2025

Zwyczajne Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 2 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej
TNP za rok 2024

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza sprawozdanie Komisji Rewizyjnej TNP za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Uchwała nr 4/2025

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków

Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego

z dnia 2 czerwca 2025 r.

w sprawie udzielenia członkom Zarządu TNP absolutorium

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Walne Zebranie Członków TNP udziela członkom Zarządu TNP pokwitowania z wykonania przezeń obowiązków w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały oddano 41 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 1.

Uchwała nr 5/2025

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 2 czerwca 2025 r.
w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych pracy TNP
na rok 2025

Na podstawie § 23 pkt 3 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza wytyczne pracy TNP na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Uchwała nr 6/2025

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 2 czerwca 2025 r.
w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia planu finansowego TNP
na rok 2025

Na podstawie § 23 pkt 4 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza plan finansowy TNP na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem uchwały oddano 42 głosy, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 13: Wolne wnioski

Komisja Uchwał i Wniosków w składzie:

- dr Joanna Kacperska-Michota
- mgr inż. Paweł Śliwiński,
- mgr inż. Jan Henryk Waluś,

przyjęła dwa wnioski:

1. Uczczenie jubileuszu 150. rocznicy urodzin i 80. rocznicy śmierci Aleksandra Macieszy poprzez sesję naukową – wniosek dr hab. Anny Marii Stogowskiej.
2. Rozszerzenie edukacyjnych zadań TNP dla akumulacji kapitału ludzkiego, transformacji do Gospodarki Opartej na Wiedzy, zwiększenia innowacyjności i uruchomienie innych czynników rozwojowych dla Płocka, Mazowsza i kraju – wniosek mgr. inż. Mariusza Portalskiego.

Prof. dr hab. Zbigniew Lipiński – członek Towarzystwa Naukowego Płockiego

W tym miejscu zebrania głos zabrał prof. Zbigniew Lipiński z Olsztyna. Na wstępie wypowiedzi zaznaczył, iż jest płocczaninem, był uczniem Liceum im. Jagiełły, spędzającym dużo czasu w Bibliotece im. Zielińskich, szczególnie interesując się historią starożytnego Rzymu. W antykwariacie znalazł książkę rzymskiego historyka o Aleksandrze Wielkim napisaną między I a X wiekiem tj. Quinti Curtii Rufi, *De rebus gestis Alexandri Magni...* Biskup diecezji warmińskiej i przyjaciel prof. Lipińskiego – Julian Wojtkowski, dokonał analizy tekstu. Kurcjusz Kwintus Rufus sporządził 10 tomów dzieła, dwa zaginęły, inni historycy je uzupełnili, m.in. Petrarca. Prof. Zbigniew Lipiński podarował Towarzystwu książkę, która została wydana w XVIII wieku, z nadzieją na przyjęcie przez prezesa TNP. W opisie bp. Wojtkowskiego jest historia pochodzenia i wartość pozycji.

2 czerwca 2025 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Prof. Zbigniew Lipiński (przy mównicy) przekazuje na ręce prezesa prof. Zbigniewa Kruszewskiego starodruk z XVIII w. do zbiorów Biblioteki im. Zielińskich

Na koniec prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki podziękował Zarządowi TNP za powierzenie funkcji przewodniczenia Walnemu Zebraniu, zaś wszystkim członkom Towarzystwa za uczestnictwo w obradach. Z kolei prezes TNP prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski podziękował wszystkim członkom i pracownikom za pracę na rzecz Towarzystwa, zapraszając na spotkanie okolicznościowe w ogrodzie z okazji 205. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Na tym zakończono posiedzenie Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego dnia 2 czerwca 2025 r.

Przewodniczący zebrania
prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki

Protokolant zebrania
mgr Agnieszka Ciechomska

B.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO ZA ROK 2025

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE

1. Statut, regulaminy

Stowarzyszenie – Towarzystwo Naukowe Płockie działa w oparciu o Statut uchwalony 17 czerwca 2019 r. przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie i zatwierdzony 14 sierpnia 2019 r. przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydz. Gospodarczy KRS.

Podstawą działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego są również uchwalone przez Zarząd TNP regulaminy wewnętrzne Biura Zarządu, Biblioteki Naukowej im. Zielińskich, Archiwum i Muzeum oraz Regulamin Proseminarium Naukowego przy Towarzystwie Naukowym Płockim i Regulamin Wydawnictwa Naukowego Towarzystwa Naukowego Płockiego.

2. Status OPP

Towarzystwo Naukowe Płockie zostało zarejestrowane jako organizacja pożytku publicznego 21 października 2004 r. w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XXI Wydz. Gospodarczy KRS pod numerem: 0000136357.

3. Członkowie

W dniu 31 grudnia 2025 r. Towarzystwo liczyło 284 członków zwyczajnych, jednego członka wspierającego oraz 10 członków honorowych (w kolejności alfabetycznej):

- prof. dr hab. Janusz Adamowski
- prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska-Macukow
- dr Marian Chudzyński

- prof. dr hab. Iwona Hofman
- prof. dr hab. inż. Michał Kleiber
- prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski
- prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik
- dr Tomasz Makowski
- lek. Adam Struzik
- abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

W roku sprawozdawczym 2025 przyjęto 5 nowych członków zwyczajnych:

- ks. dr Kamil Krakowski
członkowi wprowadzający: prof. Leszek Zygmier, ks. dr Wojciech Kućko
- dr Marcin Kraśniewski
członkowie wprowadzający: dr Grzegorz Gołębiowski, dr Tomasz Piekarski
- mgr Mariusz Królikowski
członkowie wprowadzający: ks. prof. Daniel Brzeziński, mgr Jan Milner
- dr Iwona Szczęsna
członkowie wprowadzający: prof. Małgorzata Kamińska, dr Robert Żak
- dr Witold Wybult
członkowi wprowadzający: prof. Leszek Zygmier, ks. dr Wojciech Kućko

W roku sprawozdawczym żadna osoba nie złożyła rezygnacji z członkostwa ani nie została skreślona z rejestru członków z powodów regulaminowych.

W roku sprawozdawczym zmarło 4 członków:

- mgr Jan Berger (zm. 17 stycznia 2025 r.)
- prof. dr hab. Jerzy Damrosz (zm. 22 marca 2025 r.)
- prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kotowski (zm. 16 października 2025 r.)
- mgr Alicja Boszko (zm. 4 listopada 2025 r.)

4. Zarząd Towarzystwa

Prezes	prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski
Wiceprezes	ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński przewodniczący Komisji Badań Naukowych, odpowiedzialny za sprawy naukowe, Bibliotekę im. Zielińskich i Proseminarium Naukowe
Wiceprezes	dr Grzegorz Gołębiowski przewodniczący Komisji Wydawniczej, redaktor naczelný „Notatek Płockich”
Sekretarz Generalny	dr Tomasz Piekarski odpowiedzialny za sprawy wewnętrzne i organi- zacyjne (członkowie, sekcje, oddziały)
Skarbnik	mgr Jan Milner odpowiedzialny za skarb, sprawy finansowe i prawne
Członkowie	prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak odpowiedzialny za konferencje, odczyty naukowe i wystawy prof. AMP dr hab. Andrzej Kansy odpowiedzialny za inicjatywy naukowe i społeczne Zarządu TNP, współpracę z towarzystwami naukowymi i innymi partnerami, w tym zagranicznymi

5. Komisja Rewizyjna

Przewodnicząca	mgr Teresa Dobrosielska
Członkowie	dr Andrzej Dwojnych mgr inż. Kazimierz Mieszczyński mgr inż. Paweł Śliwiński mgr inż. Jan Waluś

6. Komisje, Sekcje i ich przewodniczący

Komisja Badań Naukowych:

Przewodniczący – ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński

W skład Komisji Badań Naukowych wchodzi 6 następujących sekcji (obok nazwiska przewodniczących):

- Sekcja Dialogu – prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt
- Sekcja Historyczna – dr Grzegorz Gołębiowski
- Sekcja Nauk Humanistycznych – dr Wioletta Żórawska
- Sekcja Nauk Społecznych – dr Waldemar Podel
- Sekcja Nauk Technicznych – p.o. prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak
- Sekcja Pedagogiczna – prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska

Komisja Wydawnicza:

Przewodniczący – dr Grzegorz Gołębiowski

Członkowie – prof. AMP dr hab. Andrzej Kansy, dr Tomasz Kruszewski

7. Pracownicy Towarzystwa Naukowego Płockiego

(stan na 31 grudnia 2025 r.)

mgr Dorota Krawczyńska – dyrektor Biura Zarządu TNP

mgr Agnieszka Ciechomska, kustosz – kierownik Archiwum TNP i Biblioteki im. Zielińskich TNP

dr Joanna Kacperska-Michota – pracownik Biblioteki im. Zielińskich TNP ($\frac{1}{4}$ etatu)

Maciej Wróbel – kierownik Muzeum TNP ($\frac{1}{4}$ etatu)

Hanna Woroniecka – pracownik gospodarczy

Razem: 5 pracowników na 3 $\frac{1}{2}$ etatu

II. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I POPULARYZATORSKA

Konferencje, sesje, odczyty, wystawy oraz inne wydarzenia naukowe i popularnonaukowe

1. 8 stycznia 2025 r.: uroczyste posiedzenie członków Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego i zaproszonych gości z okazji 90. urodzin dr. Mariana Chudzyńskiego (przypadających 5 stycznia) – członka TNP od 1959 r., a od 2010 r. członka honorowego. Prezes Towarzystwa prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski wręczył jubilatowi dyplom okolicznościowy z życzeniami od całej społeczności TNP oraz przekazał wyrazy uznania i podziękowanie za wieloletnie zaangażowanie w sprawy Towarzystwa Naukowego Płockiego oraz społeczną pracę w jego strukturach, w szczególności za działalność wynikającą z pełnionych w TNP funkcji – członka Zarządu od 1965 r., a następnie wiceprezesa w latach 1986–2014, a także przewodniczącego Sekcji Historycznej w latach 1971–2018 oraz przewodniczącego Komisji Badań Naukowych w latach 1987–2002. W spotkaniu uczestniczył również sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski, który przekazał gratulacje od Archiwum Państwowego w Płocku oraz skarbnik Jan Milner, dyrektor Biura TNP Dorota Krawczyńska i red. Jan Nycek.
2. 6 lutego 2025 r.: *Moje fado* – spotkanie z dr Barbarą Konarską-Pabiniak – nauczycielką, regionalistką, autorką licznych publikacji naukowych, wieloletnią członkinią TNP, bohaterką książki *Moje fado* – wywiadu rzeki, który przeprowadził Leszek Skierski. Wydawcą książki była Książnica Płocka. Spotkanie zorganizowała Sekcja Nauk Humanistycznych, a poprowadziła przewodnicząca dr Wioletta Żórawska wspólnie z Leszkiem Skierskim.
3. 18 lutego 2025 r.: *Polish Cities of Migration. The migration transition in Kalisz, Piła and Płock* – wykład prof. Anne White, podczas którego autorka zaprezentowała wyniki badań opublikowane w książce pod tym samym tytułem (wykład w języku polskim). Anne White – profesor polonoznawstwa oraz nauk społecznych i politycznych University College London. W ramach projektu

Polska jako kraj imigracji oraz emigracji badała efekty ostatniego wzrostu migracji do Polski przez porównanie trzech miast. Wykład zorganizowała Sekcja Nauk Społecznych we współpracy z Akademią Mazowiecką w Płocku, a poprowadził dr Waldemar Podel, przewodniczący Sekcji.

18 lutego 2025 r. Wykład nt. migracji do Polski wygłasza prof. Anne White z University College London

4. 27 lutego 2025 r.: *Prawosławie w Polsce i w Płocku. Historia i terażniejszość* – odczyt dr. Grzegorza Gołębińskiego, wiceprezesa TNP i przewodniczącego Sekcji Historycznej.
5. 28 lutego 2025 r.: *Euntes docete – Idąc, nauczajcie* – ogólnopolska konferencja naukowa dedykowana bp. Romanowi Marcinkowskiemu z okazji jego 40. rocznicy święceń episkopatu (biskupich) i 60. rocznicy święceń prezbiteratu (kapłańskich), która odbyła się w Wyższym Seminarium Duchownym w Płocku. Sekcja Dialogu Towarzystwa Naukowego Płockiego była współorganizatorem wydarzenia obok: biskupa płockiego Szymona Stulkowskiego, Diecezji Płockiej, Wydziału ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej, WSD w Płocku oraz Wydziału Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie. W gronie prelegentów znaleźli się członkowie TNP:

ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński, prof. PANS dr hab. Leszek Zygmier, ks. dr Wojciech Kućko.

6. 6 marca 2025 r.: *W stronę Królestwa Bożego na ziemi. Myśl społeczno-polityczna mariawitów polskich* – odczyt dr. Andrzeja Dwojnycha zorganizowany przez Sekcję Historyczną, mający na celu zaprezentowanie myśli społeczno-politycznej mariawitów polskich w czasach funkcjonowania niepodzielnego Kościoła, jak i po jego rozłamie w 1935 r., gdy wyodrębniły się dwie wspólnoty eklezjalne – Starokatolicki Kościół Mariawitów z siedzibą w Płocku i Kościół Katolicki Mariawitów z siedzibą w Felicjanowie.
7. 13 marca 2025 r.: *Potrzeby obronne Płocka* – odczyt dr. Wojciecha Wasilewskiego, specjalisty w zakresie nauk o bezpieczeństwie, adiunkta w Akademii Mazowieckiej w Płocku i w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, naczelnika Wydziału Prewencji Straży Miejskiej w Płocku i żołnierza 6 Mazowieckiej Brygady Wojsk Obrony Terytorialnej. Odczyt zorganizowała Sekcja Nauk Społecznych, a poprowadził przewodniczący dr Waldemar Podel.

1 kwietnia 2025 r. Odczyt dr. Krzysztofa Kłodawskiego poświęcony zagadnieniu własności poniemieckiej po 1945 r., który poprowadziła wiceprzewodnicząca Sekcji Historycznej dr hab. Anna Maria Stogowska

8. 1 kwietnia 2025 r.: *Własność poniemiecka po 1945 r. w wybranych powiatach województwa warszawskiego* – odczyt dr. Krzysztofa Kłodawskiego, który omówił kwestię własności poniemieckiej oraz działań podejmowanych przez władze po 1945 r., w sytuacji opuszczenia przez ludność niemiecką na wskazanym obszarze. Spotkanie poprowadziła wiceprzewodnicząca Sekcji Historycznej dr hab. Anna Maria Stogowska.
9. 8 maja 2025 r.: *Chrześcijański Horacy z Mazowsza* – sesja naukowa wpisana w program XX Międzynarodowego Festiwalu ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika oraz biskupa płockiego dr. Szymona Stułkowskiego, zorganizowana w TNP przez Sekcję Nauk Humanistycznych. W programie sesji znalazły się następujące wystąpienia:
- dr Teresa Kaczorowska, prezes Stowarzyszenia Academia Europaea Sarbieviana (AES) – *Dokonania dwudziestu edycji Dni / Festiwalu M.K. Sarbiewskiego w latach 2005–2025*,
 - dr Bogumiła Umińska, Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie – *Ślady pamięci ks. M.K. Sarbiewskiego w wybranych muzeach polskich*,
 - ks. dr Krzysztof Dorosz, SJ Warszawa – *Pieszko, wozem lub... „elektrykiem”, czyli o podróżach rzymskim szlakiem M.K. Sarbiewskiego*,
 - prof. dr hab. Elwira Buszewicz, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie – omówienie dzieła Macieja Kazimierza Sarbiewskiego *Liryki i epody* (w jej przekładzie), wydanego w 2025 r. przez AES z okazji 430. rocznicy urodzin poety – promocja książki.

W sesji uczestniczył bp dr Szymon Stułkowski, biskup płocki, a Zarząd TNP reprezentował ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński. Spotkanie poprowadziła dr Wioletta Żórawska, przewodnicząca Sekcji Nauk Humanistycznych.

8 maja 2025 r. Sesja naukowa *Chrześcijański Horacy z Mazowsza*. Uczestnicy obrad (od lewej): dr Wioletta Żórawska – przewodnicząca Sekcji Nauk Humanistycznych, dr Teresa Kaczorowska – prezes Stowarzyszenia Academia Europaea Sarbieviana, bp dr Szymon Stułkowski – biskup płocki i ks. prof. Daniel Brzeziński – wiceprezes TNP

10. 10 maja 2025 r.: *W poszukiwaniu naszych korzeni. Piastowski Płock* – ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 950-lecia diecezji płockiej zorganizowana wspólnie przez Biskupa Płockiego, Muzeum Mazowieckie w Płocku i Towarzystwo Naukowe Płockie. Po modlitwie i złożeniu kwiatów przy grobach władców Polski i książąt mazowieckich w katedralnej Kaplicy Królewskiej, rozpoczęły się obrady w opactwie pobenedyktynskim (siedzibie Muzeum Diecezjalnego). Przemówienia okolicznościowe wygłosili bp dr Szymon Stułkowski – biskup płocki, Leonard Sobieraj – dyrektor Muzeum Mazowieckiego w Płocku i prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski – prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego. Następnie z referatami wystąpili:

- prof. dr hab. Hanna Kóčka-Krenz – *Powstanie państwa Piastów*,
- prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt, przewodniczący Sekcji Dialogu TNP – *Średniowieczny Płock jako centrum władzy świeckiej i kościelnej*,
- prof. ICHB PAN dr hab. Luiza Handschuh – *Spoleczeństwo państwa Piastów – historia odczytana z DNA*,
- prof. dr hab. Marek Figlerowicz – *Płock – największa nekropolia piastowska*.

Konferencja została objęta patronatem honorowym marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika. Obrady poprowadził ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński – wiceprezes TNP.

11. 15 maja 2025 r.: *Wojenne portrety dzieciństwa* – spotkanie z Romą Ludwicką poświęcone promocji jej książki pt. *Zdążyłam zapisać... ostatnie rozmowy z płockimi bohaterami wojny 1939–1945*, zorganizowane przez Sekcję Nauk Humanistycznych i poprowadzone przez przewodniczącą dr Wiolettę Żórawską.
12. 12 czerwca 2025 r.: spotkanie z ks. prof. UKSW dr. hab. Januszem Nowińskim SDB, redaktorem naukowym książki *Tron Nayaśniejszy Nieba y Ziemi Królowey Nayaświętszey Maryi Panny Przecudowney w Obrazie Jasney Góry Czerwińskiej...* (facsimile, tekst, opracowania), wydanej przez Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego. Spotkanie zorganizowała Sekcja Nauk Humanistycznych, a poprowadziła przewodnicząca dr Wioletta Żórawska.
13. 16 czerwca 2025 r.: spotkanie promujące książkę Andrzeja Ruteckiego, wiceprezesa Stowarzyszenia Pamięć i Tożsamość z Działdowa, zatytułowaną *Pasterz, nauczyciel, męczennik. Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski (1858–1941)*, zorganizowane przez Sekcję Dialogu we współpracy z Wydziałem ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej oraz ze Stowarzyszeniem Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej. Prowadzenie: ks. dr Wojciech Kućko, sekretarz Sekcji Dialogu.

11 września 2025 r. Sesja naukowo-informacyjna nt. edukacji zdalnej. Referat wygłasza dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Płocka Agnieszka Harabas

14. 11 września 2025 r.: *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej* – sesja naukowo-informacyjna połączona z promocją książki pod tym samym tytułem pod redakcją Mariusza Portalskiego, zorganizowana przez Sekcję Pedagogiczną i poprowadzona przez przewodniczącą prof. Małgorzatę Kamińską. Zaprezentowane zostały następujące referaty:
- mgr inż. Mariusz Portalski – *Przesłanki realizacji serii lekcji dla szkół średnich i filii Politechniki Warszawskiej w Płocku*,
 - mgr Agnieszka Harabas, dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Płocka – *Nauka zdalna w plockich szkołach w latach 2020–2022*,
 - dr inż. Krzysztof Madziar – *25 lat studiów przez Internet w Politechnice Warszawskiej*.
15. 23 września 2025 r.: *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku* – sesja naukowa w siedzibie TNP zorganizowana wspólnie przez Teatr

Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku, Towarzystwo Naukowe Płockie i Płockie Towarzystwo Przyjaciół Teatru, pod patronatem honorowym marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika. Gości powitali przedstawiciele organizatorów: prezes TNP Zbigniew Kruszewski, prezes PTPT Jarosław Wanecki oraz zaocznie, nieobecny z przyczyn niezależnych, dyrektor Teatru Marek Mokrowiecki – jego słowa odczytał aktor Henryk Józwiak. Następnie rozpoczęła się część referatowa moderowana przez Leszka Skierskiego, sekretarza literackiego płockiego teatru. Wygłoszono następujące referaty:

23 września 2025 r. Sesja naukowa z okazji 50-lecia płockiego teatru. Referat wygłasza prof. Radosław Sioma z Instytutu Literaturoznawstwa UMK w Toruniu

- dr Barbara Konarska-Pabiniak, Towarzystwo Naukowe Płockie – *Droga do teatru zawodowego w Płocku po 1945 r.*,
- prof. UMK dr hab. Radosław Sioma, Katedra Antropologii Literatury i Nowych Mediów, Instytut Literaturoznawstwa UMK w Toruniu – *Znikanie Szaniawskiego*,

- prof. AT dr Jagoda Jakubowska-Opalińska, Akademia Teatralna w Warszawie, wiceprezes polskiej sekcji akredytowanego przy UNESCO Stowarzyszenia Krytyków Teatralnych AICT – *Teatr na rozdrożu – wyzwania i zobowiązania*,
- mgr Lena Szatkowska, „Tygodnik Płocki” – *Zmierzch recenzentów*,
- lek. Jarosław Wanecki, prezes Płockiego Towarzystwa Przyjaciół Teatru – *Czy teatr potrzebuje widza?*

Na koniec aktor Henryk Józwiak odczytał referat dyrektora Teatru Dramatycznego im. J. Szaniawskiego w Płocku Marka Mokrowieckiego zatytułowany – *Teatr Dramatyczny w Płocku – impresje*.

16. 2 października 2025 r.: *Ochrona ludności i obrona cywilna w czasie pokoju, kryzysu i wojny* – wykład dr. por. Wojciecha Wasilewskiego zorganizowany przez Sekcję Nauk Społecznych i poprowadzony przez przewodniczącego dr. Waldemara Podla.
17. 23 października 2025 r.: *Klasztor Zakonu Braci Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel w Płońsku w latach 1417–1864* – prezentacja książki ks. dr. Kamila Krakowskiego, zorganizowana przez Sekcję Dialogu we współpracy z Wydziałem ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej oraz Stowarzyszeniem Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej. Spotkanie poprowadził przewodniczący Sekcji Dialogu prof. Leszek Zygnier.
18. 27 października 2025 r.: *Zagrożenia społeczne i sytuacje kryzysowe. Profilaktyka, diagnoza i terapia w perspektywie pedagogiki resocjalizacyjnej* – konferencja naukowo-praktyczna zorganizowana przez Szkołę Wyższą im. Pawła Włodkowica w Płocku. Towarzystwo Naukowe Płockie było partnerem wydarzenia, a koordynatorkami konferencji były przedstawicielki Sekcji Pedagogicznej TNP prof. Małgorzata Kamińska i dr Iwona Szczęsna. Organizacja konferencji została dofinansowana ze środków Urzędu Miasta Płocka.
19. 29 października 2025 r.: *Tyś doskonalił nam serca. Biskup Leon Wetmański (1886–1941)* – prezentacja książki Andrzeja Ruteckiego zorganizowana przez Sekcję Dialogu we współpracy z Wydziałem ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej oraz Stowarzyszeniem

Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej. Prowadzenie: prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt, przewodniczący Sekcji Dialogu.

29 października 2025 r. Prezentacja książki Andrzeja Ruteckiego (za stołem) poświęconej bp. Leonowi Wetmańskiemu, którą poprowadził przewodniczący Sekcji Dialogu prof. Leszek Zygmunt

20. 13 listopada 2025 r.: sesja naukowa z okazji 80. urodzin dr hab. Anny Marii Stogowskiej, członkini TNP od 1982 r., zorganizowana przez Sekcję Historyczną. Dr Grzegorz Gołębiowski, wiceprezes TNP i przewodniczący Sekcji, omówił dorobek naukowy prof. A.M. Stogowskiej, prezentując m.in. najważniejsze publikacje, zaś dr Tomasz Piekarski zaprezentował A.M. Stogowską jako dyrektora Biblioteki im. Zielińskich TNP (w latach 1982–1990) oraz kierownika Archiwum miasta stołecznego Warszawy Oddział w Płocku (1991–1994) i dyrektora Archiwum Państwowego w Płocku (1994–2001). Prezes Towarzystwa prof. Zbigniew Kruszewski wręczył jubilatce okolicznościowy dyplom oraz podziękował za wieloletnie zaangażowanie w sprawy Towarzystwa Naukowego Płockiego i czynną pracę w jego strukturach,

w szczególności jako członkini Zarządu Sekcji Historycznej oraz dyrektor Biblioteki im. Zielińskich. Prezydent Płocka Andrzej Nowakowski uhonorował A.M. Stogowską medalem Laude Probus, który wręczyły Marzena Kapuścińska, dyrektor Wydziału Kultury i Wspierania Inicjatyw Społecznych Urzędu Miasta Płocka oraz Inga Kujawa-Zawadzka, kierownik Referatu Kultury. W imieniu wojewody mazowieckiego Mariusza Frankowskiego życzenia złożył Bogdan Banaszczak, kierownik Delegatury w Płocku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. Dyrektor Muzeum Mazowieckiego w Płocku Leonard Sobieraj i jego zastępca ds. zbiorów Krystyna Suchanecka, podkreślali zasługi jubilatki dla płockiego muzealnictwa (w latach 1974–1982 A.M. Stogowska była pierwszym głównym inwentaryzatorem w historii płockiego muzeum). W imieniu społeczności archiwistów gratulacje złożył dr Tomasz Piekarski. Życzenia przekazali również wieloletni współpracownicy A.M. Stogowskiej – prof. Mirosław Krajewski i dr Marian Chudzyński.

13 listopada 2025 r. Prof. Anna Maria Stogowska podczas jubileuszu swojego 80-lecia, w towarzystwie prezesa TNP prof. Zbigniewa Kruszewskiego

21. 20 listopada 2025 r.: *Niezwykłe losy niedźwiedzia Wojtka: historia – legenda – edukacja* – szkolenie zorganizowane przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku we współpracy z Sekcją Pedagogiczną w siedzibie TNP, poświęcone niezwykłej historii niedźwiedzia Wojtka, który był żołnierzem armii gen. Andersa. Szkolenie poprowadził dr Marcin Lutomierski – filolog, badacz literatury i kultury polskiej, pracownik Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, członek TNP.
22. 27 listopada 2025 r.: spotkanie promujące reedycję drugiego tomu *Dziejów Płocka*, zrealizowaną dzięki dofinansowaniu ze środków miasta Płocka. Pierwotnie drugi tom pod redakcją prof. dr. hab. Mirosława Krajewskiego, obejmujący lata 1793–1945, był wydany w 2006 r.

Spotkanie poprowadził jeden z autorów książki dr Grzegorz Gołębiwski, wiceprezes TNP i przewodniczący Sekcji Historycznej. Omówienia publikacji dokonał redaktor naukowy prof. dr. hab. Mirosław Krajewski. Następnie głos zabrali autorzy kolejnych rozdziałów: dr Marian Chudzyński, dr hab. Anna Maria Stogowska, dr Barbara Konarska-Pabiniak, dr Ewa Piórkowska, dr Krzysztof Kłodawski, mgr Michał Sokolnicki. Z przyczyn niezależnych nie dotarł na spotkanie prof. dr. hab. Janusz Szczepański. Podkreślano też rolę autorów już nieżyjących: ks. prof. dr. hab. Michała Mariana Grzybowskiego oraz dr. Jana Przedpełskiego, a także doc. dr. Wiesława Końskiego, który nie należał do grona autorów, ale był zaangażowany w proces wydawniczy. Redaktor naukowy podziękował za inicjatywę reedycji prezesowi TNP prof. SWPW dr. hab. inż. Zbigniewowi Kruszewskiemu.

Na spotkaniu promocyjnym obecny był tłumacz języka migowego Mariusz Umyszkiewicz, a nagranie z jego udziałem zostało udostępnione na stronie internetowej Towarzystwa Naukowego Płockiego www.tnp.org.pl. Ponadto w ramach zwiększania dostępności wersja cyfrowa monografii została zamieszczona na stronie internetowej TNP. Każdy z uczestników otrzymał egzemplarz książki.

Podczas wydarzenia sekretarz miasta Płocka Albert Dyna i kierownik Referatu Kultury UMP Inga Kujawa-Zawadzka, w imieniu prezydenta miasta Płocka Andrzeja Nowakowskiego przekazali dla Towarzystwa Naukowego Płockiego medal, wraz z dyplomem nadania, z okazji 200-lecia płockiego Ratusza i 35-lecia płockiego samorządu.

23. 11 grudnia 2025 r.: *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo* – konferencja naukowa z okazji 190. rocznicy urodzin Marcina Ehrlicha oraz 150. rocznicy urodzin i 80. rocznicy śmierci Aleksandra Macieszy, której organizatorami były Towarzystwo Naukowe Płockie i Płockie Towarzystwo Lekarskie, a współorganizatorami Akademia Mazowiecka w Płocku i Okręgowa Izba Lekarska w Płocku. Patronaty honorowe nad konferencją objęli marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik i prezydent miasta Płocka Andrzej Nowakowski. Obrady odbyły się w auli Collegium Medicum Akademii Mazowieckiej w Płocku. Referaty wygłosili:
- prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki, prezes Płockiego Towarzystwa Lekarskiego, rektor Akademii Mazowieckiej w Płocku, członek TNP – *Płockie Towarzystwo Lekarskie w latach 1872–2025. Dzieje i funkcje jednej z najstarszych organizacji społecznych w Polsce*,
 - prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski, prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego, rektor Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku – *Towarzystwo Naukowe Płockie w latach 1820–2025. Refleksje jubileuszowe*,
 - dr Tomasz Piekarski, sekretarz generalny Towarzystwa Naukowego Płockiego, dziekan Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii AMP – *Od Marcina Ehrlicha do Aleksandra Macieszy. Wybitni lekarze w służbie ludziom*,
 - lek. Jarosław Wanecki, Ośrodek Kultury i Dziedzictwa Historycznego Naczelnej Izby Lekarskiej, członek TNP i PTL – *Świat przelomu XIX i XX wieku. Sielanka, niepewność i medycyna*.

Konferencji towarzyszyła wystawa pt. *Płock w czasach Aleksandra Macieszy* przygotowana w oparciu o zbiory specjalne Towarzystwa Naukowego Płockiego.

24. W 2025 r. Towarzystwo Naukowe Płockie kontynuowało współpracę z Instytutem Matematyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy sprawując patronat nad cyklicznymi seminariami naukowymi Instytutu. Odbły się następujące wykłady w siedzibie IM UKW w Bydgoszczy:
- prof. UKW dr inż. Sławomir Torbus – *Zastosowania algebry Boole'a w technice cyfrowej na przykładzie projektowania automatów bez pamięci nie w pełni określonych* (9 stycznia 2025 r.),
 - dr Katarzyna Chmielewska – *Badania efektywności zastosowań narzędzi elektronicznych w samodzielnym rozwiązywaniu problemów matematycznych* (23 stycznia 2025 r.),
 - prof. UG dr hab. Adam Kwela – *Idealowa wersja twierdzenia Bolzano-Weierstrassa i zbiory punktów granicznych* (6 marca 2025 r.),
 - prof. dr hab. Marian Jan Nowak – *Operatory absolutnie sumowalne i nuklearne na klasycznych przestrzeniach funkcyjnych* (29 maja 2025 r.),
 - prof. UZ dr hab. Włodzimierz Łenski – *Seminormowa aproksymacja średnimi macierzowymi szeregów Fouriera* (29 maja 2025 r.),
 - dr Waldemar Sieg – *First Return Recoverable Functions* (5 czerwca 2025 r.),
 - dr Piotr Sworowski – *Twierdzenie o monotoniczności dla HK_R -całki* (16 października 2025 r.),
 - dr Juliusz Stochmal – *Operatory P-nuklearne na przestrzeniach funkcji ciągłych* (6 listopada 2025 r.),
 - mgr Jarosław Sarnowski – *Zanik energii w równaniu falowym z tłumieniem o niskiej regularności* (4 grudnia 2025 r.),

Praca w sekcjach

SEKCJA DIALOGU

Zarząd Sekcji Dialogu:

Przewodniczący	prof. PANS dr hab. Leszek Zygnier
Sekretarz	ks. dr Wojciech Kućko / dr Witold Wybult
Członek	dr Kazimierz Waluch

Ze względu na przeprowadzkę do Włoch ks. dr. Wojciecha Kućki obowiązki sekretarza Sekcji Dialogu objął z dniem 23 października 2025 r. dr Witold Wybult, nowo przyjęty członek TNP, od kilku lat współpracujący z Sekcją z ramienia Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej.

Sekcja liczy 26 członków.

W ciągu 2025 r. odbyły się konferencja naukowa oraz trzy posiedzenia Sekcji:

1. 28 lutego 2025 r.: ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 40. rocznicy święceń biskupich i 60. rocznicy święceń kapłańskich biskupa Romana Marcinkowskiego zatytułowana *Euntes docete – Idąc, nauczajcie*.
2. 16 czerwca 2025 r.: promocja książki Andrzeja Ruteckiego z Działdowa *Pasterz, nauczyciel, męczennik. Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski (1858–1941)*.
3. 23 października 2025 r.: prezentacja książki ks. dr. Kamila Krakowskiego *Klasztor Zakonu Braci Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel w Płońsku w latach 1417–1864*.
4. 29 października 2025 r.: prezentacja książki Andrzeja Ruteckiego z Działdowa *Tys doskonalil nam serca. Biskup Leon Wetmański (1886–1941)*.

23 października 2025 r. Ks. dr Kamil Krakowski omawia swoją książkę nt. klasztoru Zakonu Braci NMP z Góry Karmel w Płońsku

SEKCJA HISTORYCZNA

Zarząd Sekcji Historycznej:

Przewodniczący dr Grzegorz Gołębiwski

Wiceprzewodnicząca dr hab. Anna Maria Stogowska

Sekretarz dr Tomasz Piekarski

Sekcja liczy 71 członków.

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 27 lutego 2025 r.: odczyt dr. Grzegorza Gołębiewskiego *Prawosławie w Polsce i w Płocku. Historia i terażniejszość* wygłoszony w TNP.

2. 6 marca 2025 r.: odczyt dr. Andrzeja Dwojnycha *W stronę Królestwa Bożego na ziemi. Myśl społeczno-polityczna mariawitów polskich* wygłoszony w TNP.
3. 1 kwietnia 2025 r.: odczyt dr. Krzysztofa Kłodawskiego *Własność poniemiecka po 1945 r. w wybranych powiatach województwa warszawskiego* wygłoszony w TNP.
4. 11 czerwca 2025 r.: udział prof. AMP dr hab. Zofii Kuźniewskiej w międzynarodowej konferencji naukowej *Wielowymiarowość Pedagogiki Specjalnej* w Akademii Mazowieckiej w Płocku; wygłoszenie referatu *Inkluzja społeczna dorosłych osób z niepełnosprawnością na tle dziejów – wybrane przykłady*.
5. 19 września 2025 r.: udział dr. Grzegorza Gołębińskiego w ogólnopolskiej konferencji naukowej w Płocku w roku jubileuszu 950-lecia diecezji płockiej *Kościół sumień rośnie w korzeniach historii*, zorganizowanej przez Kurię Diecezjalną Płocką, Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku, Państwową Akademię Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Instytut Papieża Jana Pawła II w Warszawie; wygłoszenie referatu *Duchowieństwo diecezji płockiej w czasie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.*
6. 19 września 2025 r.: referat ks. dr. Bartosza Leszkiewicza *Księgi metrykalne diecezji płockiej – kronika ludu Mazowsza* na konferencji *Kościół sumień rośnie w korzeniach historii*.
7. 23 września 2025 r.: referat dr Barbary Konarskiej-Pabiniak *Droga do teatru zawodowego w Płocku po 1945 r.*, wygłoszony podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku* w TNP.
8. 13 listopada 2025 r.: sesja naukowa zorganizowana w TNP z okazji jubileuszu 80. urodzin dr hab. Anny Marii Stogowskiej; wygłoszenie referatów przez dr. Grzegorza Gołębińskiego (*Dorobek naukowy dr hab. Anny Marii Stogowskiej*) i dr. Tomasza Piekarskiego (*Anna Maria Stogowska jako dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP i Archiwum Państwowego w Płocku*).

9. 25 listopada 2025 r.: udział dr. Grzegorza Gołębińskiego w ogólnopolskiej konferencji naukowej w Łodzi „*Ja do niewoli nie pójdę. Wojna jeszcze nie skończona. Będę walczyć dalej*” – w 130. rocznicę urodzin gen. dyw. Stefana „Grotą” Roweckiego (1895–1944), zorganizowanej przez Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Łodzi; wygłoszenie referatu *Stefan Rowecki jako pisarz wojskowy*.
10. 27 listopada 2025 r.: referat ks. dr. Bartosza Leszkiewicza *Przekład płockich rękopisów liturgicznych – studium przypadku* na konferencji *Dzieje diecezji płockiej od XI do XV wieku zapisane w rękopisach*.
11. 11 grudnia 2025 r.: referat dr. Tomasza Piekarskiego *Od Marcina Ehrlicha do Aleksandra Macieszy. Wybitni lekarze w służbie ludziom* na konferencji naukowej *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo* w Akademii Mazowieckiej w Płocku.

6 marca 2025 r. Odczyt dr. Andrzeja Dwojnycha nt. mariawitów polskich

Publikacje

1. Grzegorz Gołębiowski, *Obchody 1 i 2 listopada w latach 1920–1939 ku czci poległych w obronie Płocka w 1920 r.*, „Notatki Płockie” 2025, nr 1, s. 46–70.
2. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Michał Trubas, *Płocki garnizon Wojska Polskiego w latach 1945–2000*, wyd. Towarzystwo Naukowe Płockie, Płock 2024, ss. 430, fot., [w:] „Notatki Płockie” 2025, nr 1, s. 71–75.
3. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Krzysztof Augustyniak, *Powstanie listopadowe w województwie płockim. Mobilizacja i działania zbrojne*, wyd. Muzeum Kultury Kurpiowskiej, Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe, Ostrołęka 2024, ss. 528, ilustr., [w:] „Notatki Płockie” 2025, nr 1, s. 76–83.
4. Grzegorz Gołębiowski, *Jakub Hanejko – bohater obrony Włocławka w sierpniu 1920 roku i jego służba w Wojsku Polskim*, „Przeworskie Studia Regionalne” 2025, t. 5, s. 153–199.
5. Grzegorz Gołębiowski, *Stacje benzynowe w Płocku w latach 1925–1939*, „Notatki Płockie” 2025, nr 2, s. 74–106.
6. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Michał Sokolnicki, *Kazimierz Mayzner (1883–1951). Inteligent polski w prowincjonalnym mieście II Rzeczypospolitej*, wyd. Książnica Płocka im. W. Broniewskiego, Płock 2025, ss. 328, ilustr., [w:] „Notatki Płockie” 2025, nr 2, s. 107–112.
7. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Mirosław Krajewski, *Biograficzny leksykon autorów, artystów i twórców Ziemi Dobrzyńskiej*, wyd. Dobrzyńskie Towarzystwo Naukowe, Rypin 2025, ss. 788, ilustr., [w:] „Notatki Płockie” 2025, nr 2, s. 113–119.
8. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Mirosław Krajewski, *Biograficzny leksykon autorów, artystów i twórców Ziemi Dobrzyńskiej*, wyd. Dobrzyńskie Towarzystwo Naukowe, Rypin 2025, ss. 788, ilustr., [w:] „Rocznik Dobrzyński” 2025, t. 18, s. 299–304 [nieco inna wersja, niż w „Notatkach Płockich”].

9. Grzegorz Gołębiowski, *Gąbińscy bohaterowie walk o niepodległość i granice Polski w latach 1904–1920*, cz. 2, „Rocznik Gąbiński” 2025, t. 2.
10. *55 lat III Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Dąbrowskiej w Płocku 1970–2025*, praca zbiorowa pod red. Grzegorza Gołębiowskiego i Bogdana Majewskiego, Płock 2025.
11. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] *Mazowieckie studia i szkice historyczne*, red. nauk. Radosław Lolo i Jolanta Załęczny, wyd. Akademickie Towarzystwo Edukacyjno-Naukowe „Atena”, Pułtusk 2025, ss. 234, [w:] „Notatki Płockie” 2025, nr 4, s. 62–74.
12. Barbara Konarska-Pabiniak, *Słownik biograficzny polskich strażaków*, t. 2, pod red. M. Zalewskiego, Warszawa 2025 – pięć biogramów gostynińskich strażaków: De Johne Adolf Sebastian Wojciech, Marcinkowski Jan, Rystoff Gustaw Adolf, Wasiak Mieczysław, Żydowo Bronisław.
13. Barbara Konarska-Pabiniak, *Podniebny rycerz z ziemi gostynińskiej – Andrzej Chyliński*, „Nasz Płock” 2025, nr 7, s. 4.
14. Barbara Konarska-Pabiniak, *Lucień – historia mało znana*, „Nasz Płock” 1925, nr 9, s. 10.
15. Tomasz Kordala, *Kazimierz Gelinek 1882–1969 geograf – nauczyciel – muzealnik – więzień KL Gusen*, Płock 2025.
16. Tomasz Kordala, Jarosław Ościłowski, *Wczesnośredniowieczne cmentarzysko z grobami w obudowach kamiennych na Wzgórzu Krasino w Smorzewie na Mazowszu*, Warszawa–Płock 2025.
17. Zofia Kuźniewska, *Wychowanie religijne i patriotyczne w rodzinach chłopskich w czasie niewoli narodowej*, „Seminare. Poszukiwania naukowe” 2025, t. 46, nr 1.
18. Zofia Kuźniewska, *Rola więziennictwa w kształtowaniu postaw pokojowych. Studium historyczne instytucji karnych i losów skazanych w Królestwie Polskim (1815–1918)*. „Forum Pedagogiczne” 2025, t. 15, nr 2, s. 1–11.
19. Zofia Kuźniewska, [rec.] ks. Marian Zdzisław Stepulak, *Refleksje naukowe i przemówienia okolicznościowe*, t. 5, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2025, ss. 260 [recenzja wydawnicza].

20. Tomasz Piekarski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w czasie II wojny światowej w świetle własnej dokumentacji powojennej i wspomnień*, [w:] *Świadectwa zniewolenia. Źródła archiwalne do dziejów Mazowsza Północnego w latach 1939–1945*, red. nauk. Tomasz Piekarski i Mariusz Żuławnik, IPN, Warszawa 2025, s. 150–165.
21. Grzegorz Radomski, *Ruch ludowy w dyskursie Stronnictwa Narodowego 1928–1939*, [w:] *Relacja między ruchami narodowym i ludowym w latach 1893–1970*, pod red. M. Gniadka, K. Kawęckiego, Warszawa 2024 (druk 2025), s. 157–170.
22. Grzegorz Radomski, *Bastion obrony i odnowy demokracji czy instytucja do korekty? Samorząd w polskiej myśli politycznej po 1989 roku*, [w:] *Samorząd terytorialny III Rzeczypospolitej 1990–2025. Osiągnięcia, porażki, wyzwania*, pod red. A. Lutrzykowskiego, Włocławek 2025, s. 325–336.
23. Marcin Radomski, Grzegorz Radomski, *Nauczyciele szkół średnich w Sierpcu w okresie międzywojennym. Próba portretu zbiorowego*, „Polish Biographical Studies” 2025, nr 13, s. 75–79.
24. Anna Maria Stogowska, *Dr Aleksander Maciesza – Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego i redaktor „Rocznika TNP” pierwszego płockiego czasopisma naukowego*, „Notatki Płockie” 2025, nr 2, s. 55–73.
25. Janusz Szczepański, *Spoleczno-ekonomiczne aspekty emigracji zarobkowej z ziem północnego Mazowsza do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej na przełomie XIX i XX w.*, „Res Historica”, red. K. Latawiec, Lublin 2025, R. 59, s. 793–825.
26. Janusz Szczepański, *Nie tylko Ochotnicza Legia Kobiet. Kobiety wobec inwazji bolszewickiej na Polskę w 1920 roku*, „Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobięcych”, red. M. Dajnowicz, Białystok 2025, nr 1 (18), s. 113–144.
27. Janusz Szczepański, *Akcja werbunkowa do Legionów Polskich w Płocku wiosną 1915 roku*, „Niepodległość i Pamięć” 2025, nr 2 (90), s. 11–39.
28. Janusz Szczepański, *Zagłada Żydów – mieszkańców północnego Mazowsza w świetle materiałów Archiwum Ringelbluma Konspiracyjnego Archiwum Getta Warszawy (w zasobie Żydowskiego*

Institutu Historycznego w Warszawie), [w:] Świadczenia zniewolenia. Źródła archiwalne do dziejów Mazowsza Północnego w latach 1939–1945, red. T. Piekarski i M. Żuławnik, Warszawa 2025, s. 323–343.

29. Janusz Szczepański, *Dr Marian Chudzyński – zasłużony badacz dziejów Mazowsza*, „Notatki Płockie” 2025, nr 1, s. 88–92.
30. Janusz Szczepański, *Współtwórca Niepodległości. Kazimierz Sosnkowski – jego relacje z Józefem Piłsudskim w latach 1906–1918*, „Niepodległość”, red. J. Odziemkowski, Nowy Jork–Londyn.

27 lutego 2025 r. Odczyt dr. Grzegorza Gołębiowskiego nt. prawosławia w Polsce i w Płocku

Sprawy różne

1. Praca dr. Grzegorza Gołębiowskiego w charakterze redaktora naczelnego kwartalnika TNP „Notatki Płockie”, recenzowanie artykułów dla „Notatek Płockich”, kontakty z autorami artykułów i recenzentami.

2. Członkostwo dr. Grzegorza Gołębiowskiego w Radzie Naukowej rocznika „Copernicus. Czasy Nowożytne i Współczesne”, wydawanego przez UMK w Toruniu.
3. Recenzowanie przez dr. Grzegorza Gołębiowskiego artykułów do „Rocznika Towarzystwa Naukowego Płockiego”.
4. Redagowanie przez dr. Tomasza Kordalę półrocznika Muzeum Mazowieckiego w Płocku „Nasze Korzenie”, nr 26, czerwiec 2025.
5. Członkostwo dr. Tomasza Kordali w Radzie Wydawniczej czasopisma „Niepodległość i Pamięć”, wydawanego przez Muzeum Niepodległości w Warszawie.
6. Opracowanie przez dr. Tomasza Kordalę scenariusz stałej ekspozycji w Muzeum Ziemi Gostynińskiej, nowym oddziale Muzeum Mazowieckiego w Płocku.
7. Praca dr. Tomasza Piekarskiego w redakcji kwartalnika TNP „Notatki Płockie”.
8. Recenzowanie przez dr hab. Annę Marię Stogowską artykułów dla kwartalnika TNP „Notatki Płockie”.
9. Recenzje wydawnicze prof. dr. hab. Janusza Szczepańskiego publikacji: Zdzisław Leszczyński, *Ziemia Wyszogrodzko-Bodzanowska w okresie Powstania Styczniowego*, wyd. Muzeum Mazowieckie w Płocku, Płock 2025; „Rocznik Legionowski”, t. 17, red. Jolanta Załączny, wyd. Muzeum Historyczne w Legionowie, Legionowo 2025.

SEKCJA NAUK HUMANISTYCZNYCH

Zarząd Sekcji Nauk Humanistycznych:

Przewodnicząca	dr Wioletta Żórawska
Sekretarz	mgr Natalia Hapek
Członek	mgr Małgorzata Duch

Sekcja została powołana 30 stycznia 2014 r.

Sekcja liczy 33 członków.

6 lutego 2025 r. Spotkanie autorskie z dr Barbarą Konarską-Pabiniak (w środku), które poprowadzili przewodnicząca Sekcji Nauk Humanistycznych dr Wioletta Żórawska i Leszek Skierski

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 6 lutego 2025 r.: spotkanie z dr Barbarą Konarską-Pabiniak, bohaterką książki *Moje fado*.
2. 8 maja 2025 r.: Sekcja Nauk Humanistycznych współorganizowała sesję naukową w ramach XX Międzynarodowego Festiwalu ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego pt. *Chrześcijański Horacy z Mazowsza* pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika oraz biskupa płockiego Szymona Stułkowskiego. W programie sesji znalazły się następujące referaty:
 - dr Teresa Kaczorowska, prezes Stowarzyszenia Academia Europaea Sarbieviana (AES) – *Dokonania dwudziestu edycji Dni/Festiwalu M.K. Sarbiewskiego w latach 2005–2025* (organizowanych pod jej przewodnictwem w ciągu 20 lat, przez kilkanaście podmiotów),

- dr Bogumiła Umińska, Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie – *Ślady pamięci ks. M.K. Sarbiewskiego w wybranych muzeach polskich*,
- ks. dr Krzysztof Dorosz, SJ Warszawa – *Pieszko, wozem lub... „elektrykiem”*, czyli o podróżach rzymskim szlakiem M.K. Sarbiewskiego,
- prof. dr hab. Elwira Buszewicz, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie – *Omówienie dzieła Macieja Kazimierza Sarbiewskiego „Liryki i epody”* (w jej przekładzie), wydanego w 2025 r. przez AES z okazji 430. rocznicy urodzin poety z Sarbiewa, promocja książki.

8 maja 2025 r. Sesja naukowa *Chrześcijański Horacy z Mazowsza*. Referat wygłasza dr Bogumiła Umińska z Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie

3. 15 maja 2025 r.: spotkanie z Romą Ludwicką zatytułowane *Wojenne portrety dzieciństwa*, poświęcone promocji jej książki *Zdążyłam zapisać... ostatnie rozmowy z płockimi bohaterami wojny 1939–1945*. Publikacja została wydana przez Książnicę Płocką. Książka jest cennym dokumentem wojennych losów dzieci i młodzieży, których życie zdeterminowały okrucieństwa II wojny światowej. Publikacja oddaje prawdę tamtych doświadczeń jeszcze za życia niektórych z bohaterów.
4. 12 czerwca 2025 r.: spotkanie z ks. prof. UKSW dr. hab. Januszem Nowińskim SDB redaktorem naukowym książki *Tron Nayaśniejszej Nieba y Ziemi Królowey Nayświętszey Maryi Panny Przecudowney w Obrazie Jasney Góry Czerwińskiej ...*

Wydawcą książki jest Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego. Publikacja ukazała się staraniem ks. Łukasza Mastalerza SDB – ówczesnego proboszcza czerwińskiej parafii i kustosza Sanktuarium Matki Bożej Czerwińskiej oraz ks. Janusza Nowińskiego SDB – inicjatora wydania i redaktora naukowego książki. Edycja prezentuje facsimile oryginału oraz transkrypcję tekstu, przygotowaną zgodnie z wymogami obowiązującymi dla edycji naukowych przez dr. hab. Jacka Głazewskiego. Współczesną publikację tekstu starodruku, zachowanego w dawnych zbiorach biblioteki czerwińskiego opactwa, poprzedzają artykuły specjalistów przybliżające współczesnemu czytelnikowi bogatą treść tego opracowania.

W spotkaniu wzięli udział m.in.: ks. Dariusz Matuszyński SDB, proboszcz czerwińskiej parafii i kustosz Sanktuarium Matki Bożej Czerwińskiej oraz ks. Jan Chabierski SDB z tejże parafii, Renata Kozakiewicz, dyrektor Zespołu Szkół im. Królowej Jadwigi w Czerwińsku nad Wisłą oraz uczniowie czerwińskiej szkoły ponadpodstawowej. Spotkanie stanowiło kolejny punkt obchodów 100-lecia obecności Salezjanów w Czerwińsku nad Wisłą.

SEKCJA NAUK SPOŁECZNYCH

Zarząd Sekcji Nauk Społecznych:

Przewodniczący dr Waldemar Podel

Wiceprzewodnicząca dr Mariola Szewczyk-Jarocka

Sekretarz dr Anna Nowacka

Sekcja liczy 45 członków.

Działalność naukowa i popularyzatorska

Sekcja Nauk Społecznych w 2025 r. prowadziła działalność upowszechniającą wiedzę z zakresu nauk społecznych (w szczególności: migracje i zmiana społeczna, bezpieczeństwo lokalne, ochrona ludności i obrona cywilna). Podstawową formą aktywności były otwarte wykłady lub odczyty organizowane w siedzibie TNP w Płocku. Tematyka spotkań odpowiadała na aktualne problemy społeczne, łącząc perspektywę akademicką z odniesieniami do uwarunkowań lokalnych Płocka.

1. 18 lutego 2025 r.: wykład prof. Anne White (University College London) *Polish Cities of Migration. The migration transition in Kalisz, Pila and Plock* (wykład w języku polskim), zorganizowany we współpracy z University College London oraz Akademią Mazowiecką w Płocku w siedzibie TNP. Zakres tematyczny: migracje, zmiana społeczna w Polsce, perspektywa porównawcza trzech miast (w tym Płocka).
2. 13 marca 2025 r.: odczyt dr. Wojciecha Wasilewskiego *Potrzeby obronne Płocka*, zorganizowany w siedzibie TNP. Zakres tematyczny: bezpieczeństwo lokalne i uwarunkowania obronne miasta; dyskusja wokół wyzwań i kierunków wzmacniania odporności lokalnej.
3. 2 października 2025 r.: wykład dr. por. Wojciecha Wasilewskiego *Ochrona ludności i obrona cywilna w czasie pokoju, kryzysu i wojny*, zorganizowany w siedzibie TNP. Zakres tematyczny: współczesne ujęcia ochrony ludności i obrony cywilnej; zadania i organizacja działań w różnych stanach funkcjonowania państwa i społeczności lokalnych.

13 marca 2025 r. Odczyt dr. Wojciecha Wasilewskiego nt. potrzeb obronnych Płocka.
Z prawej przewodniczący Sekcji Nauk Społecznych dr Waldemar Podel

Sprawy różne

1. 10 grudnia 2025 r.: członkowie Sekcji Nauk Społecznych uczestniczyli w wykładzie prof. UW dr. hab. Sebastiana Skuzy pt. *Finanse publiczne w warunkach turbulencji (Finanse publiczne w świecie wyzwań)*, który został zorganizowany przez Zakład Finansów i Ekonomii, Zakład Zarządzania oraz Koło Naukowe „Finanse, Rachunkowość i Ubezpieczenia” z Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Akademii Mazowieckiej w Płocku. Zakres tematyczny: funkcjonowanie finansów publicznych w warunkach turbulencji geopolitycznych i gospodarczych; rosnące zadłużenie sektora finansów publicznych, koszty obsługi długu oraz wzrost wydatków na obronność; znaczenie odpowiedzialnej, długofalowej polityki fiskalnej.

SEKCJA NAUK TECHNICZNYCH

Zarząd Sekcji Nauk Technicznych:

Przewodniczący p.o. prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak

Sekcja powstała w 2014 r.

Sekcja liczy 31 członków.

W roku sprawozdawczym 2025 Sekcja Nauk Technicznych nie organizowała spotkań naukowych i popularyzatorskich.

SEKCJA PEDAGOGICZNA

Zarząd Sekcji Pedagogicznej:

Przewodnicząca prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska

Wiceprzewodnicząca dr Agnieszka Głowała

Sekretarz dr Maria Chmielewska

Sekcja liczy 35 członków.

Działania Sekcji koncentrowały się na realizacji zadań dotyczących następującej problematyki:

- popularyzacja nauki, literatury i problematyki uczenia się przez całe życie,
- prezentacja aktualnych publikacji pedagogicznych,
- prezentacja osiągnięć członków Sekcji oraz dorobku instytucji współpracujących z TNP.

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 11 września 2025 r.: sesja naukowo-informacyjna połączona z promocją książki pod redakcją Mariusza Portalskiego *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*. Podczas sesji referaty przedstawili:

- mgr inż. Mariusz Portalski – *Przesłanki realizacji serii lekcji dla szkół średnich i filii Politechniki Warszawskiej w Płocku,*

- mgr Agnieszka Harabasz, dyrektorka Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Płocka – *Nauka zdalna w płockich szkołach w latach 2020–2022*,
 - dr inż. Krzysztof Madziar – *25 lat studiów przez Internet w Politechnice Warszawskiej*.
2. 27 października 2025 r.: TNP było partnerem konferencji naukowo-praktycznej zorganizowanej w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku *Zagrożenia społeczne i sytuacje kryzysowe. Profilaktyka, diagnoza i terapia w perspektywie pedagogiki resocjalizacyjnej*. Organizacja konferencji dofinansowana została ze środków Urzędu Miasta Płocka. Celem konferencji była prezentacja i dyskusja nad wynikami badań pedagogicznych w zakresie współczesnych zagrożeń społecznych i powiązanych z nimi sytuacji kryzysowych występujących w środowisku rodziny, szkoły, w grupie rówieśniczej, lokalnym środowisku wychowawczym. Konferencja miała również na celu wymianę poglądów i pomysłów między badaczami i praktykami w kontekście problemów i wyzwań płockiego środowiska społecznego i edukacyjnego.

Do udziału w konferencji zaproszono pedagogów i psychologów szkolnych, kuratorów sądowych, pracowników kuratorium oświaty i jednostek samorządu, placówek opiekuńczo-wychowawczych i socjalizacyjnych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucji i służb interwencyjno-pomocowych, placówek penitencjarnych, organizacji pozarządowych, nauczycieli akademickich z płockich uczelni wyższych, doktorantów i studentów. Konferencja zgromadziła liczne grono uczestników i była ważnym wydarzeniem integrującym przedstawicieli płockiego środowiska akademickiego i specjalistów-praktyków pracujących w placówkach oraz instytucjach z obszaru resocjalizacji. Prelegenci wygłosili następujące referaty:

- prof. UJ dr hab. Justyna Kusztal (Zakład Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie) – *Uczeń niedostosowany społecznie w szkole i środowisku lokalnym – raz jeszcze o konieczności współpracy i integracji działań profilaktycznych*,

- prof. APS dr hab. Błażej Kmiecik (kierownik Zakładu Resocjalizacji, Kryminologii i Badań w obszarze Praw Człowieka, Instytut Pedagogiki Specjalnej Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie) – *Przemoc seksualna: czy potrafimy o niej rozmawiać?*

27 października 2025 r. Konferencja naukowo-praktyczna nt. zagrożeń społecznych i sytuacji kryzysowych. Uczestników witają prezes TNP, rektor Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku prof. Zbigniew Kruszewski oraz prof. Małgorzata Kamińska, przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej

W części panelowej konferencji, która odbyła się z udziałem praktyków, studentów, doktorantów oraz nauczycieli akademickich z płockich uczelni wyższych wystąpiły: dr Iwona Szczęsna (Akademia Mazowiecka w Płocku, SWPW w Płocku, TNP), dr Elżbieta Mudrak (SWPW), mgr Joanna Kamińska-Wójcik (SWPW). Całość konferencji była moderowana przez prof. SWPW dr hab. Małgorzatę Kamińską, przewodniczącą Sekcji Pedagogicznej TNP. W ramach upowszechnienia wydarzenie transmitowano na kanale YouTube.

27 października 2025 r. Konferencja naukowo-praktyczna nt. zagrożeń społecznych i sytuacji kryzysowych. Referaty wygłaszają: prof. Justyna Kusztal (zdjęcie górne) oraz prof. Błażej Kmiecik (zdjęcie dolne)

3. 20 listopada 2025 r.: szkolenie pt. *Niezwykłe losy niedźwiedzia Wojtka: historia – legenda – edukacja* dla nauczycieli języka polskiego i historii, bibliotekarzy oraz wszystkich pozostałych osób zainteresowanych tematem zorganizowane we współpracy z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku. Prowadzącym szkolenie był dr Marcin Lutomiński – filolog polski, badacz i popularyzator literatury polskiej, edytor, dydaktyk akademicki, pracownik Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, współpracownik instytucji doskonalących nauczycieli języka polskiego w kraju i za granicą, członek m.in. Towarzystwa Naukowego Płockiego, Towarzystwa Naukowego w Toruniu i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Podczas szkolenia poruszono wiele wątków dotyczących literackich opowieści o słynnym niedźwiedziu i jego losach adresowanych do różnych grup wiekowych. Głównymi modułami tematycznymi były:
- historia niedźwiedzia Wojtka a historia Polaków,
 - niedźwiedź Wojtek w kulturze polskiej (zwłaszcza w literaturze),
 - propozycje lekturowe i wskazówki dydaktyczne.

GRANTY

1. *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii, siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku – etap VI – grant Samorządu Województwa Mazowieckiego, w ramach którego zrealizowano wymianę sześciu okien i dwojga drzwi zewnętrznych w siedzibie TNP przy pl. Narutowicza 8 w Płocku. Wartość: 90 000,00 zł.*
2. *Zachowanie dziedzictwa regionalnego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego – grant Samorządu Województwa Mazowieckiego na digitalizację (wraz z mikrofilmowaniem) siedmiu jednostek ze spuścizny Aleksandra Macieszy, zawierających archiwalne zdjęcia. Wartość: 18 000,00 zł.*
3. *Wydanie publikacji „Dzieje Płocka” tom 2 – grant Miasta Płocka na reedycję książki z 2006 r. pod redakcją naukową prof. Mirosława Krajewskiego. Wartość: 14 000,00 zł*

- 27 listopada 2025 r. Spotkanie promujące reedycję drugiego tomu *Dziejów Płocka*.
Głos zabiera redaktor naukowy książki prof. Mirosław Krajewski (z prawej).
Obok dr Grzegorz Gołębiowski – wiceprezes TNP, przewodniczący Komisji Wydawniczej, jeden z autorów

III. UDZIAŁ TNP W KONFERENCJACH, SESJACH NAUKOWYCH I INNYCH WYDARZENIACH

1. 9 stycznia 2025 r., Kuria Diecezjalna Płocka: spotkanie świąteczno-noworoczne biskupów płockich z samorządowcami północnego Mazowsza i ziemi dobrzyńskiej oraz marszałkiem województwa mazowieckiego Adamem Struzikiem. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
2. 21 stycznia 2025 r., Warszawa, gmach Senatu RP: obchody jubileuszu 100-lecia urodzin prof. Andrzeja Stelmachowskiego, w których wziął udział prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
3. 19 lutego 2025 r., Toruń, Centrum Kulturalno-Kongresowe Jordanki: Gala Nauki Polskiej. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
4. 27 lutego 2025 r., Warszawa, Centrum Prasowe Foksal: spotkanie ministra nauki i szkolnictwa wyższego Marcina Kulaska z rektorami uczelni niepublicznych, w którym uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
5. 4 marca 2025 r., Łódź, Politechnika Łódzka: ogólnopolskie obchody Światowego Dnia Inżyniera, zorganizowanego pod hasłem „Technika w walce z ubóstwem” przez Naczelną Organizację Techniczną – Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych, Politechnikę Łódzką oraz Konferencję Rektorów Polskich Uczelni Technicznych. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
6. 3 maja 2025 r., Płock: miejskie obchody Święta Konstytucji 3 Maja. Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego reprezentowali: prezes prof. Zbigniew Kruszewski i wiceprezes dr Grzegorz Gołębiwski.
7. 8 maja 2025 r., Płock, Książnica Płocka: obchody Ogólnopolskiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
8. 7 czerwca 2025 r., Płock: *Pielgrzymi nadziei – w drodze do źródła* – centralne uroczystości jubileuszu 950-lecia diecezji płockiej,

w których wzięli udział: prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski i wiceprezes TNP ks. prof. Daniel Brzeziński.

9. 8 czerwca 2025 r., Stanica Harcerska w Gorzewie: 48. Ogólnopolski Harcerski Rajd „Wisła” – Chorągiew Mazowiecka ZHP im. W. Broniewskiego. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
10. 13 czerwca 2025 r., Liceum Ogólnokształcące im. marsz. S. Małachowskiego w Płocku: uroczystość z okazji 845-lecia szkoły połączona z XX Zjazdem Małachowiaków. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
11. 18 czerwca 2025 r., sala koncertowa Państwowej Szkoły Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Płocku: uroczystość wpisania się do Księgi Chwały najlepszych płockich maturzystów zorganizowana przez Prezydenta Miasta Płocka. Zwyczaj ten wywodzi się z XIX wieku, a zapoczątkował go Kajetan Morykoni – rektor Szkoły Wojewódzkiej Płockiej i współzałożyciel Towarzystwa Naukowego Płockiego w 1820 r. W uroczystości wzięł udział prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
12. 27 czerwca 2025 r., Warszawa, Uniwersytet Warszawski: konferencja pod patronatem honorowym Głównego Inspektora Pracy inauguracyjna projekt *Uczelnia – przestrzeń bezpieczna od mobbingu i dyskryminacji – działania na rzecz wspierania polityki antymobbingowej i działań niepożądanych na polskich uczelniach*. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
13. 15 sierpnia 2025 r., Płock: miejskie obchody Święta Wojska Polskiego, w których wzięł udział wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiwski.
14. 17–18 sierpnia 2025 r., Płock: miejskie obchody 105. rocznicy obrony Płocka w 1920 r. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiwski.
15. 15 września 2025 r., Płock, Centrum Edukacji Sp. z o.o.: uroczystość otwarcia Branżowego Centrum Umiejętności w dziedzinie „Przemysł petrochemiczny”. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.

16. 23 września 2025 r., Sąd Okręgowy w Płocku: uroczystość jubileuszu 50-lecia wznowienia działalności Sądu Okręgowego (dawniej Wojewódzkiego) w Płocku, w której wzięli udział członkowie Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego: prezes prof. Zbigniew Kruszewski, sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski i członek Zarządu prof. Andrzej Kansy.
17. 1 października 2025 r., Warszawa, Politechnika Warszawska: Inauguracja Roku Akademickiego 2025/2026. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
18. 4 października 2025 r., Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku: Inauguracja Roku Akademickiego 2025/2026. Uczestniczyli członkowie Zarządu TNP: prezes prof. Zbigniew Kruszewski, wiceprezes dr Grzegorz Gołębiowski i skarbnik Jan Milner.
19. 6 października 2025 r., Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku: 431. Inauguracja Roku Akademickiego 2025/2026. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
20. 7 października 2025 r., Akademia Mazowiecka w Płocku: Inauguracja Roku Akademickiego 2025/2026. Uczestniczyli przedstawiciele Zarządu TNP: prezes prof. Zbigniew Kruszewski, sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski i członek Zarządu prof. Andrzej Kansy.
21. 9 października 2025 r., Warszawa, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego: Inauguracja Roku Akademickiego 2025/2026. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
22. 17 października 2025 r., Państwowa Szkoła Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Płocku: jubileusz 80-lecia Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. im. K. Szymanowskiego oraz 20-lecia Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. w Płocku. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
23. 21 października 2025 r., Liceum Ogólnokształcące im. marsz. S. Małachowskiego w Płocku: obchody Dnia Edukacji Narodowej. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
24. 25 października 2025 r., Płock: Płockie Dni Seniora „Seniorada 2025”, w których uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.

25. 27 października 2025 r., Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku: gala jubileuszowa z okazji 120-lecia Związku Nauczycielstwa Polskiego w Płocku. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
26. 11 listopada 2025 r., Płock: miejskie obchody 107. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Uczestniczyli członkowie Zarządu TNP: prof. Zbigniew Kruszewski, prof. Andrzej Kansy i dr Grzegorz Gołębiowski.
27. 13 listopada 2025 r., Warszawa: uroczyste obchody 120-lecia Domu Technika w Warszawie – siedziby polskich środowisk inżynierskich, naukowych i technicznych od 1905 r. (obecnie FSNT-NOT), w których wziął udział prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
28. 15 listopada 2025 r., Kraków: 153. rocznica powstania Polskiej Akademii Umiejętności i 36. rocznica jej odrodzenia. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
29. 30 listopada 2025 r., Muzeum Mazowieckie w Płocku: gala z okazji 90-lecia honorowego krwiodawstwa w Polsce zorganizowana przez Oddział Rejonowy PCK w Płocku. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
30. 8 grudnia 2025 r., Warszawa, Dom Technika: uroczysta gala Roku Jubileuszowego Zrzeszania się Polskich Inżynierów i Techników: 90-lecia powstania Naczelnej Organizacji Inżynierów Rzeczypospolitej Polskiej (NOI RP), 80-lecia utworzenia Naczelnej Organizacji Technicznej (NOT), 35-lecia Rejestracji Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych (NOT). W wydarzeniu wziął udział prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
31. 17 grudnia 2025 r., Liceum Ogólnokształcące im. marsz. S. Małachowskiego w Płocku: uroczystość wręczenia dyplomów stypendystom Prezesa Rady Ministrów przez mazowiecką kurator oświaty Wioletę Krzyżanowską. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
32. 17 grudnia 2025 r., Płock: spotkanie wigilijne dla przedsiębiorców oraz przedstawicieli instytucji zaangażowanych w rozwój Płocka. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.

IV. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PROSEMINARIUM NAUKOWEGO PRZY TNP

Proseminarium Naukowe przy Towarzystwie Naukowym Płockim zostało powołane decyzją Zarządu TNP w 2019 r. w miejsce dotychczasowego Seminarium Doktoranckiego i działa w oparciu o Regulamin zatwierdzony 13 maja 2019 r.

Zadaniem Proseminarium jest prowadzenie zajęć mających na celu przygotowanie uczestników do samodzielnej pracy naukowej, m.in. poprzez pisanie artykułów naukowych, poznanie metodologii badań w różnych dziedzinach i dyscyplinach nauki oraz przedstawianie i opracowywanie wyników prowadzonej kwerendy. Działalność Proseminarium może odbywać się w różnych formach, tj.:

- spotkania naukowe ze specjalistami określonych dziedzin i dyscyplin nauki,
- posiedzenia naukowe z wystąpieniami jego uczestników oraz dyskusją,
- konsultacje grupowe i indywidualne z kierownikiem Proseminarium.

Kierownikiem Proseminarium Naukowego jest ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński, wiceprezes TNP – odpowiedzialny w Zarządzie za sprawy naukowe. Obowiązki sekretarza pełni pracownik TNP Maciej Wróbel.

W związku ze zmianą dotychczasowej formuły i celu działalności Seminarium Doktoranckiego, a obecnie Proseminarium Naukowego przy TNP, zainteresowani – wzorem lat ubiegłych – mogli w roku sprawozdawczym 2025 korzystać z konsultacji indywidualnych.

V. DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁU TNP W ŁĘCZYZY

Zarząd Oddziału TNP w Łęczycy:

Przewodniczący	mgr inż. Stanisław Pawlak
Sekretarz	mgr Mirosława Żydek
Skarbnik	mgr Alicja Łosińska
Członkowie	mgr Anna Dłużewska-Sobczak dr Tomasz Stolarczyk

30 stycznia 2025 r. odbyło się zebranie Zarządu Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy, na którym omawiano: planowane działania Oddziału w 2025 r. we współpracy z Towarzystwem Naukowym Płockim, Archiwum Państwowym w Płocku Oddział w Łęczycy, Muzeum w Łęczycy, Towarzystwem Miłośników Ziemi Łęczyckiej i Łódzkim Towarzystwem Naukowym; stan finansów Oddziału i składki członkowskie; sprawy różne, w tym wydawnicze.

3 marca 2025 r. Konferencja naukowa poświęcona wydarzeniom związanym ze 120. rocznicą strajku uczniów łęczyckiego Seminarium Nauczycielskiego w 1905 r. Na zdjęciu prelegenci od lewej: dr Tadeusz Bogalecki oraz Stanisław Pawlak – przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy (fot. Joanna Kaźmierczak; archiwum Oddziału TNP w Łęczycy)

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 30 stycznia 2025 r.: odczyt dr. Tomasza Stolarczyka *Biblioteka łączyckich Bernardynów w świetle inwentarza z 1819 r.*
2. 3 marca 2025 r.: konferencja naukowa w Starostwie Powiatowym w Łęczycy poświęcona wydarzeniom związanym ze 120. rocznicą strajku uczniów łączyckiego Seminarium Nauczycielskiego w 1905 r. Wykład o szkolnictwie na Ziemi Łęczyckiej na początku XX w. oraz walce towarzystw naukowych o świadomość narodową, polską kulturę, naukę i język polski wygłosił przewodniczący łączyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego Stanisław Pawlak. Wykład na temat łączyckich strajków wygłosił dr Tadeusz Bogalecki. Następnie uczestnicy konferencji udali się przed budynek Zespołu Szkół im. Jadwigi Grodzkiej w Łęczycy, na którym odsłonięto tablicę poświęconą pamięci uczniów, rodziców i nauczycieli walczących o szkołę polską w powiecie łączyckim w 1905 r.

4 marca 2025 r. Odczyt *Łęczycza podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945*. Na zdjęciu od lewej: kierownik łączyckiego Oddziału Archiwum Państwowego w Płocku Jolanta Górską-Sieradzka, przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy Stanisław Pawlak oraz prelegent Andrzej Doliński (fot. archiwum Oddziału TNP w Łęczycy)

3. 4 marca 2025 r.: odczyt mgr. Andrzeja Dolińskiego *Łęczycza podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945* zorganizowany przez łęczycki Oddział TNP w siedzibie Archiwum Państwowego w Płocku Oddział w Łęczycy.
4. 24 kwietnia 2025 r.: sesja naukowa *600-lecie łęczyckiej Fary 1425–2025*, podczas której wygłoszono następujące referaty:
 - prof. dr hab. Jan Szymczak – *Szczawińscy ze Szczawina i Szubska w Łęczycy i Ozorkowie w XVI–XVII w. Kilka słów o rodzinie fundatora Kaplicy Matki Bożej w łęczyckiej Farze*,
 - prof. dr hab. Maria Wichowa – *Daniel z Łęczycy (1530–1600), polski drukarz doby renesansu*,
 - prof. UŁ dr hab. Anna Kowalska-Pietrzak – *Duchowni w Łęczycy: od plebana do arcybiskupa*,
 - dr Tomasz Stolarczyk – *Łęczycka Fara w strukturach kościelnych i społecznych średniowiecza*.

24 kwietnia 2025 r. Sesja naukowa *600 lat Łęczyckiej Fary 1425–2025*. Na zdjęciu od lewej: Janusz Mielczarek – starosta łęczycki, prof. Anna Kowalska-Pietrzak, prof. Jan Szymczak, Stanisław Pawlak – przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy, prof. Maria Wichowa, dr Tomasz Stolarczyk, ks. kan. Sławomir Sobierajski – dziekan dekanatu Łęczycza, parafia św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy, bp prof. Andrzej Franciszek Dziuba (fot. archiwum Oddziału TNP w Łęczycy)

5. 24 września 2025 r.: odczyt mgr. Andrzeja Dolińskiego *Bój o Łęczycę w czasie Bitwy nad Bzurą*.
6. 8 października 2025 r.: odczyt mgr. inż. Stanisława Pawłaka *Bolesław SolarSKI – życie i działalność* poświęcony zmarłemu w 2024 r. wieloletniemu przewodniczącemu Oddziału TNP w Łęczycy (w latach 1991–2019). Organizatorami wydarzenia były łęczycki Oddział Towarzystwa Naukowego Płockiego oraz Archiwum Państwowe w Płocku Oddział w Łęczycy.
7. 4 listopada 2025 r.: odczyt mgr. inż. Stanisława Pawłaka *Józef Konieczny – życie i działalność*, poświęcony zmarłemu w 2024 r. członkowi łęczyckiego Oddziału TNP (od 2000 r.).

4 listopada 2025 r. Odczyt wspomnieniowy poświęcony Józefowi Koniecznemu. Na zdjęciu od lewej: przewodniczący łęczyckiego Oddziału TNP Stanisław Pawlak oraz Zdzisława Konieczna (fot. archiwum Oddziału TNP w Łęczycy)

Publikacje

1. Krystyna Pawlak, Stanisław Pawlak, *Papieska misja szpiegowsko-dyplomatyczna w Łęczycy*, Łęczycy 2025. Publikacja wydana przez Oddział TNP w Łęczycy we współpracy z Urzędem Miejskim w Łęczycy i Starostwem Powiatowym w Łęczycy.
2. *Wiktoryn Grąbczewski życie i twórczość*, pod red. naukową Urszuli Wich-Szymczak, Łódź–Łęczycy 2025. Monografia wydana przez Oddział TNP w Łęczycy we współpracy z Łódzkim Towarzystwem Naukowym i Wydawnictwem Uniwersytetu Łódzkiego.

Sprawy różne

1. 3 maja 2025 r.: udział przedstawicieli Zarządu Oddziału TNP w Łęczycy w obchodach Święta Konstytucji 3 Maja na zaproszenie władz miasta Łęczycy.
2. W drugiej połowie maja 2025 r.: udział w spotkaniach z dyrektorami łęczyckich szkół ponadpodstawowych w sprawie zaplanowania współpracy z TNP w roku szkolnym 2025/2026 oraz promocji wydawnictw TNP Oddział w Łęczycy.
3. 30 czerwca 2025 r.: udział przewodniczącego w Walnym Zebraniu Stowarzyszenia Króla Kazimierza Wielkiego w Stopnicy oraz w Muzeum w Szydłowie.
4. 7 września 2025 r.: przedstawiciele Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy w osobach: przewodniczący Stanisław Pawlak oraz sekretarz Mirosława Żydek uczestniczyli w patriotycznej uroczystości obchodów 86. rocznicy Bitwy nad Bzurą w Łęczycy składając hołd poległym i walczącym we wrześniu 1939 r.
5. 1 listopada 2025 r.: członkowie łęczyckiego Oddziału TNP kwestowali wraz z Towarzystwem Miłośników Ziemi Łęczyckiej na odbudowę zabytkowych pomników na łęczyckim cmentarzu.

VI. DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI ODNOWY ZABYTKÓW PŁOCKA IMIENIA BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO

Zarząd Fundacji:

Prezes Zarządu, Dyrektor Fundacji *vacat*

W roku sprawozdawczym 2025 Fundacja Odnowy Zabytków Płocka imienia Bolesława Krzywoustego nie prowadziła żadnych projektów i nie organizowała żadnych wydarzeń.

Tadeusz Łapiński, *Wzgórze Tumskie w Płocku*, 1991, akwarela, papier,
ze zbiorów TNP

W 2025 r. ukazało się wznowienie drugiego tomu *Dziejów Płocka*. TNP na wydanie książki uzyskało wsparcie finansowe miasta Płocka

DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
MIASTA PŁOCK

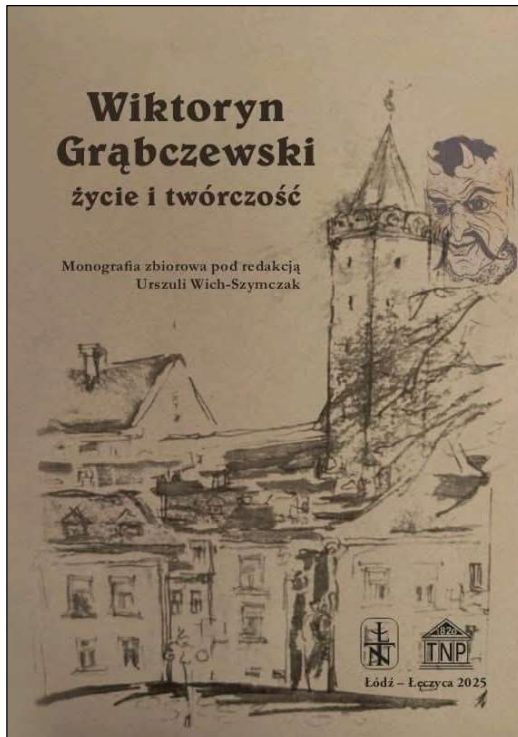
PŁOCK

VII. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA TNP

1. Działalność wydawnicza prowadzona jest w oparciu o Regulamin Wydawnictwa Naukowego Towarzystwa Naukowego Płockiego, Wytyczne dla autorów i recenzentów publikacji wydawanych przez WN TNP oraz Zasady etyki publikacyjnej WN TNP.
2. W 2025 r. nakładem Towarzystwa Naukowego Płockiego ukazały się następujące publikacje:
 - *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2024*. Format A5, objętość 8,5 ark. wyd. Nakład 380 egz. Druk: „Mediakolor” Sp. z o.o., Płock.
Wersja cyfrowa *Sprawozdania...* dostępna na stronie internetowej TNP pod adresem:
<http://www.tnp.org.pl/sis.html>
 - „Notatki Płockie” – numer 4 (281) z 2024 r. oraz numery: 1 (282), 2 (283), 3 (284) z 2025 r., redaktor naczelny Grzegorz Gołębiowski. Format B5, objętość łączna 26 ark. wyd. Nakład po 150 egz. Druk: Wydawnictwo i Poligrafia „Iwanowski”, Płock.
Wersja cyfrowa „Notatek Płockich” dostępna na stronie internetowej TNP pod adresem:
http://www.tnp.org.pl/notatki_plockie.html
 - *Dzieje Płocka*, tom 2, *Dzieje miasta w latach 1793–1945*, pod red. naukową Mirosława Krajewskiego, TNP, Płock 2006, dodruk: TNP, Płock 2025. Format B5, objętość 75 ark. wyd. Nakład 150 egz. Druk: „Mediakolor” Sp. z o.o., Płock.
Wersja cyfrowa książki dostępna na stronie internetowej TNP pod adresem:
<http://www.tnp.org.pl/publikacjetnp.html>
 - *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*, pod red. Mariusza Portalskiego, TNP, Płock 2025. Format B5, objętość 3 ark. wyd. Nakład 100 egz. Druk: Wydawnictwo i Poligrafia „Iwanowski”, Płock.

- Krystyna Pawlak, Stanisław Pawlak, *Papieska misja szpiegowsko-dyplomatyczna w Łęczycy*, TNP Oddział w Łęczycy, Łęczycza 2025. Format A4 (poziom), objętość 12,5 ark. wyd. Nakład 200 egz. Druk: Daniel Furmanek Druk i gadzety, Świerki.
- *Wiktoryn Grąbczewski życie i twórczość*, pod red. naukową Urszuli Wich-Szymczak, TNP Oddział w Łęczycy, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź–Łęczycza 2025. Format A5, objętość 12 ark. wyd. Nakład 100 egz. Druk: Pozkał Sp. z o.o., Inowrocław.

RAZEM: 137 arkuszy wydawniczych.

Wiktoryn Grąbczewski życie i twórczość, monografia zbiorowa pod red. naukową Urszuli Wich-Szymczak, której współwydawcą w 2025 r. był Oddział TNP w Łęczycy

VIII. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI IM. ZIELIŃSKICH TNP

W roku sprawozdawczym księgozbiór Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego powiększył się o 331 wol. W dniu 31 grudnia 2025 r. liczył 419 311 jednostek bibliotecznych, na które składają się druki zwarte, ciągłe, archiwalia, kartografia, ikonografia, muzykalia, mikrofilmy i zasoby cyfrowe.

Najcenniejsza pozyskana pozycja to starodruk: *Quinti Curtii Rufi, De rebus gestis Alexandri Magni libri cum supplementis...*, Biponti 1782, przekazany w darze przez prof. Zbigniewa Lipińskiego, członka TNP.

W marcu 2025 r. Biblioteka im. Zielińskich uzyskała pozytywną ocenę Krajowej Rady Bibliotecznej w zakresie spełnienia wymogów i kryteriów biblioteki naukowej zgodnych z *Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie sposobu i trybu zaliczania bibliotek do niektórych bibliotek naukowych oraz ustalenia ich wykazu*.

Czytelnię zbiorów nowszych placówki (czynna w środy w godz. 10.00–15.00) odwiedziło 158 osób, którym udostępniono 738 jednostek bibliotecznych, w tym 218 wol. książek, 31 wol. czasopism i 489 jednostek cyfrowych. Z kolei czytelnia zbiorów specjalnych (czynna każdego dnia roboczego w godz. 8.00–15.00) przyjęła 20 osób, którym udostępniono 90 pozycji. Czytelnia zbiorów specjalnych pełni jednocześnie funkcję czytelni Archiwum TNP. Prowadzono odrębne rejestry czytelników i zbiorów udostępnionych.

Zrealizowano 51 kwerend dotyczących księgozbioru Biblioteki, w tym 15 dotyczyło zbiorów nowszych, a 36 zbiorów specjalnych.

Strona Płocka Biblioteka Cyfrowa (www.tnp.org.pl/biblioteka/dlibra) liczy 597 pełnotekstowych pozycji. W roku sprawozdawczym stronę odwiedziło 826 000 czytelników. Na internetową stronę z katalogiem bibliotecznym odnotowano 361 638 wejść.

W roku sprawozdawczym wykonano digitalizację (wraz z mikrofilmowaniem) 7 jednostek ze spuścizny Aleksandra Macieszy,

zawierających archiwalne zdjęcia (zadanie pn. *Zachowanie dziedzictwa regionalnego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego*). Była to kontynuacja cyfryzacji spuścizny należącej do najcenniejszych w zbiorach TNP.

Biblioteka im. Zielińskich kontynuowała współpracę z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina w Warszawie odnośnie do digitalizacji kolejnej partii muzykaliów przez Instytut, w sumie ok. 260 pozycji, tym razem w ramach Programu Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 („FERC”). Prace objęły głównie procedowanie umowy i załączników.

Starodruki ze zbiorów specjalnych Biblioteki im. Zielińskich były prezentowane w Muzeum Zamkowym w Malborku podczas wystawy czasowej *Kultura ekslibrisu w Rzeczypospolitej od XVI do XVIII wieku* w terminie od 27 września 2025 r. do 10 stycznia 2026 r. Użyczenie objęło dziewięć woluminów z XVI–XVIII wieku opatrzonych ciekawymi ekslibrisami m.in. Radziwiłłów, J.A. Załuskiego czy łowickich bernardynów. Płockie starodruki prezentowano wśród ok. 160 obiektów wypożyczonych z ponad 20 polskich i zagranicznych instytucji. Muzeum Zamkowe w Malborku przygotowało tę imponującą ekspozycję w partnerstwie z Muzeum Narodowym w Warszawie.

Zbiory specjalne prezentowano także na wystawie pt. *Płock w czasach Aleksandra Macieszy* 11 grudnia 2025 r. w Akademii Mazowieckiej w Płocku. Ekspozycja towarzyszyła konferencji *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo* zorganizowanej z okazji 190. rocznicy urodzin M. Ehrlicha oraz 150. rocznicy urodzin i 80. rocznicy śmierci A. Macieszy. Na wystawie zaprezentowano głównie archiwalne dokumenty, cimelia i bogaty zbiór przedwojennych fotografii ze spuścizny Macieszów (w sumie ok. 50 obiektów). Organizatorami wydarzenia było Płockie Towarzystwo Lekarskie i Towarzystwo Naukowe Płockie we współpracy z Akademią Mazowiecką w Płocku i Okręgową Izbą Lekarską w Płocku.

Zabytkowy księgozbiór prezentowano ponadto w czasie specjalnych pokazów, które obejrzeli: wicewojewoda mazowiecki Robert Sitnik i starosta płocki Sylwester Ziemkiewicz (17 lutego); prezes Federacji

Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT Ewa Mańkiewicz-Cudny i kierownik Delegatury w Płocku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie Bogdan Banaszczak (15 września); uczestnicy jubileuszu 50-lecia reaktywacji Sądu Okręgowego w Płocku (23 września).

W roku sprawozdawczym zrealizowano grant celowy ze środków Zarządu Województwa Mazowieckiego.

Informacja finansowa

Lp.	Wykaz zrealizowanych zadań	Poniesione koszty w złotych		Udział % kol. 4:3
		ogółem	w tym dotacja	
1	2	3	4	5
1.	Zachowanie dziedzictwa regionalnego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego	21 433,00 zł	18 000 zł	83,98%

Stan posiadania zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP

Rodzaj zbiorów	Stan w dniu 31.12.2024 r.	Nabytki 2025 r.	Stan w dniu 31.12.2025 r.
druki zwarte nowsze	263 234	111	263 345
czasopisma	124 095	199	124 294
stare druki (w tym inkunabuły)	13 366 (93)	1	13 367 (93)
kartografia	831	-	831
ikonografia	82	-	82
muzykalia	67	-	67
rękopisy	1997	1	1998
dokumenty życia społecznego	3487	10	3497
Razem	407 159	322	407 481
mikrofilmy / mikrofiszce	2837	2	2839
digitalizacja	8984 jednostki	7	8991 jednostek
Razem	418 980	331	419 311

1. Gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów.

W roku 2025 Biblioteka im. Zielińskich TNP zgromadziła 322 wol. o wartości 6673,00 zł

Nabytki Biblioteki im. Zielińskich TNP

Ogółem:

książki	112 wol.
czasopisma	199 wol.
<u>inne (rękopisy, DŹS)</u>	<u>11 wol.</u>
RAZEM	322 wol. za kwotę 6673,00 zł

w tym:

Wymiana

książki	11 wol.
<u>czasopisma</u>	<u>1 wol.</u>
RAZEM	12 wol. za kwotę 413,00 zł

Dary

książki	101 wol.
czasopisma	198 wol.
<u>inne (rękopisy, DŹS)</u>	<u>11 wol.</u>
RAZEM	310 wol. za kwotę 6260,00 zł

W zakresie prac bibliotecznych:

- przyjęto, wyselekcjonowano i wyceniono dary od osób fizycznych i instytucji oraz sporządzono pisemne ich wykazy,
- naniesiono akcesję nabytków (ceny, numery akcesji, pieczętki),
- prowadzono księgę akcesji oraz księgę inwentarzową,
- opracowano nowe nabytki w systemie bibliotecznym Koha: 140 wol. książek oraz 109 wol. czasopism,

- dostarczono z magazynów i ponownie włączono do księgozbioru 218 wol. książek, 31 wol. prasy, 90 wol. ze zbiorów specjalnych,
- prowadzono ewidencję udostępnienia zbiorów na miejscu i wypożyczenia na zewnątrz przez osoby uprawnione,
- pełniono dyżury w czytelniach, realizowano zamówienia czytelnicze, wykonywano wydruki komputerowe i kopie kserograficzne, udzielano informacji o zasobie i zasadach korzystania z księgozbioru stacjonarnie, telefonicznie oraz e-mailowo,
- przygotowano 30 pozycji zbiorów zabytkowych Biblioteki na specjalne pokazy,
- opracowano koncepcję, wybór i przygotowanie eksponatów (ok. 50 poz.) ze zbiorów specjalnych, aranżację i demontaż wystawy *Płock w czasach Aleksandra Macieszy*, towarzyszącej konferencji *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo* – 11 grudnia 2025 r., Akademia Mazowiecka w Płocku,
- zrealizowano użyczenia (przygotowanie opisów bibliograficznych, protokołów, obiektów) dla: Muzeum Zamkowego w Malborku i firmy Skanowanie.pl Sp. z o.o.
- prowadzono korespondencję w zakresie darów i wymiany zbiorów, w tym sporządzono 16 pism z podziękowaniami dla ofiarodawców oraz potwierdzenia odbioru,
- aktualizowano zasób materiałów regionalnych tzw. *plocianów* i *masovianów* w ramach księgozbioru podręcznego,
- systematycznie przeglądano przesyłane oferty dubletów bibliotek naukowych,
- prowadzono prace porządkowe w zakresie księgozbioru w magazynach zbiorów nowszych,
- przygotowywano ogłoszenia dla czytelników dotyczące funkcjonowania Biblioteki.

Dary i wymiana następujących czasopism:

Gość Niedzielny, Mazowsze. Serce Polski, Nasze Korzenie, Notatki Płockie, Polityka, Rocznik Muzeum Wsi Mazowieckiej, Rocznik

Towarzystwa Naukowego Płockiego, Sprawozdanie z działalności TNP, Studia Włocławskie, Tygodnik Płocki, Wieści Muzealne.

Aleksander Maciesza, archiwalna fotografia z lat międzywojennych XX wieku przedstawiająca Dom „Pod Opatrznością”, obecnie siedzibę Biblioteki im. Zielińskich. Fotografia pochodzi z zespołu zdjęć poddanych w 2025 r. digitalizacji w ramach projektu dofinansowanego ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Mazowsze >> dla **organizacji
pozarządowych** >

2. Opracowano:

- Sprawozdanie do GUS z działalności Biblioteki im. Zielińskich TNP za 2024 r.
- Ankiety dla bibliotek zaliczonych do bibliotek naukowych dla Krajowej Rady Bibliotecznej.

3. Pozyskano dotację i zrealizowano – w tym przygotowano umowy, protokoły, dokumentację projektu, sprawozdanie końcowe – zadanie *Zachowanie dziedzictwa regionalnego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego* dofinansowane przez Zarząd Województwa Mazowieckiego, które dotyczyło digitalizacji 7 jednostek archiwaliów ze spuścizny A. Macieszy.
4. Opracowano wniosek *Digitalizacja i upowszechnianie XVI-wiecznych starych druków ze zbiorów naukowej Biblioteki im. Zielińskich TNP – kontynuacja* złożony do MNiSW w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki III – Biblioteki naukowe”.
5. Wykonano prace merytoryczne związane z przygotowaniem umowy dotyczącej digitalizacji muzykaliów Biblioteki im. Zielińskich przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina w ramach Programu „FERC”.
6. Skoordinowano działanie strony Płocka Biblioteka Cyfrowa prezentującej pozycje zdigitalizowane ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich.
7. Przygotowywano pisma i notatki dotyczące Biblioteki dla: Zarządu TNP, wykonawców usług i in.
8. Wykonano aktualizację programu bibliotecznego Koha przez uprawnionego informatyka.
9. Uczestniczono w przeglądach czujek pożarowych, gaśnic oraz systemu alarmowego Biblioteki.

Prace dodatkowe:

- Obsługiwano Walne Zebranie Członków Towarzystwa Naukowego Płockiego 2 czerwca 2025 r.
- Sporządzono protokół z Walnego Zebrania TNP odbytego 2 czerwca 2025 r.
- Obsługiwano następujące spotkania organizowane przez TNP w 2025 r. oraz w większości sporządzano ich dokumentację fotograficzną: promocja książki *Moje fado* (6 lutego); odczyt *Prawosławie w Polsce i Płocku* (27 lutego); odczyt *W stronę Królestwa Bożego na ziemi. Myśl społeczno-polityczna mariawitów polskich* (6 marca); sesja naukowa *Chrześcijański Horacy z Mazowsza* (8 maja); spotkanie *Wojenne portrety dzieciństwa*

(15 maja); odczyt *Pasterz, nauczyciel, męczennik. Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski (1858–1941)* (16 czerwca); sesja naukowa *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku* (23 września); wykład *Ochrona ludności i obrona cywilna w czasie pokoju, kryzysu i wojny* (2 października); prezentacja książki *Klasztor Zakonu Braci Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel w Płońsku w latach 1417–1864* (23 października); *Zaduszki TNP* (3 listopada); sesja naukowa z okazji 80. urodzin dr hab. Anny Marii Stogowskiej (13 listopada); promocja książki *Dzieje Płocka*, tom 2 (27 listopada).

- Udział on-line w szkoleniu Centrum NUKAT dotyczącym obsługi systemu Koha, 17 grudnia 2025 r.
- Udział w konferencjach: *Kościół sumień rośnie w korzeniach historii w opactwie pobenedyktynskim w Płocku* (19 września); *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo* w Akademii Mazowieckiej w Płocku (11 grudnia).

15 września 2025 r. Goście TNP (od prawej): Bogdan Banaszczak – kierownik Delegatury w Płocku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie i Ewa Mańkiewicz-Cudny – prezes FSNT – NOT oraz prezes TNP Zbigniew Kruszewski oglądają pokaz starodruków przygotowany przez kierownik Biblioteki im. Zielińskich Agnieszkę Ciechomską

IX. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM TNP

1. W roku sprawozdawczym zbiory Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego powiększyły się o akta Oddziału TNP w Sierpcu, który uległ rozwiązaniu w 2022 r. Do zbiorów przyjęto 18 jednostek.
2. Ze zbiorów Archiwum skorzystało 7 czytelników, którym udzielono informacji o zbiorach i udostępniono 48 jednostek. Prowadzono rejestr użytkowników i zbiorów udostępnionych. Czytelnia Archiwum TNP (jednocześnie jest to czytelnia zbiorów specjalnych Biblioteki im. Zielińskich) czynna była każdego dnia roboczego, w godz. 8.00–15.00, zgodnie z Regulaminem.
3. Zrealizowano 1 kwerendę.
4. Udzielano informacji telefonicznych i e-mailowych na temat zbiorów.
5. Pozyskano dotację i zrealizowano – w tym przygotowano umowy, protokoły, dokumentację projektu, sprawozdanie końcowe – zadanie pt. *Wydanie publikacji „Dzieje Płocka” tom 2* dofinansowane przez Prezydenta Miasta Płocka.

Prace związane z wydawaniem kwartalnika TNP „Notatki Płockie”

1. Prowadzono sekretariat redakcji „Notatki Płockie” – organu naukowego TNP. Wykonano prace takie jak: koordynowanie procesu wydawniczego czterech kolejnych numerów czasopisma, konsultacje z redaktorem naczelnym i drukarnią, korespondencja z autorami, recenzentami, kolegium redakcyjnym, autorką rysunków, informatykiem.
2. Prowadzono prace związane z opracowaniem redakcyjnym artykułów pod względem formalnym i dostosowaniem tekstów do wymogów redakcji, a także wykonywano korektę tekstów po składzie.
3. Opracowano metadane cyfrowe i zamieszczono na Platformie Biblioteka Nauki wraz z eksportem do bazy Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) artykuły z czterech numerów kwartalnika „Notatki Płockie”: 4/2024, 1/2025, 2/2025, 3/2025.

4. Prowadzono współpracę z redakcją BazHum – bazą polskich czasopism naukowych z zakresu nauk humanistycznych i społecznych oraz z administratorem strony internetowej TNP w zakresie zamieszczania bieżących numerów cyfrowej wersji „Notatek Płockich” w internecie.
5. Prowadzono korespondencję z redakcjami serwisów naukowych Biblioteka Nauki i BazHum.

Archiwalna fotografia ze spuścizny po Aleksandrze Macieszy przedstawiająca budynek płockiego więzienia. Fotografia pochodzi z zespołu zdjęć poddanych w 2025 r. digitalizacji w ramach projektu dofinansowanego ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Mazowsze >> dla **organizacji
pozarządowych** >

X. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MUZEUM TNP

1. Realizowano zadania związane z organizacją i obsługą działalności merytorycznej TNP – wydarzenia naukowe, popularnonaukowe, kulturalne i inne: 9 sesji i konferencji naukowych, 16 odczytów i wykładów, 7 promocji książek i spotkań autorskich, 2 inne wydarzenia.
2. Uczestniczono w organizacji i obsłudze Walnego Zebrania, w tym m.in. opracowano biogramy zmarłych członków (8 osób) oraz przygotowano dyplomy okolicznościowe dla członków-jubilatów (35 osób).
3. Prowadzono działania w zakresie promocji działalności merytorycznej i organizacyjnej TNP:
 - redagowanie i opracowanie graficzne materiałów, druk, kolportaż,
 - promocja w formie elektronicznej poprzez mailing, serwis sms, stronę internetową i media społecznościowe,
 - współpraca z mediami – przygotowywanie informacji i serwisu fotograficznego.
4. Prowadzono dokumentację fotograficzną i audio działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego.
5. Współpracowano z informatykiem w zakresie aktualizacji informacji na stronie internetowej.
6. Administrowano profil TNP na Facebooku – przygotowano i opublikowano 81 wpisów o charakterze informacyjnym, okolicznościowym i popularyzatorskim.
7. Realizowano zadania w zakresie działalności wydawniczej TNP, m.in.: redakcja, korekta i przygotowanie do druku corocznego sprawozdania z działalności Towarzystwa; administrowanie kontem TNP w serwisie e-ISBN; prowadzenie wymiany wydawnictw z Muzeum Mazowieckim w Płocku oraz innymi wydawcami.
8. Prowadzono akcję promocyjną pozyskiwania 1,5% podatku dla TNP (ulotki, informacje e-mail, SMS, Facebook).

9. Aktualizowano bazy danych adresowych członków TNP oraz przedstawicieli instytucji i osób prywatnych (rozdzielnik zaproszeń).
10. Przygotowano 2 umowy licencyjne na wykorzystanie wizerunków obiektów ze zbiorów TNP
11. Współpracowano przy sprawozdaniu z wykonania zadania *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii, siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku – etap VI* dofinansowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego (opracowanie dokumentacji fotograficznej, promocja).
12. Prowadzono prace biurowe związane z bieżącym funkcjonowaniem TNP, w tym m.in.: prowadzenie korespondencji mailowej z członkami Towarzystwa dotyczącej sprawozdań, planów pracy, bieżącej działalności, spraw członkowskich, działalności naukowej i innych tematów oraz z interesantami zewnętrznymi na temat organizowanych wydarzeń, wydawnictw, współpracy oraz zbiorów; przygotowanie wyciągów ze sprawozdań dotyczących działalności merytorycznej z ostatnich lat dla ministerstwa; przygotowywanie adresów gratulacyjnych, podziękowań oraz zawiadomień dotyczących zmian w funkcjonowaniu Biura TNP.

XI. WIZYTY GOŚCI W TNP

1. 17 stycznia 2025 r.: prof. SWPS dr hab. Adam Bodnar – minister sprawiedliwości, prokurator generalny (do 24 lipca 2025 r.), Piotr Zgorzelski – wicemarszałek Sejmu RP, Elżbieta Gapińska – posłanka RP, Waldemar Pawlak – senator RP.
2. 17 lutego 2025 r.: Robert Sitnik – I wicewojewoda mazowiecki, Sylwester Ziemkiewicz – starosta plocki, Waldemar Zawadzki – wicestarosta plocki, Bogdan Banaszczak, kierownik Delegatury w Płocku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, Rafał Nadratowski – przewodniczący plockiego Koła Polska 2050. Historię i siedzibę TNP zaprezentowali prezes Zbigniew Kruszewski i skarbnik Jan Milner.

17 lutego 2025 r. Na zdjęciu od lewej: Rafał Nadratowski – przewodniczący plockiego Koła Polska 2050, Bogdan Banaszczak – kierownik Delegatury w Płocku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, Robert Sitnik – I wicewojewoda mazowiecki, Jan Milner – skarbnik TNP, Zbigniew Kruszewski – prezes TNP, Sylwester Ziemkiewicz – starosta plocki, Waldemar Zawadzki – wicestarosta plocki

3. 12 sierpnia 2025 r.: Andrzej Zieliński, potomek Gustawa Zielińskiego, z małżonką Hanną Pinkowską-Zielińską.
4. 15 września 2025 r.: Ewa Mańkiewicz-Cudny, prezes Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych – Naczelnej Organizacji Technicznej oraz Bogdan Banaszczak, kierownik Delegatury w Płocku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.
5. 23 września 2025 r.: sędzia Michał Kłós – wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi, sędzia Mariusz Królikowski – prezes Sądu Okręgowego w Płocku, sędziowie Sądu Okręgowego w Płocku Jarosław Pejta i Dariusz Wysocki oraz ks. prof. dr hab. Jan Krajczyński – oficjał Sądu Biskupiego Płockiego.

23 września 2025 r. Pokaz starodruków ze zbiorów TNP dla uczestników obchodów 50-lecia Sądu Okręgowego w Płocku. Na zdjęciu od lewej: Agnieszka Ciechomska – kierownik Biblioteki im. Zielińskich, prof. Zbigniew Kruszewski – prezes TNP, sędzia Michał Kłós – wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi, sędzia Dariusz Wysocki, sędzia Mariusz Królikowski

XII. SPRAWY RÓŻNE

1. Prof. dr hab. Iwona Hofman, członek honorowy TNP, w roku sprawozdawczym 2025 pozostawała przewodniczącą Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk.
2. Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski w roku sprawozdawczym 2025 pozostawał zastępcą przewodniczącej Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk.
3. Prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski na posiedzeniu 6 czerwca 2025 r. został wybrany zastępcą przewodniczącego Rady Muzeum przy Muzeum Mazowieckim w Płocku na kadencję 2025–2029.
4. Członek Zarządu TNP prof. AMP dr hab. Andrzej Kansy w roku sprawozdawczym 2025 pozostawał członkiem Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk.
5. Wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiewski i sekretarz generalny TNP dr Tomasz Piekarski w roku sprawozdawczym 2025 pozostawali członkami Płockiej Rady ds. Kombatantów oraz Ochrony Miejsc Pamięci Walk i Męczeństwa przy Prezydencie Miasta Płocka. W skład Rady wchodził również członkowie TNP: Joanna Banasiak oraz Ireneusz Szychowski (z funkcją przewodniczącego Rady).
6. Członek Zarządu TNP prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak w roku sprawozdawczym 2025 pozostawał członkiem Grupy Roboczej ds. Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych (ECRN).
7. Dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej, członek honorowy TNP, na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2025 r. został wybrany przewodniczącym międzynarodowej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (CDNL) na kadencję 2025–2028.
8. Dyrektor Biura Zarządu TNP Dorota Krawczyńska ukończyła szkolenie zorganizowane przez Instytut Studiów Podatkowych Modzelewski i Wspólnicy Sp. z o.o. nt. pierwszego etapu wdrożenia KSeF – obowiązkowego wystawiania i otrzymywania faktur ustrukturyzowanych (8 grudnia 2025 r.).

9. Msza święta za zmarłych członków i pracowników Towarzystwa Naukowego Płockiego (Zaduszki TNP) została odprawiona 3 listopada 2025 r. w bazylice katedralnej w Płocku. Mszę świętą pod przewodnictwem ks. prof. Daniela Brzezińskiego koncelebrowali: ks. prof. Wojciech Góralski i ks. prof. Andrzej Gretkowski.
10. Towarzystwo Naukowe Płockie zostało wyróżnione przez prezydenta Płocka Andrzeja Nowakowskiego medalem, wraz z dyplomem nadania, z okazji 200-lecia płockiego Ratusza i 35-lecia płockiego samorządu.
11. TNP wypłacało Stypendium Naukowe Rektora Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku – jeden uczeń.
12. TNP wypłacało Stypendium Naukowe im. Jakuba Chojnackiego przeznaczone dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. marsz. Stanisława Małachowskiego w Płocku – dwoje uczniów.

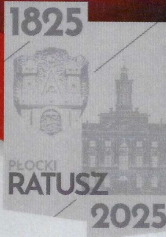

PŁOCK

DYPLOM

NADANIA MEDALU

DLA

TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO

Z OKAZJI

200-LECIA PŁOCKIEGO RATUSZA

ORAZ 35-LECIA PŁOCKIEGO SAMORZĄDU

Nr 083/200

ANDRZEJ NOWAKOWSKI

PREZYDENT MIASTA PŁOCKA

LUKASZ JANKOWSKI

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA PŁOCKA
DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ

PIOTR DYSKIEWICZ

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA PŁOCKA
DS. KOMUNALNYCH

ARTEM ZIELIŃSKI

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA PŁOCKA
DS. ROZWOJU I INWESTYCJI

ALBERT DYNA

SEKRETARZ MIASTA PŁOCKA

WOJCIECH OSTROWSKI

SKARBNIK MIASTA PŁOCKA

PŁOCK 2025

XIII. SPRAWY ADMINISTRACYJNE I GOSPODARCZE

1. Realizowano zadania związane z organizacją, funkcjonowaniem oraz nadzorowaniem pracy Biura Zarządu TNP.
2. Prowadzono sekretariat Biura Zarządu TNP.
3. Prowadzono korespondencję dotyczącą działalności Biura Zarządu TNP. Zarejestrowano w dzienniku korespondencji 530 pozycji.
4. Przygotowano oraz podpisano 47 umów z partnerami zewnętrznymi, 20 protokołów oraz opracowano i złożono 6 wniosków.
5. Przygotowano dokumenty, zapewniono obsługę i sporządzono 11 protokołów z posiedzeń Zarządu TNP.
6. Przygotowano materiały i uczestniczono w organizacji i obsłudze Walnego Zebrania TNP.
7. Przygotowano materiały i uczestniczono w kontroli prowadzonej przez Komisję Rewizyjną.
8. Przygotowano i złożono dokumenty do KRS.
9. Przygotowano i złożono dokumenty do bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami – BDO.
10. Przygotowano i złożono dokumenty do Repozytorium Dokumentów Finansowych Ministerstwa Sprawiedliwości.
11. Opracowano i złożono sprawozdanie z działalności organizacji pożytku publicznego do Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.
12. Przygotowano i złożono Sprawozdanie z działalności do GUS.
13. Prowadzono sprawy kadrowe.
14. Prowadzono sprawy związane ze stypendiami naukowymi.
15. Obsługiwano wydarzenia naukowe organizowane przez TNP.
16. Prowadzono magazyn, sprzedaż i dystrybucję wydawnictw. Sporządzono inwentaryzację wydawnictw. Prowadzono bieżące prace porządkowe w magazynie wydawnictw TNP.
17. Prowadzono kalendarz wydarzeń oraz rezerwację sal konferencyjnych.
18. W zakresie obsługi finansowo-księgowej Towarzystwa Naukowego Płockiego, m.in.:

- przyjęto i skontrolowano pod względem formalno-rachunkowym dokumenty księgowe,
- przygotowano operacje bankowe i kasowe,
- prowadzono ewidencję operacji bankowych,
- prowadzono raporty kasowe,
- przygotowano i przekazano do biura księgowego dokumenty dotyczące ustalenia zobowiązań podatkowych (faktury sprzedaży, faktury zakupu, wyciągi bankowe, raporty kasowe),
- prowadzono ewidencję przekazanych dokumentów,
- prowadzono ewidencję składek członkowskich,
- przygotowano, wystawiono oraz dostarczono dokumenty sprzedaży,
- współpracowano z biurem księgowym, uzgadniano salda oraz rozrachunki.

19. W ramach administracji i zarządzania nieruchomościami Towarzystwa Naukowego Płockiego, m.in.:

- prowadzono książki obiektów budowlanych,
- zabezpieczono i archiwizowano wszelką dokumentację związaną z nieruchomościami,
- prowadzono nadzór nad terminowością przeglądów specjalistycznych,
- zlecono wykonanie protokołów z okresowej kontroli obiektów budowlanych – przegląd roczny: Płock, ul. Kościuszki 3, Płock, pl. Narutowicza 8, Płock, pl. Narutowicza 2,
- sprawowano nadzór nad stanem technicznym budynków w ramach prowadzonych przeglądów technicznych, m.in.: przegląd i konserwacja systemu sygnalizacji pożarowej, przegląd i konserwacja gaśnic i sieci hydrantowej, konserwacja systemów alarmowych, konserwacja i naprawy sieci elektrycznej, przeglądy kominiarskie,
- organizowano i nadzorowano prace remontowe, konserwacyjne i naprawcze (udzielanie zleceń i rozliczeń) w nieruchomościach TNP,
- zarządzano i nadzorowano dostawców usług, takich jak firmy sprzątające, konserwatorskie, ochroniarskie itp.,

- prowadzono wszelkie sprawy związane z administrowaniem nieruchomościami,
 - utrzymywano relację z najemcami, rozwiązywano problemy oraz reagowano na zgłoszenia,
 - nadzorowano działania naprawcze w przypadku awarii instalacji technicznych, np. wodociągowych, grzewczych, elektrycznych,
 - sprawowano bieżący nadzór nad należyтым użytkowaniem wynajętych lokali,
 - prowadzono miesięczne rozliczanie najemców za zużyte media,
 - negocjowano oraz zawierano umowy oraz aneksy najmu,
 - organizowano i kontrolowano polisy ubezpieczeniowe nieruchomości,
 - obsługiwano sprawy związane z roszczeniami z firmami ubezpieczeniowymi oraz wypadkami na terenie nieruchomości.
20. Pozyskano dotację oraz rozliczono zadanie pn. *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii, siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku – etap VI* dofinansowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego.
 21. Skoordinowano sprawy związane z demontażem i montażem okien (6 sztuk) oraz drzwi (2 sztuki) w budynku przy pl. Narutowicza 8.
 22. Skoordinowano sprawy związane z pracami remontowymi oraz budowlanymi.
 23. Zlecono i skoordinowano sprawy związane z usunięciem awarii instalacji wodno-kanalizacyjnej w budynku przy placu Narutowicza 2.
 24. Zlecono wykonanie projektu wykonawczego pn. dostawa i montaż systemu sygnalizacji pożarowej w budynku przy pl. Narutowicza 8 (częściowo).
 25. Zlecono modernizację systemu monitoringu wizyjnego CCTV w budynku przy ulicy Kościuszki 3.

W 2025 r. Towarzystwo Naukowe Płockie zrealizowało kolejny etap wymiany stolarki okiennej i drzwiowej w zabytkowym budynku, co było możliwe dzięki dofinansowaniu przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Na zdjęciach widoczne dwa okna tzw. saloniku Gustawa Zielińskiego – stan przed (zdjęcie górne) i po wymianie (zdjęcie dolne)

26. Opracowano oraz złożono wnioski o wydanie pozwolenia / zezwolenia konserwatorskiego na usunięcie drzew i krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków.
27. Zlecono i koordynowano prace porządkowe i pielęgnacyjne w ogrodzie przy pl. Narutowicza 8.
28. Zlecono wykonanie nowej altany śmietnikowej w ogrodzie przy pl. Narutowicza 8.
29. Zlecono naprawę bramy wjazdowej przy ul. Kościuszki 3.
30. Zorganizowano odbiór zużytych świetlówek – sporządzono karty przekazania odpadu oraz kartę ewidencji odpadów w systemie BDO.
31. Uczestniczono w kontrolach Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.
32. Zlecono wykonanie naprawy elewacji zewnętrznej budynku przy pl. Narutowicza 2 / Małachowskiego o powierzchni około 15 m². Prace polegały na usunięciu spękanych fragmentów tynków zewnętrznych i wykonanie nowych wraz z pomalowaniem.
33. Uczestniczono w spotkaniach organizacyjnych i komisjach odbioru prac.
34. Współpracowano ze specjalistami branżowymi.
35. Współpracowano z kancelarią prawniczą.
36. W zakresie obsługi informatycznej Towarzystwa Naukowego Płockiego firma Biuromax Jarosław Cholewiński zrealizowała w 2025 r. następujące działania:
 - przegląd, naprawa, konserwacja i modernizacja infrastruktury komputerów pracowników TNP,
 - utrzymanie systemów bibliotecznych,
 - backup danych na nośniki zewnętrzne TNP,
 - modernizacja i aktualizacja strony internetowej TNP,
 - aktualizacja serwera baz danych i oprogramowania antywirusowego.

XIV. DOTACJE I DAROWIZNY

DOTACJE

Samorząd Województwa Mazowieckiego	108 000,00 zł
Gmina Miasto Płock	14 000,00 zł

DAROWIZNY

Darowizny od osób fizycznych	1424,19 zł
Darowizny od osób prawnych	3000,00 zł

SKŁADKI CZŁONKOWSKIE

Składki od osób indywidualnych	10 755,00 zł
--------------------------------------	--------------

1,5% PODATKU ZA ROK 2024 PRZEKAZANE NA RZECZ TNP

(zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)

	25 749,50 zł
--	--------------

Środki finansowe pozyskane w ramach 1,5% podatku Towarzystwo Naukowe Płockie przeznacza na działalność statutową.

DARY RZECZOWE I CZYNY SPOŁECZNE

1. Ks. prof. dr hab. Amantius Akimjak (Słowacja) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
2. Dr Tadeusz Bogalecki – wykład podczas konferencji poświęconej 120. rocznicy strajku uczniów łęczyckiego Seminarium Nauczycielskiego w 1905 r., w Starostwie Powiatowym w Łęczycy.
3. Prof. dr hab. Romuald Brazis (Litwa) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
4. Ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński:
 - praca w Zarządzie TNP,
 - kierowanie Proseminarium Naukowym przy TNP,
 - członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”,

- prowadzenie konferencji naukowej *W poszukiwaniu naszych korzeni. Piastowski Płock* z okazji 950-lecia diecezji płockiej,
 - referat podczas konferencji naukowej *Euntes docete – Idęć, nauczajcie* dedykowanej bp. Romanowi Marcinkowskiemu,
 - organizacja i przewodniczenie Mszy świętej za zmarłych członków TNP,
 - prowadzenie spotkań i przyjmowanie oficjalnych gości.
5. Prof. dr hab. Elwira Buszewicz – prezentacja publikacji i prelekcja podczas sesji naukowej *Chrześcijański Horacy z Mazowsza*.
6. Dr Marian Chudzyński:
- wystąpienie podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*,
 - członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.

8 stycznia 2025 r. Uroczyste posiedzenie członków Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego i zaproszonych gości z okazji 90. urodzin dr. Mariana Chudzyńskiego – członka TNP od 1959 r., wieloletniego byłego wiceprezesa, a od 2010 r. członka honorowego. Na zdjęciu od lewej: sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski, dr Marian Chudzyński, prezes prof. Zbigniew Kruszewski, skarbnik Jan Milner

7. Anna Dłużewska-Sobczak – praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy.
8. Teresa Dobrosielska – kierowanie pracami Komisji Rewizyjnej TNP.
9. Andrzej Doliński – odczyty w Oddziale TNP w Łęczycy:
 - *Łęczycza podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945,*
 - *Bój o Łęczycę w czasie Bitwy nad Bzurą.*
10. Ks. dr Krzysztof Dorosz – referat podczas sesji naukowej *Chrześcijański Horacy z Mazowsza.*
11. Małgorzata Duch – działalność w Redakcji „Notatek Płockich” (redaktor językowy).
12. Dr Andrzej Dwojnych:
 - praca w Komisji Rewizyjnej TNP,
 - działalność w Redakcji „Notatek Płockich”,
 - odczyt *W stronę Królestwa Bożego na ziemi...*
13. Dr Grzegorz Gołębiwski:
 - praca w Zarządzie TNP,
 - kierowanie działalnością Sekcji Historycznej,
 - kierowanie pracą Redakcji „Notatek Płockich” (redaktor naczelny),
 - odczyt *Prawosławie w Polsce i w Płocku,*
 - organizacja, prowadzenie oraz wygłoszenie referatu podczas sesji naukowej z okazji 80. urodzin dr hab. A.M. Stogowskiej,
 - organizacja i prowadzenie promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka,*
 - organizacja odczytu A. Dwojnicha *W stronę Królestwa Bożego...,*
 - organizacja odczytu K. Kłodawskiego *Własność poniemiecka po 1945 r.,*
 - przyjmowanie oficjalnych gości.
14. Ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski:
 - referat podczas konferencji naukowej *Euntes docete – Idąc, nauczajcie* dedykowanej bp. Romanowi Marcinkowskiemu,
 - koncelebracja Mszy świętej za zmarłych członków TNP.

15. Ks. prof. dr hab. Andrzej Gretkowski – koncelebracja Mszy świętej za zmarłych członków TNP.
16. Agnieszka Harabaszk – referat podczas sesji naukowo-informacyjnej *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*.
17. Dr hab. Henryka Ilgiewicz (Litwa) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
18. Prof. AT dr Jagoda Jakubowska-Opalińska – referat podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*.
19. Henryk Jóźwiak – wystąpienie w charakterze lektora podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*.
20. Dr Teresa Kaczorowska – referat podczas sesji naukowej *Chrześcijański Horacy z Mazowsza*.
21. Prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska:
 - kierowanie działalnością Sekcji Pedagogicznej,
 - organizacja i prowadzenie konferencji naukowo-praktycznej *Zagrożenia społeczne i sytuacje kryzysowe...*,
 - współorganizacja i prowadzenie sesji naukowo-informacyjnej *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*,
 - współorganizacja i współprowadzenie szkolenia *Niezwykłe losy niedźwiedzia Wojtka: historia – legenda – edukacja*.
22. Prof. AMP dr hab. Rafał Kania – działalność w Redakcji „Notatek Płockich”.
23. Prof. AMP dr hab. Andrzej Kansy – praca w Zarządzie TNP.
24. Prof. UŁ dr hab. Anna Kowalska-Pietrzak – referat podczas sesji naukowej *600-lecie łączycykiej Fary 1425–2025*.
25. Dr Krzysztof Kłodawski:
 - odczyt *Własność ponemiecka po 1945 r. w wybranych powiatach województwa warszawskiego*,
 - wystąpienie podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*.

26. Dr Barbara Konarska-Pabiniak:
 - spotkanie autorskie promujące książkę *Moje fado*,
 - referat podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*,
 - wystąpienie podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*.
27. Prof. dr hab. Mirosław Krajewski – referat podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*.
28. Ks. dr Kamil Krakowski – spotkanie autorskie nt. książki *Klasztor Zakonu Braci Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel w Płońsku w latach 1417–1864*.
29. Prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski:
 - kierowanie pracami Zarządu i całokształtem działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego,
 - członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich” (przewodniczący),
 - współprowadzenie obrad Zwyczajnego Walnego Zebrania TNP,
 - referat podczas konferencji naukowej *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo*,
 - prowadzenie spotkań i przyjmowanie oficjalnych gości.
30. Dr Agnieszka Krzętowska – działalność w Redakcji „Notatek Płockich” (redaktor statystyczny).
31. Ks. dr Wojciech Kućko:
 - referat podczas konferencji naukowej *Euntes docete – Idąc, nauczajcie* dedykowanej bp. Romanowi Marcinkowskiemu,
 - współorganizacja i prowadzenie promocji książki A. Ruteckiego o abp. A.J. Nowowiejskim.
32. Roma Ludwicka – prelekcja podczas promocji autorskiej książki pt. *Zdążyłam zapisać... ostatnie rozmowy z płockimi bohaterami wojny 1939–1945*.

33. Dr Marcin Lutomierski:

- szkolenie *Niezwykłe losy niedźwiedzia Wojtka: historia – legenda – edukacja*,
- konsultacje w zakresie poprawności stylistycznej i językowej.

20 listopada 2025 r. Dr Marcin Lutomierski prowadzi szkolenie dla nauczycieli współorganizowane przez Sekcję Pedagogiczną i MSCDN w Płocku

34. Alicja Łosińska – praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy.
35. Dr inż. Krzysztof Madziar – referat podczas sesji naukowo-informacyjnej *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*.
36. Prof. dr hab. Henryk Malewski (Litwa) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
37. Prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak – praca w Zarządzie TNP.
38. Anna Michalak – rysunki na okładki „Notatek Płockich”.
39. Kazimierz Mieszczynski – praca w Komisji Rewizyjnej TNP.

40. Jan Milner:
- praca w Zarządzie TNP,
 - bieżący nadzór nad finansami Towarzystwa,
 - prowadzenie spotkań i przyjmowanie oficjalnych gości.
41. Marek Mokrowiecki – referat podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*.
42. Ks. prof. UKSW dr hab. Janusz Nowiński – spotkanie autorskie.
43. Krystyna Pawlak – współautorstwo książki *Papieska misja szpiegowsko-dyplomatyczna w Łęczycy*.
44. Stanisław Pawlak:
- kierowanie działalnością Oddziału TNP w Łęczycy oraz organizacja i prowadzenie odczytów i innych spotkań organizowanych przez Oddział,
 - wykład podczas konferencji poświęconej 120. rocznicy strajku uczniów łęczyckiego Seminarium Nauczycielskiego w 1905 r., w Starostwie Powiatowym w Łęczycy,
 - odczyty wspomnieniowe poświęcone zmarłym członkom TNP – B. Solarowskiemu i J. Koniecznemu,
 - współautorstwo książki *Papieska misja szpiegowsko-dyplomatyczna w Łęczycy*.
45. Dr Tomasz Piekarski:
- praca w Zarządzie TNP,
 - działalność w Redakcji „Notatek Płockich”,
 - współprowadzenie obrad Zwyczajnego Walnego Zebrania TNP,
 - referat podczas sesji naukowej z okazji 80. urodzin dr hab. A.M. Stogowskiej,
 - referat podczas konferencji naukowej *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo*,
 - przyjmowanie oficjalnych gości.
46. Dr Ewa Piórkowska – wystąpienie podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*.

47. Dr Waldemar Podel:
- kierowanie działalnością Sekcji Nauk Społecznych,
 - organizacja i prowadzenie wykładu prof. A. White *Polish Cities of Migration...*,
 - organizacja i prowadzenie dwóch odczytów dr. W. Wasilewskiego: *Potrzeby obronne Płocka* oraz *Ochrona ludności i obrona cywilna...*,
 - działalność w Redakcji „Notatek Płockich”.
48. Mariusz Portalski:
- redakcja książki *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*,
 - referat podczas sesji naukowo-informacyjnej *Historia i współczesność polskiej e-learningowej edukacji zdalnej*.
49. Andrzej Rutecki – prelekcje podczas dwóch spotkań autorskich promujących książki o abp. A.J. Nowowiejskim oraz o bp. L. Wetmańskim.
50. Prof. UMK dr hab. Radosław Sioma – referat podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*.
51. Leszek Skierski:
- współprowadzenie spotkania autorskiego z B. Koanarską-Pabiniak *Moje fado*,
 - prowadzenie sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*.
52. Prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki:
- współprowadzenie obrad Zwyczajnego Walnego Zebrania TNP,
 - referat podczas konferencji naukowej *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo*.
53. Michał Sokolnicki – wystąpienie podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*.

27 listopada 2025 r. Spotkanie promujące reedycję drugiego tomu *Dziejów Płocka*, zrealizowaną dzięki dofinansowaniu ze środków miasta Płocka. Głos zabiera jeden z autorów Michał Sokolnicki (z lewej). Po prawej tłumacz języka migowego Mariusz Umyszkiewicz

54. Dr hab. Anna Maria Stogowska:

- wystąpienie podczas promocji reedycji drugiego tomu *Dziejów Płocka*,
- prowadzenie odczytu K. Kłodawskiego *Własność niemiecka po 1945 r.*

55. Dr Tomasz Stolarczyk:

- praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy,
- odczyt *Biblioteka łęczyckich Bernardynów w świetle inwentarza z 1819 r.* w Oddziale TNP w Łęczycy,
- referat podczas sesji naukowej *600-lecie łęczyckiej Fary 1425–2025.*

56. Doc. dr Oleksii Sysoiev (Ukraina) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.

57. Lena Szatkowska – referat podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*.
58. Dr Iwona Szczęśna – organizacja i prowadzenie konferencji naukowo-praktycznej *Zagrożenia społeczne i sytuacje kryzysowe...*
59. Prof. dr hab. Jan Szymczak – referat podczas sesji naukowej *600-lecie łączycykiej Fary 1425–2025*.
60. Paweł Śliwiński – praca w Komisji Rewizyjnej TNP.
61. Dr Bogumiła Umińska – referat podczas sesji naukowej *Chrześcijański Horacy z Mazowsza*.
62. Prof. PW dr hab. inż. Renata Walczak – działalność w Redakcji „Notatek Płockich”.
63. Jan Waluś – praca w Komisji Rewizyjnej TNP.

23 września 2025 r. Sesja naukowa z okazji 50-lecia płockiego teatru.
Referat wygłasza Jarosław Wanecki

64. Jarosław Wanecki:
 - referat podczas sesji naukowej *50 lat Teatru Dramatycznego w Płocku*,
 - referat podczas konferencji naukowej *Marcin Ehrlich i Aleksander Maciesza. Ludzie – Epoka – Dziedzictwo*.

65. Dr Wojciech Wasilewski:
 - odczyt *Potrzeby obronne Płocka*,
 - odczyt *Ochrona ludności i obrona cywilna*.
66. Prof. Anne White – wykład *Polish Cities of Migration...*
67. Dr Urszula Wich-Szymczak – redakcja naukowa książki *Wiktoryn Grąbczewski życie i twórczość*.
68. Prof. dr hab. Maria Wichowa – referat podczas sesji naukowej *600-lecie łeczyckiej Fary 1425–2025*.
69. Prof. dr hab. inż. Janusz Zieliński – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
70. Prof. PANS dr hab. Leszek Zygnier:
 - kierowanie działalnością Sekcji Dialogu,
 - referat podczas konferencji naukowej *Euntes docete – Idąc, nauczajcie* dedykowanej bp. Romanowi Marcinkowskiemu,
 - referat podczas konferencji naukowej *W poszukiwaniu naszych korzeni. Piastowski Płock* z okazji 950-lecia diecezji płockiej,
 - współorganizacja i prowadzenie promocji książki ks. K. Krakowskiego *Klasztor Zakonu Braci Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel w Płońsku...*,
 - współorganizacja i prowadzenie prezentacji książki A. Ruteckiego o bp. L. Wetmańskim.
71. Dr Wioletta Żórawska:
 - kierowanie działalnością Sekcji Nauk Humanistycznych,
 - organizacja i współprowadzenie spotkania autorskiego z B. Koanarską-Pabiniak *Moje fado*,
 - współorganizacja i prowadzenie sesji naukowej *Chrześcijański Horacy z Mazowsza*,
 - organizacja i prowadzenie promocji książki R. Ludwickiej *Zdążyłam zapisać...*,
 - organizacja i prowadzenie spotkania autorskiego z ks. J. Nowińskim.

15 maja 2025 r. Spotkanie autorskie z Romą Ludwicką (z lewej) poprowadziła przewodnicząca Sekcji Nauk Humanistycznych dr Wioletta Żórawska (z prawej)

72. Prof. dr hab. Lubow Żwanko (Ukraina) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
73. Mirosława Żydek – praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy.
74. Autorzy artykułów i recenzji w „Notatkach Płockich”.

DARY KSIĄŻKOWE DLA BIBLIOTEKI IM. ZIELIŃSKICH TNP

- Darczyńcy prywatni:

Magdalena Bilka-Ciećwierz, Jarosław Bogucki, Agnieszka Ciechomska, Magdalena Częstochowska-Jędrzejak, Dawid Dejnecki, Andrzej Dorobek, Stanisław Gajewski, Grzegorz Gołębiwski, Karolina Gorkowska, Czesław Hajduk, Barbara Kalinowska, Tomasz Kordala, ks. Kamil Krakowski, Zbigniew Kruszewski, Roman Krzywy, Romana Kuffel, Zbigniew Lipiński, Roma Ludwicka, Mirosław Łakomski, Jan Milner, Jan Mironczuk, Zbigniew Pawłowski, Tomasz

Piekarski, Jarosław Płachecki, Mariusz Portalski, Sylwia Posiadała, ks. Henryk Seweryniak, Anna M. Stogowska, Marian Stryjewski, Urszula Szybowska, Krzysztof Tomaszewski, Romuald Turkowski, Anne White, Maciej Wróbel.

▪ Darczyńcy instytucjonalni:

Akademia Mazowiecka w Płocku, Ambasada RP w Baku (Azerbejdżan), Biblioteka Jagiellońska UJ, Książnica Płocka, Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych, Muzeum Mazowieckie w Płocku, Muzeum Wsi Mazowieckiej, Oddział TNP w Łęczycy, Ośrodek Studiów Wschodnich, Polska Akademia Nauk, Redakcja „Gościa Niedzielnego”, Redakcja „Tygodnika Płockiego”, Salezjanie z Czerwińska, Stowarzyszenie Academia Europaea Sarbieviana, Teatr Dramatyczny w Płocku, Teologiczne Towarzystwo Naukowe WSD we Włocławku, Towarzystwo Naukowe Płockie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Włocławskie Towarzystwo Naukowe, Wydawnictwo Green Light Media, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Żydowski Instytut Historyczny.

XV. SPRAWOZDANIE FINANSOWE

BILANS

sporządzony na dzień 31 grudnia 2025 r.

jednostka obliczeniowa: . . . zł . . .

AKTYWA		Stan na dzień kończący		PASYWA			
		rok bieżący 31.12.2025	rok poprzedni 31.12.2024			rok bieżący 31.12.2025	rok poprzedni 31.12.2024
A	Aktywa trwałe	1 320 841,26	1 333 680,87	A	Kapitał (fundusz) własny	4 647 325,37	4 847 375,26
I	Wartości niematerialne i prawne	14 141,72	14 141,72	I	Kapitał (fundusz) podstawowy	790 338,87	790 338,87
1	Koszty zakończonych prac rozwojowych			II	Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:	4 257 929,17	4 425 055,59
2	Wartość firmy				– nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji)		
3	Inne wartości niematerialne i prawne	14 141,72	14 141,72				
4	Zaliczki na wartości niematerialne i prawne						
II	Rzeczowe aktywa trwałe	1 294 916,98	1 309 360,40				
1	Środki trwałe	1 294 916,98	1 309 360,40				
a)	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	508 137,24	508 137,24				
b)	budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	785 003,48	785 003,48	III	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:	2 107,45	2 107,45
c)	urządzenia techniczne i maszyny	0,00	6 231,08		– z tytułu aktualizacji wartości godziwej		
d)	środki transportu			IV	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, w tym:		
e)	inne środki trwałe	1 776,26	9 988,60		– tworzone zgodnie z umową (statutem) spółki		
f)					– na udziały (akcje) własne		
g)							
h)							
2	Środki trwałe w budowie						
3	Zaliczki na środki trwałe w budowie						
III	Należności długoterminowe	11 782,56	10 178,75				
1	Od jednostek powiązanych			V	Zysk (strata) z lat ubiegłych	-203 000,23	-167 126,42
2	Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale						
3	Od pozostałych jednostek	11 782,56	10 178,75				
IV	Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00				

1	Nieruchomości						
2	Wartości niematerialne i prawne						
3	Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	VI	Zysk (strata) netto	-200 049,89	-203 000,23
a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00				
	– udziały lub akcje						
	– inne papiery wartościowe			VII	Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)		
	– udzielone pożyczki			B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	18 624,90	31 336,42
	– inne długoterminowe aktywa finansowe			I	Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
b)	w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00	1	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	– udziały lub akcje			2	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00
	– inne papiery wartościowe				– długoterminowa		
	– udzielone pożyczki				– krótkoterminowa		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe			3	Pozostałe rezerwy	0,00	0,00
c)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00		– długoterminowe		
	– udziały lub akcje				– krótkoterminowe		
	– inne papiery wartościowe			II	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00
	– udzielone pożyczki			1	Wobec jednostek powiązanych		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe			2	Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
4	Inne inwestycje długoterminowe			3	Wobec pozostałych jednostek	0,00	0,00
V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	a)	kredyty i pożyczki		
1	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego			b)	z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
2	Inne rozliczenia międzyokresowe			c)	inne zobowiązania finansowe		
B	Aktywa obrotowe	3 345 109,01	3 545 030,81	d)	zobowiązania wksłowe		
I	Zapasy	416 130,90	416 545,70	e)	inne		
1	Materiały			III	Zobowiązania krótkoterminowe	18 624,90	31 336,42
2	Półprodukty i produkty w toku	416 130,90	416 545,70	1	Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	11 310,01	16 652,43
	– w tym:			a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	11 310,01	16 652,43
	– w tym:				– do 12 miesięcy	11 310,01	16 652,43
3	Produkty gotowe				– powyżej 12 miesięcy		
4	Towary			b)	inne	0,00	0,00
5	Zaliczki na dostawy i usługi			2	Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00
				a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
					– do 12 miesięcy		
II	Należności krótkoterminowe	189 187,92	161 747,99		– powyżej 12 miesięcy		

1	Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00	b)	inne		
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00	3	Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	7 314,89	14 683,99
	– do 12 miesięcy			a)	kredyty i pożyczki		
	– powyżej 12 miesięcy			b)	z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
b)	inne			c)	inne zobowiązania finansowe		
2	Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00	d)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00		– do 12 miesięcy		
	– do 12 miesięcy				– powyżej 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy			e)	zaliczki otrzymane na dostawy i usługi		
b)	inne			f)	zobowiązania wekslowe		
3	Należności od pozostałych jednostek	189 187,92	161 747,99	g)	z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	6 843,89	14 503,99
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	99 413,59	128 136,11	h)	z tytułu wynagrodzeń	46,76	0,00
	– do 12 miesięcy	99 413,59	128 136,11	i)	inne	424,24	180,00
	– powyżej 12 miesięcy			4	Fundusze specjalne		
b)	z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	1 752,78	0,00	IV	Rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
c)	inne			1	Ujemna wartość firmy		
d)	dochodzone na drodze sądowej	88 021,55	33 611,88	2	Inne rozliczenia	0,00	0,00
III	Inwestycje krótkoterminowe	2 737 694,10	2 964 641,03		– długoterminowe		
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	2 737 694,10	2 959 156,82		– krótkoterminowe		
a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00	3			
	– udziały lub akcje						
	– inne papiery wartościowe						
	– udzielone pożyczki						
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe						
b)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00				
	– udziały lub akcje						
	– inne papiery wartościowe						
	– udzielone pożyczki						
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe						
c)	środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	2 737 694,10	2 959 156,82				
	– środki pieniężne w kasie i na rachunkach	2 737 694,10	2 959 156,82				
	– inne środki pieniężne						
	– inne aktywa pieniężne						
2	Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	5 484,21				
IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	2 096,09	2 096,09				
	– w tym:						
C	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy						
D	Udziały (akcje) własne						
	AKTYWA razem (suma poz. A i B i C i D)	4 665 950,27	4 878 711,68		PASYWA razem (suma poz. A i B)	4 665 950,27	4 878 711,68

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT
 sporządzony za okres 1 stycznia 2025 r. – 31 grudnia 2025 r.
 (wariant porównawczy)

jednostka obliczeniowa: ...

Wiersz	Wyszczególnienie	Dane za	
		rok bieżący 31.12.2025	rok poprzedni 31.12.2024
A	Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	598 573,90	570 321,42
	– od jednostek powiązanych		
	–		
I	Przychody netto ze sprzedaży produktów	598 573,90	570 321,42
	– w tym: usług, wynajem lokali	598 573,90	570 321,42
	– w tym:		
	– w tym:		
II	Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)		
	– w tym:		
III	Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki		
IV	Przychody netto ze sprzedaży towarów		
B	Koszty działalności operacyjnej	1 023 074,75	1 034 061,28
	– w tym:		
I	Amortyzacja	14 443,42	15 563,10
II	Zużycie materiałów i energii	313 269,23	279 956,62
	– w tym:		
III	Usługi obce	282 050,19	324 354,21
IV	Podatki i opłaty, w tym:	42 404,90	77 934,41
	– podatek akcyzowy		
V	Wynagrodzenia	280 614,81	247 045,23
VI	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:	36 498,45	44 653,23
	– emerytalne		
VII	Pozostałe koszty rodzajowe	9 729,55	6 843,48
VIII	Wartość sprzedanych towarów	44 064,20	37 710,98
C	Zysk (strata) ze sprzedaży (A – B)	-424 500,85	-463 739,84
D	Pozostałe przychody operacyjne	162 928,69	161 879,13
I	Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Dotacje	152 173,69	153 074,13
III	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
IV	Inne przychody operacyjne	10 755,00	8 805,00
E	Pozostałe koszty operacyjne	122,12	0,02
I	Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne koszty operacyjne	122,12	0,02
F	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C + D – E)	-261 694,28	-301 860,73
G	Przychody finansowe	70 246,60	98 860,50
I	Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:		
	a) od jednostek powiązanych, w tym:		
	– w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	b) od jednostek pozostałych, w tym:		
	– w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
II	Odsetki, w tym:	64 620,20	98 800,50
	– od jednostek powiązanych		
III	Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	– w jednostkach powiązanych		
IV	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
V	Inne	5 626,40	60,00
H	Koszty finansowe	8 602,21	0,00
I	Odsetki, w tym:		
	– dla jednostek powiązanych		
II	Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	– w jednostkach powiązanych		
III	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
IV	Inne	8 602,21	0,00
I	Zysk (strata) brutto (F + G – H)	-200 049,89	-203 000,23
	– w tym:		
J	Podatek dochodowy		
	– w tym:		
K	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)		
L	Zysk (strata) netto (I – J – K)	-200 049,89	-203 000,23
	– w tym:		

XVI. REJESTR CZŁONKÓW ZWYCZAJNYCH

Stan w dniu 31 grudnia 2025 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Stopień lub tytuł naukowy	Rok przyjęcia do TNP
1.	Adamiak Piotr	dr n. rolniczych, zootechnik	2017
2.	Agaciński Waldemar	mgr	1986
3.	Alabrudziński Zbigniew	dr n. technicznych	1971
4.	Antoszkiewicz Stanisław	mgr inż. rolnik	1978
5.	Babecki Jerzy	mgr inż. budownictwa	1991
6.	Badowska Krystyna	lekarz	1976
7.	Banasiak Joanna	dr	2010
8.	Bańka Krystyna	mgr historii, archiwista	2002
9.	Baraniuk Tadeusz	dr n. humanistycznych	2004
10.	Bartuś Ewa	dr n. humanistycznych	1998
11.	Bąkowski Mieczysław	lekarz	1984
12.	Bednarczyk Rafał	ks. prof. UKSW dr hab. n. teologicznych	2019
13.	Berliński Marcin	dr n. społecznych	2014
14.	Bielecki Jan	prof. UKSW dr hab. psychologii	2004
15.	Bieńkowski Krzysztof	inż. mechanik	1986
16.	Bodal Tomasz	mgr historii	1989
17.	Bogdanienko Jerzy	prof. dr hab.	2011
18.	Bogdańska Edyta	dr n. prawnych	2015
19.	Bombrych Stanisław	mgr sztuki	1978
20.	Boszek Michał	mgr pedagogiki	1970
21.	Brinkmann Wilhelm	prof. dr, hydrolog	1993
22.	Bromgau Andrzej	mgr inż.	1986
23.	Brzeziński Daniel	ks. prałat, prof. UMK dr hab. liturgiki	2006
24.	Brzozowski Marek	mgr sztuki	2014
25.	Buczowski Krzysztof	dr n. humanistycznych	2002
26.	Burdyka Konrad	dr n. społecznych	2018
27.	Bylińska Magdalena	dr n. ekonomicznych	2018
28.	Chmielewska Maria	dr n. humanistycznych	2017
29.	Chojnacka Danuta	mgr psychologii	1988
30.	Chojnacki Jan	mgr inż. architekt	1980
31.	Chojnacki Jerzy	mgr administracji	1993
32.	Chudzyński Marian, czł. hon.	dr n. historycznych	1959
33.	Cieśleńska Beata	prof. AMP dr hab. n. społecznych	2018
34.	Cubrzyńska-Leonarczyk Maria	dr n. humanistycznych	2011
35.	Czapiewski Robert	mgr prawa	1974
36.	Dądzik Dorota	dr n. humanistycznych	1999

37.	Denczew Sławczo	prof. dr hab. inż. n. technicznych	2013
38.	Dłużewska-Sobczak Anna	mgr fil. polskiej	2000
39.	Dobak Danuta	dr geografii	1982
40.	Dobrosielska Teresa	mgr historii	2006
41.	Dobrosielski Kajetan	dr n. historycznych	1980
42.	Dobrosielski Lech	mgr historii	1974
43.	Domagała Jarosław	dr hab. sztuk muzycznych	2005
44.	Dorobek Andrzej	dr kulturoznawstwa	1986
45.	Duch Małgorzata	mgr fil. polskiej	1999
46.	Dumowska Bogumiła	dr n. humanistycznych	1995
47.	Dymek Benon	dr hab.	1969
48.	Dymek Henryk	dr n. humanistycznych, pedagog	1986
49.	Dwojnych Andrzej	dr n. humanistycznych	2004
50.	Fafiński Zbigniew	lek. wet.	2003
51.	Figurski Paweł	dr n. humanistycznych	2021
52.	Frąckowiak Anna	prof. AKP dr hab. n. humanistycznych	2013
53.	Gąkowski Andrzej	dr pedagogiki	2010
54.	Gizińska Ewa	dr n. humanistycznych	2010
55.	Głowacki Jerzy	mgr inż.	1972
56.	Głowacki Rajmund	mgr inż.	1989
57.	Głowala Agnieszka	dr n. humanistycznych	2017
58.	Godlewski Bohdan	dr inż., hydrotechnik	1968
59.	Gołębiowski Grzegorz	dr n. humanistycznych	1994
60.	Goryszewski Henryk Józef	dr n. prawnych	2023
61.	Gozdowska Elżbieta	dr n. humanistycznych	2017
62.	Górska Katarzyna	mgr fil. polskiej	2006
63.	Góralski Wojciech	ks. prof. dr hab.	1977
64.	Górecki Olgierd	dr n. prawnych	2019
65.	Górska-Sieradzka Jolanta	mgr, archiwista	2010
66.	Górzyński Maciej	mgr inż.	1971
67.	Grabecki Mirosław	mgr matematyki	1993
68.	Graczyk Waldemar	ks. prof. dr hab. historii	2002
69.	Grekowski Andrzej	ks. prof. dr hab. n. humanistycznych	2011
70.	Grochowska-Iwańska Krystyna	dr n. humanistycznych	1981
71.	Gryczewski Wojciech	adwokat	1966
72.	Gryszpanowicz Piotr	dr n. humanistycznych, inż.	2018
73.	Grzegorzczak Robert	adwokat	1985
74.	Hanusz Marian	mgr polityki społecznej	1969
75.	Hapek Natalia Agnieszka	mgr orientalistyki, mgr prawa	2013
76.	Jachimiak Grzegorz	mgr n. społecznych	1969
77.	Jachowicz Stanisław	dr n. ekonomicznych	2002
78.	Jagiello Mirosław	ks. dr teologii	2011
79.	Jakubiak Andrzej	prof. dr hab. inż.	2008
80.	Jakubiak Marek	prof. PW dr hab. n. humanistycznych	2010
81.	Janczewska Danuta	dr n. o zarządzaniu, mgr inż.	2009

82.	Janczewski Jerzy	dr inż.	2009
83.	Jankowska Krystyna	dr inż. n. technicznych	1984
84.	Jarzębska Monika	dr n. ekonomicznych	2009
85.	Jaszczak Ewa	mgr inż.	2006
86.	Kacperska-Michota Joanna	dr n. społecznych	2014
87.	Kacprzak Michał	dr n. humanistycznych	2010
88.	Kaczanowska Wanda	mgr bibliotekoznawstwa i inf. naukowej	1978
89.	Kaczmarczyk Paweł	dr n. ekonomicznych	2015
90.	Kaczorowska Joanna	adwokat	1970
91.	Kamińska Małgorzata	prof. SWPW dr hab. n. humanistycznych	2015
92.	Kamiński Arkadiusz	dr hab. n. inżynierjno-technicznych, inż.	2021
93.	Kamiński Krzysztof	dr inż.	1986
94.	Kamiński Mieczysław	inż. budownictwa	1999
95.	Kania Rafał	prof. AMP dr hab. n. prawnych	2001
96.	Kansy Andrzej	prof. AMP dr hab. n. społecznych	1998
97.	Kasperkiewicz Kazimierz	mgr fil. germańskiej	1986
98.	Kasprzyk Damian	dr n. humanistycznych	2007
99.	Kawiecka Zofia	lekarz	1957
100.	Kazimierczuk Marcin	dr n. prawnych	2019
101.	Każmierczak Bogdan	mgr ekologii krajobrazu	2003
102.	Kempa Janusz	prof. PW dr hab.	2001
103.	Kiełbasiewicz Emilia	mgr historii	2001
104.	Kłoczek Alina	dr n. humanistycznych	1984
105.	Kłobukowska Aniela	mgr inż. rolnik	1969
106.	Kłobukowski Stanisław	lek. wet.	1969
107.	Kłodawski Krzysztof	dr n. humanistycznych	2023
108.	Knedler-Korneszcuk Danuta	mgr prawa	2003
109.	Kołodziejski Maciej	prof. AMP dr hab. n. społecznych	2015
110.	Komorowski Hubert	ks. mgr teologii	2013
111.	Kordala Tomasz	dr archeologii	2018
112.	Korgul-Wyszatycka Iwona	mgr konserwatorstwa, muzeolog	2003
113.	Korneszcuk Piotr	mgr prawa	2003
114.	Kossakowska Anna	mgr administracji	2004
115.	Kotkiewicz Adam	mgr bibliotekoznawstwa	2012
116.	Kowalczyk Agnieszka Ewa	mgr bibliotekoznawstwa i inf. naukowej	2007
117.	Kowalczyk Elżbieta	mgr ekonomii	2000
118.	Kowalczyk Jacek	mgr fizyki	1969
119.	Kowalczyk Zofia	mgr ekonomii	1977
120.	Kowska Hanna	mgr fil. polskiej	2006
121.	Kowska Marzena	mgr fil. polskiej	2000
122.	Kowalski Tomasz	dr n. humanistycznych	2017
123.	Koziorowski Leszek	mgr prawa	2016
124.	Krajewski Mirosław	prof. dr hab. historii	1979
125.	Krakowski Kamil	ks. dr teologii prawa kanonicznego	2025
126.	Kraśniewski Marcin	dr n. społecznych	2025

127.	Krawczak Maciej	prof. dr hab. inż. n. technicznych	2017
128.	Królikowski Mariusz	mgr prawa	2025
129.	Kruszewski Tomasz	dr n. humanistycznych	2012
130.	Kruszewski Zbigniew	prof. SWPW dr hab. inż.	1982
131.	Krzesiński Marian	mgr ekonomii	1990
132.	Kubissa Jacek	prof. PW dr hab. inż.	1980
133.	Kućko Wojciech	ks. dr teologii	2020
134.	Kujawa Ewa	nauczyciel	1991
135.	Kunikowski Stanisław	prof. KSW dr hab. n. społecznych	1987
136.	Kupisz Anna	mgr	2002
137.	Kupniewski Zenon	mgr ekonomii	1997
138.	Kuźniewska Zofia	prof. AMP dr hab. historii	2001
139.	Kwiatkowski Krzysztof	mgr historii	1994
140.	Leidinger Paul	prof. dr	1985
141.	Lenart Andrzej	prof. dr hab.	1994
142.	Lenart Witold	dr geografii	1976
143.	Leszkiewicz Bartosz	ks. dr n. humanistycznych	2024
144.	Lewandowski Arkadiusz	prof. UKW dr hab. n. społecznych	2017
145.	Lipiński Zbigniew	prof. dr hab. n. rolniczych	2021
146.	Lorenz Torsten	doc. dr historii	2005
147.	Lubacz Zbigniew	mgr historii	1969
148.	Lutomierski Marcin	dr n. humanistycznych	2011
149.	Łosińska Alicja	mgr historii	1977
150.	Majzner Katarzyna	mgr prawa	1998
151.	Malesa Henryk	mgr prawa i administracji	2015
152.	Malinowski Piotr	mgr inż.	1980
153.	Marciniak Andrzej	prof. PW dr hab. inż. chemii	2020
154.	Marcinkowski Roman	prof. PW dr hab. inż.	2006
155.	Mariański Janusz	ks. prof. dr hab.	1970
156.	Matyszewski Adam	dr teologii liturgii, dr n. społecznych	2008
157.	Mianecka Julia	dr n. humanistycznych	2012
158.	Michalak Grzegorz	dr inż. n. technicznych	2006
159.	Midura Franciszek	prof. dr n. humanistycznych	1972
160.	Mieczkowski Adam	prof. UWM dr hab. sztuk muzycznych	2016
161.	Mieszczyński Kazimierz	mgr inż.	1987
162.	Milner Jan	mgr ekonomii	1995
163.	Misiak Anna	dr inż.	1992
164.	Mroczkowska Małgorzata	mgr historii	1987
165.	Mroczkowski Marek	mgr historii	1987
166.	Noakowski Piotr	prof. dr hab. inż.	1999
167.	Nowacka Anna	dr n. ekonomicznych	2005
168.	Nowakowska Jadwiga	pracownik administracyjny	1991
169.	Nowakowski Tadeusz	mgr inż.	2019
170.	Nowosielski Michał	prof. ucz. dr hab. n. społecznych	2017
171.	Nycek Jan Bolesław	mgr historii	1980

172.	Okupna Danuta	mgr administracji	1996
173.	Okupny Andrzej	mgr inż. rolnik	1995
174.	Olbromski Mariusz	mgr fil. polskiej, mgr fil. klasycznej	2024
175.	Olejnicki Krzysztof	mgr	2010
176.	Olejnik Tadeusz	prof. dr hab. n. humanistycznych	1986
177.	Ostrowska Anna	mgr bibliotekoznawstwa	1983
178.	Pabiniak-Konarska Barbara	dr n. humanistycznych	1974
179.	Pacewska Barbara	prof. dr hab. inż. n. chemicznych	1971
180.	Panek Małgorzata	dr n. prawnych	2018
181.	Paradowska-Olkowska Iwona	mgr socjologii	1986
182.	Pardecki Stanisław	mgr n. społecznych	1972
183.	Parzęcki Ryszard	prof. dr hab. pedagogiki	1991
184.	Pawlak Stanisław	mgr inż. elektryk	1986
185.	Peszyński Szczepan	mgr ekonomii	2000
186.	Piekarska Henryka	dr n. humanistycznych	1989
187.	Piekarski Tomasz	dr n. humanistycznych	2013
188.	Piekut Czesław	mgr inż.	1976
189.	Piotrowski Andrzej	mgr ekonomii	1982
190.	Piotrowski Paweł	dr n. humanistycznych	2012
191.	Plachecki Jarosław	dr n. humanistycznych	2010
192.	Pluciennik Halina	mgr fizyki	1978
193.	Podawca Konrad	dr n. rolniczych	2005
194.	Podel Waldemar	dr n. społecznych, radca prawny	2006
195.	Podgórski Stefan	mgr prawa	1977
196.	Poniewski Mieczysław	prof. dr hab. inż.	2012
197.	Portalska Jadwiga	mgr biologii	1971
198.	Portalski Mariusz	mgr inż. elektroniki	1975
199.	Pruszkowski Leszek	dr n. ekonomicznych, inż.	2005
200.	Raczyńska Ewa	mgr ekonomii	2000
201.	Radomski Grzegorz	prof. dr hab. n. humanistycznych	1994
202.	Radomski Wojciech	prof. dr hab. inż.	1996
203.	Raniszewski Jerzy	mgr inż.	1980
204.	Regel Janusz	dr n. medycznych	1976
205.	Rode Henryk	dr inż. n. technicznych	2006
206.	Rumianowska Agnieszka	prof. AMP dr hab. n. humanistycznych	2018
207.	Rybicka Marianna	lekarz	1969
208.	Sadowski Marcin	ks. dr teologii	2023
209.	Sarniak Mariusz	prof. PW dr hab. inż. n. inżynierjno-techn.	2022
210.	Schulz Anna	dr n. humanistycznych	1985
211.	Serafimowicz Włodzimierz	mgr inż. budownictwa	1991
212.	Sęczkowska Maria	mgr fil. polskiej	1994
213.	Siemiątkowski Zbigniew	dr hab. n. humanistycznych	2013
214.	Sikora Renata	dr psychologii	2024
215.	Skalny Władysław	mgr inż. chemii	1978
216.	Skonieczny Wiesław	ks. prałat mgr teologii	1999

217.	Słodki Maciej	prof. dr hab. n. medycznych	2017
218.	Sobociński Michał	mgr historii	2019
219.	Stachurski Jerzy	mistrz rzemiosła artystycznego	1993
220.	Stanisławski Lech	mgr inż. arch.	1997
221.	Staniszewska Magdalena	mgr inf. naukowej i bibliotekoznawstwa	2017
222.	Stefanowicz Bogdan	prof. dr hab.	2001
223.	Stogowska Anna Maria	dr hab. n. humanistycznych	1982
224.	Stolarczyk Tomasz	dr n. humanistycznych	2004
225.	Struzik Adam, czł. hon.	lekarz	1992
226.	Sumliński Andrzej	mgr pedagogiki instrumentalnej	2020
227.	Szczepeński Janusz	prof. dr hab. n. historycznych	1982
228.	Szczepek Hubert	mgr inż. chemii	1977
229.	Szczepek Krystyna	mgr inż. chemii	1977
230.	Szczęсна Iwona	dr n. społecznych	2025
231.	Szczodrowski Piotr	mgr matematyki	1994
232.	Szczygielski Marek	adwokat	1968
233.	Szewczyk-Jarocka Mariola	dr n. ekonomicznych	2005
234.	Szubska-Bieroń Elżbieta	dr n. humanistycznych	2011
235.	Szulc Maria	sędzia	1977
236.	Szychowski Ireneusz	mgr inż.	2006
237.	Szymanowski Arkadiusz	mgr historii, mgr psychologii	2017
238.	Szymańska Iwona	mgr	2000
239.	Szymański Ryszard	mgr fil. polskiej	2009
240.	Śliwiński Paweł Tomasz	mgr inż.	2006
241.	Tomaszewska Liliana	dr pedagogiki	2004
242.	Torbus Sławomir Andrzej	prof. UKW dr inż. n. technicznych	2018
243.	Trąbczyński Wojciech	dr	1977
244.	Trojanek-Gago Irena	mgr pedagogiki	1984
245.	Trubas Michał	prof. US dr hab. n. humanistycznych	2003
246.	Tymińska-Góralczyk Jolanta	adwokat	1995
247.	Urbańska Irena	mgr prawa	1977
248.	Urbański Piotr	mgr historii	1996
249.	Uździcki Piotr	mgr inż.	2011
250.	Walczak Ewa	mgr historii	2002
251.	Walczak Renata	prof. PW dr hab. inż. n. rolniczych	2001
252.	Waluch Kazimierz	dr n. humanistycznych	1999
253.	Waluś Jan Henryk	mgr inż.	2008
254.	Waluś Konrad Jan	dr n. technicznych, inż.	2012
255.	Wanecki Jarosław	lekarz	2022
256.	Wasilewski Wojciech	dr n. o bezpieczeństwie	2024
257.	Wąsiewski Grzegorz	dr n. humanistycz., mgr inż. techn. żywności	2003
258.	Wichowa Maria	prof. dr hab. n. humanistycznych	2023
259.	Wiciński Stanisław	mgr matematyki	2004
260.	Wielgus Agnieszka	dr n. humanistycznych	2004
261.	Wierzbicka Iwona	mgr inż. architekt	2010

262.	Wiśniewska Maria	mgr bibliotekoznawstwa	1988
263.	Wiśniewski Remigiusz	prof. SWPW dr hab. inż.	2014
264.	Włodarski Łukasz	dr n. humanistycznych	2022
265.	Wodtke Piotr	mgr inż. mechanik	2012
266.	Wojtera Zbigniew	mgr ekonomii	2003
267.	Wójtowicz Norbert	dr n. humanistycznych	2000
268.	Wybult Witold	dr n. społecznych	2025
269.	Wysocka Bożena	mgr	1991
270.	Zagórski Dariusz	ks. prof. dr hab.	2010
271.	Zdziarski Wojciech	inż. geodeta	2000
272.	Zieliński Janusz	prof. dr hab. inż. chemii	1999
273.	Zombirt Tadeusz	mgr geografii	1970
274.	Zygner Leszek	prof. PANS dr hab. n. humanistycznych	2012
275.	Żak Ludwik	inż. technolog	1975
276.	Żak Robert	dr inż.	2006
277.	Żemigąła Maria	dr archeologii	1977
278.	Żochowski Jerzy	mgr fil. polskiej	1973
279.	Żółtowska Maria Anna	mgr fil. polskiej	2007
280.	Żórawska Wioletta	dr n. humanistycznych	2000
281.	Żuchewicz Tomasz	mgr ekonomii, mgr fil. polskiej	1999
282.	Żuk Daniela	prof. dr hab. inż. n. technicznych	1981
283.	Żuławnik Mariusz	dr n. humanistycznych	2016
284.	Żydek Mirosława	mgr wychowania plastycznego	1995

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY

1. PERN S.A., 09-410 Płock, ul. Wyszogrodzka 133 (od 1995 r.).

Ad 1: Zarząd zatwierdził *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2025* oraz propozycję porządku obrad Walnego Zebrania i postanowił zgodnie z § 22 pkt 3 i § 24 Statutu TNP zwołać Zwyczajne Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Członków Towarzystwa 28 maja 2026 r. (czwartek) o godz. 16.45, a w drugim terminie o godz. 17.00.

ARTYKUŁY

Leszek Zygmier*

W sprawie początków diecezji płockiej**

W 2025 r. diecezja płocka świętowała 950-lecie swego powstania. Oficjalne obchody jubileuszu obejmowały wiele wydarzeń, w tym również trzy konferencje naukowe, których celem było przybliżenie historii i dziedzictwa Kościoła płockiego. Podczas tych konferencji, a także w czasie innych spotkań związanych ze wspomnianym jubileuszem, po raz kolejny pojawił się problem, który już od ponad półtora wieku przyciąga uwagę historyków z różnych środowisk, a dotyczy daty powstania i początków diecezji płockiej. Brak bowiem zarówno dokumentu fundacyjnego, jak i erekcyjnego wspomnianej diecezji – jeżeli w ogóle były wydane – natomiast inne źródła (głównie kronikarskie) w tej kwestii nie są zbyt precyzyjne i wiarygodne, co powoduje wielość hipotez i interpretacji wśród badaczy zajmujących się tą problematyką. Ostatnio pisali na ten temat ks. Waldemar Graczyk i ks. Leszek Misiarczyk, przy czym pierwszy z nich wspominał o trzech opiniach historyków¹, natomiast drugi z autorów omówił cztery

* Leszek Zygmier, prof. – przewodniczący Sekcji Dialogu TNP; prorektor ds. studenckich i nauki Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie.

** Tekst jest skróconą wersją artykułu, który ukaże się w *Księdze pamiątkowej diecezji płockiej* z okazji jej 950-lecia.

¹ Zob. W. Graczyk, *Historyczność pierwszych biskupów płockich na tle opinii o początkach diecezji*, „Saeculum Christianum”, 21 (2014), s. 73–80. Zob. także L. Zygmier, *Pierwsi biskupi i duchowieństwo kapitulne diecezji płockiej do połowy XII w.*, [w:] *Kościół, kultura, polityka w państwie pierwszych Piastów*, red. W. Graczyk, J.M. Marszałska, W. Fałkowski, L. Zygmier, Warszawa – Ciechanów 2016, s. 241–247.

hipotezy², w tym również opartą na przekazie Długoszowym hipotezę o powstaniu diecezji w roku 966, którą pierwszy z badaczy uznał za niewiarygodną w świetle nowoczesnej krytyki źródeł i tym samym odrzuconą przez współczesną historiografię³.

Przypomnijmy, że według przekazu Jana Długosza diecezja płocka miała powstać zaraz po przyjęciu przez księcia Mieszka chrztu, a więc w 966 r., i miała podlegać jednej z dwóch „piastowskich” metropolii kościelnych, z siedzibą w Gnieźnie⁴. Piętnastowieczny kronikarz odnotował też imiona sześciu pierwszych biskupów płockich (Angelot, Marcjalis, Marcin, Albin, Paschalis, Marek), którzy mieli pochodzić z Italii, a także imiona kolejnych biskupów, którzy mieli być Polakami: Stefana, Filipa, Szymona, Aleksandra, Wenera i innych⁵. Biskupa płockiego, utożsamianego przez niektórych – nie wiedzieć dlaczego – z owym biskupem „de regione quae dicitur Bolani” (z regionu zwanego Polską), obecnym podczas sakry biskupa Eichstät Gundekara II w 1058 r., ma wymieniać „Pontyfikał Gundekara” z 1071 r., choć nie podaje on ani jego imienia, ani jego stolicy biskupiej⁶. Niewiele informacji w kwestii powstania diecezji płockiej zawierają najstarsze kroniki polskie, tzn. kronika Anonima zwanego Gallem

² Zob. L. Misiarczyk, *Powstanie Diecezji Płockiej. Teksty źródłowe i ich analiza*, Płock 2026, s. 9–61. Dodajmy, że praca ta – poza zebraniem w jednym miejscu wszystkich znanych źródeł związanych z początkami diecezji płockiej – zawiera również ich przekład na język polski, co dla dzisiejszych czytelników może być ogromną pomocą, a ponadto zawiera odkrytą ostatnio w Archiwum Watykańskim kopię listu papieża Grzegorza VII do księcia Bolesława Śmiałego z 20 kwietnia 1075 r. (s. 45–49), wraz z jej tłumaczeniem i omówieniem (s. 49–61), która różni się od edycji przygotowanej przez Augusta Bielowskiego, wydanej w ramach serii „Monumenta Poloniae Historica”, opartej na edycji zamieszczonej w „Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio” Jana Dominika Mansiego z 1775 r. Zob. *List Grzegorza VII papieża do Bolesława Śmiałego z roku 1075*, [w:] *Monumenta Poloniae Historica*, t. 1, wyd. A. Bielowski, Lwów 1864, s. 367–368.

³ W. Graczyk, *Historyczność pierwszych biskupów*, s. 73.

⁴ Odpowiednie fragmenty dzieł Jana Długosza, wraz z ich polskim tłumaczeniem, przytacza L. Misiarczyk, *Powstanie Diecezji Płockiej*, s. 11–12.

⁵ Ibidem, s. 16–31 (tu fragmenty dzieł Jana Długosza).

⁶ Ibidem, s. 41–42 (tu fragment „Pontyfikału Gundekara” oraz jego tłumaczenie).

z początku XII wieku i kronika mistrza Wincentego Kadłubka z początku XIII wieku, które jedynie potwierdzają historyczność dwóch biskupów płockich – Szymona (od około 1107/1109) oraz jego następcy Aleksandra z Malonne (1129–1156)⁷. Z kolei pochodząca z połowy XIII wieku „Kronika Wielkopolska” powstanie diecezji płockiej datuje na rok 1000 i wiąże je ze zjazdem gnieźnieńskim⁸. Natomiast z dość późnego przekazu kanonika Wawrzyńca z Wszerecza, datowanego na rok 1603, dowiadujemy się o odnalezieniu w katedrze płockiej w połowie XVI wieku szczątków pierwszych biskupów płockich, w tym – znanych z przekazu Jan Długosza – biskupa Stefana i biskupa Filipa, a także wspomnianych już biskupów: Szymona, Aleksandra i Wenera⁹.

Po krytycznej analizie dzieł Jana Długosza dokonanej po raz pierwszy w XIX wieku za niewiarygodną została uznana jego informacja o założeniu biskupstwa płockiego przez Mieszka I oraz ufundowaniu przez niego pierwszej katedry. Nie bez znaczenia w tym kontekście były również ustalenia Tomasza Nowakowskiego na temat zaginionego rocznika płockiego oraz przeprowadzona przez niego krytyka źródeł Jana Długosza do dziejów Mazowsza XI–XIV wieku¹⁰. Z badań bydgoskiego historyka wynika ponadto, że Długosz przygotowując swój katalog biskupów płockich nie dysponował żadnymi wiarygodnymi źródłami, które dotyczyły biskupów XI i XII wieku. Jeżeli już korzystał z jakichś źródeł, to głównie z kroniki Anonima zwanego Gallem oraz kroniki Wincentego Kadłubka, a także różnych zapisek rocznikarskich i nekrologicznych¹¹. Również przekaz

⁷ Ibidem, s. 81–82, 93–95, 98–99, 101, 103–104 (tu fragmenty kronik Anonima zwanego Gallem i Wincentego Kadłubka). Na temat tych biskupów zob. M.M. Grzybowski, L. Zygnier, *Episkopat płocki w latach 1075–2022*, Płock 2023, s. 27–30 (tu również zebrana literatura przedmiotu).

⁸ L. Misiarczyk, *Powstanie Diecezji Płockiej*, s. 35–36 (tu fragment „Kroniki Wielkopolskiej”).

⁹ Ibidem, s. 106 (tu fragment łacińskiego rękopisu Wawrzyńca z Wszerecza wraz z tłumaczeniem).

¹⁰ T. Nowakowski, *Źródła Jana Długosza do dziejów Mazowsza w XI–XIV wieku. W poszukiwaniu rocznika płockiego*, Bydgoszcz 2012, s. 225 nn.

¹¹ L. Zygnier, *Pierwsi biskupi*, s. 243.

„Kroniki Wielkopolskiej” o powstaniu biskupstwa płockiego w 1000 r., o czym pisał między innymi ks. Stanisław Chodyński¹², jest uznany przez współczesną historiografię za niewiarygodny¹³. Nie ma też podstaw w źródłach pisanych, ale również w źródłach archeologicznych, do podtrzymywania tezy o powstaniu biskupstwa płockiego w połowie XI wieku, o czym pisał przed wojną Michał Bobrzyński¹⁴.

Natomiast od czasu publikacji prac Wojciecha Kętrzyńskiego i Bolesława Ulanowskiego¹⁵, przyjmuje się powstanie diecezji płockiej w drugiej połowie XI wieku. Przy czym głos decydujący zabrał w tej sprawie Władysław Abraham, który połączył erygowanie biskupstwa płockiego z przybyciem do Polski legatów papieskich i reorganizacją Kościoła za rządów Bolesława Szczodrego¹⁶, wskazując na list papieża Grzegorza VII do księcia Bolesława Szczodrego z 20 kwietnia 1075 r.¹⁷, w którym jest mowa o małej liczbie biskupów i konieczności utworzenia nowych diecezji ze względu na zbyt rozległe terytoria dotychczasowych biskupstw. Od tej pory wśród badaczy panuje powszechne przekonanie o renowacji około 1075 r. archidiecezji gnieźnieńskiej i diecezji poznańskiej po kryzysie z połowy XI w. (wcześniej udało się to już w Krakowie i Wrocławiu), a także erygowaniu nowego biskupstwa w Płocku¹⁸.

¹² S. Chodyński, *Płockie biskupstwo*, [w:] *Encyklopedia Kościelna*, t. 19, Warszawa 1893, s. 570.

¹³ Zob. W. Graczyk, *Historyczność pierwszych biskupów*, s. 73; L. Misiarczyk, *Powstanie Diecezji Płockiej*, s. 36–37.

¹⁴ M. Bobrzyński, *Dzieje Polski*, t. 1, Kraków 1927, s. 94. Zob. także W. Graczyk, *Historyczność pierwszych biskupów*, s. 74; L. Misiarczyk, *Powstanie Diecezji Płockiej*, s. 38–43.

¹⁵ W. Kętrzyński, *Założenie i wyposażenie biskupstwa płockiego*, „Przegląd Naukowy i Literacki”, 14 (1886), s. 481–485; Idem, *Założenie biskupstwa płockiego*, „Przegląd Powszechny”, 7 (1890), t. 27, z. 7–9, s. 363–371; B. Ulanowski, *O uposażeniu biskupstwa płockiego*, „Rozprawy z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, 21 (1888), s. 1–48.

¹⁶ W. Abraham, *Organizacja Kościoła w Polsce do połowy wieku XII*, Poznań 1962, wyd. 3 (praca z 1893 r.), s. 147–148.

¹⁷ *List Grzegorza VII papieża*, s. 367–368.

¹⁸ Zob. M. Gębarowicz, *Mogilno – Płock – Czerwińsk. Studia nad organizacją*

O ile jednak wyznaczenie daty erygowania diecezji płockiej na rok 1075 jest dziś w historiografii powszechnie przyjmowane, o tyle badania nad pierwszymi biskupami płockimi od wielu lat są przedmiotem ożywionej dyskusji w polskiej historiografii. Ustalone bowiem jeszcze w latach pięćdziesiątych minionego wieku, a następnie kilkakrotnie powtarzane przez nieżyjącego już ks. Tadeusza Żebrowskiego tezy były i są mocno dyskutowane przez badaczy. Wspomnę tu tylko o pracach Aleksandra Gieysztor, Jerzego Strzelczyka, Józefa Dobosza, Krzysztofa Skwierczyńskiego, Marcina Pauka, ale przede wszystkim o badaniach Marka Szymaniaka¹⁹, biogramach mazowieckich

Kościół na Mazowszu w XI i XII wieku, [w:] *Prace historyczne w 30-lecie działalności profesorskiej Stanisława Zakrzewskiego*, Lwów 1934, s. 136; S. Arnold, *Początki biskupstwa płockiego w świetle falsyfikatów mogileńskich*, [w:] *Idem, Z dziejów średniowiecza. Wybór pism*, Warszawa 1968, s. 199–200; K. Pacuski, *Płock. Biskupstwo*, [w:] *Słownik Starożytności Słowiańskich*, t. 4, Wrocław 1970, s. 156; Z. Sułowski, *Początki organizacji kościelnej na Mazowszu*, „*Studia Płockie*”, 3 (1975), s. 35–36, 41–42; T. Żebrowski, *Powstanie diecezji płockiej*, „*Miesięcznik Pastorski Płocki*”, 60 (1975), nr 4, s. 132 nn.; *Idem, Zarys dziejów diecezji płockiej*, Płock 1976, s. 13–14; *Idem, Kościół (X–XIII w.)*, [w:] *Dzieje Mazowsza*, t. 1, red. H. Samsonowicz, Pułtusk 2006, s. 162–163; W. Szafranski, L. Zygnier, *Płock w dobie narodzin państwa Piastów*, [w:] *Dzieje Płocka*, t. 1: *Historia miasta do 1793 roku*, red. M. Kallas, Płock 2000, s. 38–39; T. Jurek, *Losy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego w XI wieku*, [w:] *1000 lat Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, red. J. Strzelczyk, J. Górny, Gniezno 2000, s. 61–62; J. Dobosz, *Monarchia i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*, Poznań 2002, s. 129–131; K. Skwierczyński, *Recepcja idei gregoriańskich w Polsce do początku XIII wieku*, Wrocław 2005, s. 59–60; M. Szymaniak, *Biskup płocki Gedko (1206–1223). Działalność kościelno-polityczna na tle procesu emancypacji Kościoła polskiego spod władzy książęcej*, Toruń 2007, s. 50–52; M. Pauk, *Płock i Spira. Piastowska „imitatio imperii” na przelomie XI i XII wieku?*, [w:] *Świat średniowiecza. Studia ofiarowane Profesorowi Henrykowi Samsonowiczowi*, red. A. Bartosiewicz, G. Myśliwski, J. Pysiak, P. Żmudzki, Warszawa 2010, s. 505; W. Graczyk, *Płocka diecezja*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 15, Lublin 2011, kol. 851; *Idem, Historyczność pierwszych biskupów*, s. 74; L. Zygnier, *Pierwsi biskupi*, s. 241–242.

¹⁹ M. Szymaniak, *Biskup płocki Gedko*, s. 59 nn. (tu zebrana i omówiona krytycznie starsza literatura).

biskupów autorstwa Antoniego Gąsiorowskiego i Ryszarda Grzesika²⁰, czy ostatnich publikacjach dotyczących pierwszych biskupów płockich²¹.

Pomijając w tym miejscu zagadnienie, kto był założycielem biskupstwa płockiego²², a tym samym kto nominował pierwszego biskupa, trzeba jasno stwierdzić, że zapewne już za rządów Bolesława Śmiałego, a niewątpliwie w okresie panowania księcia Władysława Hermana, pojawił się na Wzgórzu Tumskim pierwszy biskup płocki. Na okres panowania drugiego z władców archeolodzy datują wzniesienie w Płocku pierwszej katedry²³, która miała być ukończona

²⁰ A. Gąsiorowski, *Szymon, bp płocki*, [w:] *Słownik Starożytności Słowiańskich*, t. 5, Wrocław 1975, s. 556; R. Grzesik, *Marek, legendarny bp płocki*, [w:] *Ibidem*, t. 8/2, Wrocław – Warszawa – Kraków 1991, s. 429; Idem, *Stefan, bp płocki*, [w:] *Ibidem*, s. 574.

²¹ M.M. Grzybowski, L. Zygmunt, *Episkopat płocki w latach 1075–2022*, s. 23–26.

²² Powszechnie przyjmuje się w historiografii, że fundatorem biskupstwa płockiego, „qui constituit episcopatus per Poloniam” (*Kalendarz katedry krakowskiej*, wyd. Z. Kozłowska-Budkowa, [w:] *Monumenta Poloniae Historica seria nova*, t. 5, Warszawa 1978, s. 137 – wpis pod datą 3 kwietnia) był Bolesław Szczodry. Odosobnione stanowisko w tej kwestii reprezentował Gerard Labuda, *Kto był założycielem biskupstwa płockiego?*, „Notatki Płockie”, 34 (1989), nr 1/131, s. 9–10, upatrując fundatora diecezji płockiej w osobie księcia Władysława Hermana, które to stanowisko podzielał dawniej również piszący te słowa. Zob. W. Szafranski, L. Zygmunt, *Płock w dobie*, s. 39; L. Zygmunt, *Stellung und Rolle der Bischöfe im spätmittelalterlichen Plock (14.–15. Jahrhundert)*, [w:] *Bischof und Bürger. Herrschaftsbeziehungen in den Kathedralstädten des Hoch- und Spätmittelalters*, hg. U. Grieme, N. Kruppa, S. Pätzold, Göttingen 2004, s. 270. Jednak wysunięte niegdyś przez Gerarda Labudę argumenty nie są już w świetle dzisiejszych badań przekonujące, a ich krytyka przedstawiana ostatnio przez Marka Szymaniaka (*Biskup płocki Gedko*, s. 49. przyp. 70), zasługuje w pełni na uznanie. Zob. także J. Dobosz, *Monarcha i możni*, s. 130–131; M. Derwich, *Mogilno i Płock. Z dziejów budowy organizacji Kościoła polskiego* [w:] *Civitas & villa. Miasto i wieś w średniowiecznej Europie środkowej*, red. C. Buśko, Wrocław – Praha 2002, s. 463 nn.; K. Skwierczyński, *Recepcja idei gregoriańskich w Polsce do początku XIII wieku*, Wrocław 2005, s. 59–60, przyp. 101; K. Benyskiewicz, *Książę polski Władysław I Herman 1079–1102*, Zielona Góra 2010, s. 76 nn.

²³ Pozostałością tej katedry mają być fragmenty kamiennej absydy, datowane na okres wcześniejszy niż budowa romańskiej katedry z czasów biskupa Aleksandra. A. Gołębniak, *Rozwój przestrzenny wczesnośredniowiecznego Płocka*, [w:] *Wczesnośredniowieczny Płock*, red. A. Gołębniak, Warszawa 2002, s. 55; A. Bukowska, *Relikty architektury*, s. 158.

przed pasowaniem rycerskim syna Władysława Hermana, Bolesława Krzywoustego, dokonany – wedle przekazu Anonima zwanego Gallem – w uroczystość Wniebowzięcia NMP (15 sierpnia)²⁴, a więc w uroczystość patronalną katedry plockiej, najpewniej w 1099 lub 1100 r.²⁵, i w której to katedrze w 1102 r. złożono zwłoki księcia Władysława Hermana²⁶, a wcześniej już zwłoki jego żony, księżnej Judyty czeskiej, które później sprofanowano w czasie najazdu Pomorzan w 1126/1127 r.²⁷ Zapewne w tym samym czasie, co pierwsza katedra, została wzniesiona na Wzgórzu Tumskim rezydencja biskupia. Niestety trudno z całą pewnością wskazać, kiedy zamieszkał w niej biskup, ale przede wszystkim kim był i skąd pochodził pierwszy pasterz plockiej diecezji. Znamienny jest w tym wypadku fragment kroniki Anonima zwanego Gallem opisujący egzekwie przy zmarłym księciu Władysławie Hermanie, które „odprawiał przez pięć dni w mieście Płocku arcybiskup Marcin z kapelanami” (1102), ale bez wzmianki o miejscowym biskupie. I choć trudno wyobrazić sobie, aby diecezja plocka przez ćwierć wieku swego istnienia nie była jeszcze wówczas obsadzona, ale milczenie na temat udziału miejscowego biskupa w tak doniosłym wydarzeniu zastanawia. Tym bardziej, że pierwszym biskupem plockim znanym z imienia był dopiero Szymon (1109), wymieniony właśnie w cytowanej kronice Anonima zwanego Gallem. Stąd wśród historyków badających najstarsze dzieje Kościoła mazowieckiego wciąż nie ma zgodności w kwestiach dotyczących biskupów plockich z przełomu XI i XII wieku. Jednak kwestia powstania diecezji plockiej w 1075 r., lub około tej daty, choć jest – jak to słusznie podkreślił Marcin Pauk – zaledwie domysłem wysnutym z faktu przybycia do

²⁴ *Anonima tzw. Galla Kronika czyli Dzieje książąt i władców polskich*, wyd. K. Maleczyński, [w:] *Monumenta Poloniae Historica seria nova*, t. 2, Kraków 1952, s. 118.

²⁵ Por. W. Szafrński, L. Zygnier, *Płock w dobie*, s. 41; K. Benyskiewicz, *Książę polski Władysław*, s. 285; S. Rosik, *Bolesław Krzywousty*, Wrocław 2013, s. 79.

²⁶ *Anonima tzw. Galla Kronika*, s. 119.

²⁷ *Ebbonis vita s. Ottonis episcopi Brambergensis*, wyd. J. Wikarjak, [w:] *Monumenta Poloniae Historica seria nova*, t. 7, cz. 2, Warszawa 1969, s. 116. Zob. także K. Jasiński, *Rodowód pierwszych Piastów*, Warszawa – Wrocław 1992, s. 162–163.

Polski legatów papieskich i wzmianki w liście Grzegorza VII o zbyt małej liczbie diecezji w państwie księcia Bolesława²⁸, wobec braku źródeł, wydaje się we współczesnej historiografii nie budzić sprzeciwu. Stąd zarówno w rok 1975, jak i rok 2025, był uroczystie świętowany w Płocku jako rok jubileuszowy, związany z erygowaniem diecezji płockiej, jednej z pięciu najstarszych polskich diecezji.

²⁸ M. Pauk, *Płock i Spira*, s. 505.

Anna Maria Stogowska*

**Dr Aleksander Maciesza – prezes Towarzystwa
Naukowego Płockiego i redaktor „Rocznika TNP”
– pierwszego płockiego czasopisma naukowego****

W 2025 r. przypada 150. rocznica urodzin i 80. rocznica śmierci Aleksandra Macieszy. W związku z tym warto przedstawić jego sylwetkę oraz dokonania naukowe i wydawnicze¹. Urodził się 4 (16) czerwca 1875 r. w Tomsku na Syberii, jako syn zesłańców – uczestników powstania styczniowego. To rodzice nauczyli syna kochać nieznaną i odległą ojczyznę, szanować ludzi i nieść pomoc potrzebującym. Wychowany w rosyjskich szkołach, od dziecka czytał polskie książki, uczył się rodzimej historii. Miał również dużo szczęścia, gdyż w Tomsku założono pierwszy na Syberii uniwersytet. Z chęci pomagania ludziom wybrał medycynę. Po odpracowaniu stypendium rządowego, które pozwoliło rodzinie na utrzymanie, zdecydował się wyjechać do Królestwa Polskiego. W 1901 r. razem z matką dotarł do Płocka, gdzie objął posadę lekarza w rosyjskim więzieniu karnym oraz w szpitalu. Równocześnie prowadził nielegalną działalność oświatową wśród więźniów. Włączył się też w działalność patriotyczną. W sierpniu 1905 r. śmiałą decyzją było podpisanie memoriału w sprawie przywrócenia autonomii Królestwa Polskiego,

* Anna Maria Stogowska, dr hab. – wiceprzewodnicząca Sekcji Historycznej TNP, była wieloletnia dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP i archiwum Państwowego w Płocku.

** Przedruk z: „Notatki Płockie” 2025, nr 2 (283), s. 55–73.

¹ Biografie i biogramy A. Macieszy zob.: M. Chudzyński, *Dr Aleksander Maciesza. Zasłużony prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1907–1945*, Płock 2000; *Dr Aleksander Maciesza (1875–1945). W 130. rocznicę urodzin i 60. rocznicę śmierci*, red. Z.P. Kruszewski i A. Kansy, Płock 2006; A. Stogowska, *Spolecznik płocki doktor Aleksander Maciesza (1875–1945)*, „Niepodległość i Pamięć” 2007, nr 26, s. 113–124; eadem, *W służbie ludzi i Ojczyzny. Aleksander Maciesza (1875–1945)*, Płock 2013; eadem, *Aleksander Maciesza (1875–1945)*, [w:] *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, red. nauk. M. Kamińska, Płock 2019, s. 126–137.

co przypłacił utratą pracy. Zyskał za to uznanie społeczeństwa. W wyborach do I Dumy Państwowej został posłem ziemi płockiej z ramienia Narodowej Demokracji. W wyniku rewolucji warunki polityczne po 1905 r. zmieniły się na lepsze. Zaczęto organizować polskie szkoły i organizacje społeczne. Po strajku w płockim gimnazjum gubernialnym Maciesza był inicjatorem powołania Towarzystwa Szkoły Średniej w Płocku, które miało za zadanie utworzenie Gimnazjum Polskiego w Płocku. W 1912 r. stanął na czele Komitetu Budowy Szkoły i w rekordowym tempie wybudował nowoczesny gmach szkoły².

Decyzja o przekazaniu do Płocka w 1902 r. Biblioteki Skępskiej Gustawa Zielińskiego przez jego syna Józefa pobudziła społeczeństwo miasta do działania. Zdawano sobie sprawę z wartości daru. Jednak w Płocku nie było znaczącej biblioteki publicznej oraz instytucji, która mogłaby przejąć zbiory.

Spółecznicy płoccy na czele z lekarzem Aleksandrem Macieszą, znając wartość cennego daru dla kultury polskiej, zaczęli poszukiwać możliwości korzystnego rozwiązania. Sytuacja polityczna nie sprzyjała tego typu inicjatywom. Chcąc zapobiec dalszej dewastacji zbioru powstał wówczas społeczny Komitet, który zajął się przyjmowaniem przywożonych książek i ich rozpakowywaniem oraz ułożeniem regulaminu przyszłej biblioteki. W skład Komitetu weszli: doktor Aleksander Maciesza, mecenas Jan Świącicki, inż. Adam Kamiński, dawny bibliotekarz Gimnazjum Gubernialnego Stefan Rutski, redaktor Adam Grabowski i dyrektor Muzeum Diecezjalnego z ramienia kurii płockiej ksiądz Tomasz Kowalewski. Rozwiązanie problemu przyniosła zmiana sytuacji politycznej po 1905 r., gdy represje nieco złagodniały. Postanowiono reaktywować działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego w nowych warunkach politycznych. Pozostała dawna nazwa i baza w postaci księgozbioru.

² A.M. Stogowska, *Aleksander Maciesza (1875–1945)*, [w:] *Ludzie TNP...*, s. 127–128; A. Maciesza, *Gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Płocku 1906–1931*, Płock 1931, s. 1–6.

Już 28 grudnia 1906 r. zgłoszono nowe stowarzyszenie do legalizacji. Wśród członków założycieli figurowali: dr Aleksander Maciesza, ks. Tomasz Kowalewski, Adam Grabowski i Aleksander Zalewski. W statucie z 1906 r. określono cele i zadania stowarzyszenia: *Krzewienie nauki i oświaty oraz gromadzenie danych naukowych: geograficznych, fizycznych, antropologicznych, statystycznych, etnograficznych, historycznych i archeologicznych, dotyczących guberni płockiej*³.

Podstawową formą pracy były posiedzenia naukowe. W statucie określono szerokie kompetencje Towarzystwa. Stowarzyszenie mogło zakładać: biblioteki naukowe, muzea i pracownie naukowe, urządzać wystawy i wycieczki naukowe, roztaczać opiekę nad zabytkami sztuki, pamiątkami historycznymi i osobliwościami przyrodniczymi na terenie guberni. Ponadto mogło wydawać dzieła i prace naukowe swych członków, udzielać im zapomogi na cele naukowe, zakładać domy ludowe, a w nich czytelnie i biblioteki. Mogło również urządzać wieczory artystyczne, koncerty, przedstawienia teatralne, deklamacje, pokazy z dziedziny nauki i sztuki. Zakładano szeroki wachlarz działań, zwłaszcza w dziedzinie kultury. Tworzenie instytucji kulturalnych, takich jak biblioteki, muzea czy domy ludowe, prowadzenie szerokiej akcji upowszechnieniowej w postaci wystaw, koncertów, a nawet przedstawień teatralnych. Odczyty i prelekcje naukowe uzupełniały całość propozycji statutowej działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Kierownictwo stowarzyszenia spoczywało na wybranym Zarządzie. Organami TNP były wydziały tworzone w miarę potrzeb na wniosek członków. Komisja Rewizyjna dbała o prawidłowości finansowe, a najważniejszym gremium, na którym decydowały się losy Towarzystwa, przyjmowano sprawozdania i plany, było doroczne Walne Zgromadzenie członków. Jako instytucja społeczna Towarzystwo utrzymywało się ze składek członkowskich, darowizn, zapisów i dochodów wypracowanych. Mogło posiadać swój majątek ruchomy i nieruchomy nabyty drogą kupna.

³ A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1820–1830, 1907–1939*, Płock 1998, s. 104.

Odrodzone po 77 latach stowarzyszenie, ze znacznymi ambicjami, bez funduszy i lokalu przystąpiło do działania. W pierwszym inauguracyjnym zebraniu 23 marca 1907 r. uczestniczyły 33 osoby. Wybrano Zarząd, do którego weszli: Aleksander Maciesza, dyrektor I Gimnazjum Polskiego Józef Szczepański, nauczyciele Stefan Rutski i Adam Grabowski oraz ksiądz Antoni Julian Nowowiejski, późniejszy biskup płocki. Prezesem został dr Aleksander Maciesza, a wiceprezesem Stefan Rutski. Utworzono także trzy wydziały: naukowy, któremu przewodniczył Aleksander Maciesza, biblioteczny, na czele którego stanął Stefan Rutski i zbiorów szkolnych – z przewodniczącą Zofią Grabowską, żoną Adama.

Priorytetowym zadaniem było zabezpieczenie losu Biblioteki Skępskiej i utworzenie na jej bazie biblioteki Towarzystwa. Aktem fikcyjnej sprzedaży z dnia 29 kwietnia 1907 r. Towarzystwo odkupiło od Kurii Diecezjalnej zbiory skępskie. Zobowiązano się by – zgodnie z wolą ofiarodawcy – utworzona biblioteka nosiła imię ofiarodawców, a zbiory na zawsze pozostały w Płocku. Przejęcie zbiorów stanowiło podstawę działalności naukowej Towarzystwa. Należało jeszcze zabezpieczyć pomieszczenia dla księgozbioru⁴.

Pierwsze lata działalności wymagały jednak przede wszystkim organizacji bazy lokalowej, zwłaszcza że chodziło o zabezpieczenie przejętych zbiorów. Nie można było zmarnować tego, czym Towarzystwo już dysponowało i co w konsekwencji przyczyniło się do rozwoju działalności i podjęcia w przyszłości badań naukowych. Posiadanie stałej siedziby dawało także możliwości prowadzenia pracy oświatowej w postaci referatów i odczytów. Dawało członkom poczucie tożsamości i trwałości, co było ważnym elementem dla pozyskania nowych działaczy.

Maciesza, jako prezes okazał się człowiekiem odważnym i zdecydowanym w działaniu. Po zaciągnięciu pożyczki Towarzystwo zakupiło dom przy Rynku Kanonicznym nr 8, gdzie zlokalizowano

⁴ Ibidem, s. 104–109; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018, s. 32–34; idem, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, Płock 2020, s. 299–302.

zbiory. Zabytkowy budynek XV-wiecznej kanonii został siedzibą TNP. Do budynku zaczęto stopniowo przenosić książki. W 1909 r. nastąpiło oficjalne otwarcie Biblioteki im. Zielińskich. W 1912 r. po urządzeniu dwóch pokoiów ze stałą ekspozycją dla zwiedzających, oddano dla zwiedzających muzeum.

Praca organizacyjna młodego stowarzyszenia pochłaniała prezesowi wiele czasu. Uważał, że każdy z członków powinien zajmować się pracami zgodnymi z zainteresowaniami. Początkowo praca oświatowa w zakładanych domach ludowych zdominowała działalność naukową. Maciesza zauważył ten problem i oficjalnie zabrał głos w sprawie profilu działalności stowarzyszenia. W dniu 2 kwietnia 1909 r. wygłosił w TNP referat *Kierunki działania instytucji Towarzystwa Naukowego w ogóle, a biblioteki w szczególności*⁵. Stwierdził w nim definitywnie, że Towarzystwo powinno się zająć badaniami naukowym.

Przedstawił trzy aktualne wtedy zagadnienia, wymagające podjęcia natychmiastowych badań. Były to sprawy dotyczące: gospodarki miejskiej ze względu na możliwość wprowadzenia samorządu, stanu szkolnictwa dla jego naprawy, sprawności ekonomicznej gospodarstw chłopskich i folwarków ze względu na konieczność przeciwdziałania wykupywaniu ziemi przez Niemców. Zdaniem pomysłodawcy prace te nie powinny przerywać badań fizjograficznych i historycznych na Mazowszu Płockim, podjętych przez członków oraz gromadzenia okazów dla zbiorów naukowych Towarzystwa⁶.

Postulat prowadzenia badań naukowych dotyczących regionu trafił do przekonania członków Towarzystwa. Wielu wyniki swych prac pozostawiło w formie drukowanej. Wymienić tu należy kilka takich prac. Dominik Staszewski opracował dzieje Mławy oraz opublikował pracę o dawnych kościołach płockich. Książd Tomasz Kowalewski

⁵ A. Maciesza, *Kierunki działania Towarzystwa Naukowego w ogóle, a bibliotek w szczególności*, „Głos Płocki” 1909, nr 34, s. 1–2.

⁶ Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie...*, s. 44–46; idem, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, s. 303.

wydał pracę o zabytkach zgromadzonych w skarbcu katedralnym. Sporządził także wykaz obiektów muzealnych, pochodzących z daru Franciszka Tarczyńskiego. Maria Macieszyna z mężem napisała *Przewodnik po Płocku*⁷ oraz pracę poświęconą katedrze płockiej⁸.

Podobnie jak w przypadku biblioteki naukowej wypowiedział się prezes Maciesza na temat organizacji muzeum. W dniu 7 czerwca 1912 r. wygłosił odczyt *Zasady organizacji muzeów krajoznawczych w ogóle, a Muzeum Ziemi Płockiej w szczególności*. Referat pod nieco zmienionym tytułem został opublikowany w czasopiśmie „Ziemia”, wydawanym przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze⁹. Postulował w nim tworzenie muzeów o charakterze regionalnym odtwarzających przeszłość. Twierdził, że w Muzeum Mazowsza Płockiego znaleźć się powinny okazy dotyczące Ziemi Płockiej wraz z przyrodą żywą i martwą oraz okazy odnoszące się do jej obecnych i dawnych mieszkańców. Ekspozytem towarzyszyć miały materiały poglądowe, jak wykresy i plany, makiety i fotografie. Maciesza ułożył szczegółowy scenariusz prezentacji zbiorów. Uznał, że muzea powinni prowadzić ludzie o wysokich kwalifikacjach. Odwoływał się także do społeczeństwa, które wzbogacałoby swymi darami placówki. Wybuch I wojny światowej przekreślił realizację planu Macieszy dotyczącą muzeum regionalnego. Dopiero w wolnej Polsce udało się zrealizować zamysł prezesa TNP.

Działalność Macieszy na rzecz polskiego szkolnictwa także zaowocowała inicjatywami, które podejmował jako prezes TNP. Z opublikowanego w „Głosie Płockim” artykułu wynika, że Maciesza chciał utworzyć przy Towarzystwie Wydział Pedagogiczny¹⁰. Z troską o los płockiego szkolnictwa Maciesza wielokrotnie wypowiadał się na łamach prasy. Pisał o szkolnictwie ludowym

⁷ M. Maciesza, A. Maciesza, *Przewodnik po Płocku*, Płock 1914.

⁸ M. Macieszyna, *Katedra płocka*, Płock 1914.

⁹ A. Maciesza, *Zasady organizacji muzeów krajoznawczych w ogóle, a Muzeum Ziemi Płockiej w szczególności*, „Ziemia” 1910, nr 35; „Głos Płocki” 1911, nr 49–51.

¹⁰ A. Maciesza, *W sprawie wydziału pedagogicznego przy Towarzystwie Naukowym Płockim*, „Głos Płocki” 1909, nr 22, s. 1.

i szkolnictwie powszechnym. Z troską o los dzieci, z których jedynie co piąte uczęszczało do szkoły, starał się szukać nowych rozwiązań w zakładaniu szkół polskich i szkoleniu nauczycieli. Maciesza był konsekwentny w swym działaniu, bowiem w okresie międzywojennym w Towarzystwie powstał taki wydział.

Dobrze zapowiadającą się działalność Towarzystwa przerwał wybuch I wojny światowej. W sierpniu 1915 r. Macieszowie powrócili do okupowanego przez Niemców Płocka. Prezes Towarzystwa w korespondencji z niemieckim burmistrzem Gustawem Wartze stanął w obronie języka polskiego, co spowodowało, że został zaliczony do osób wrogich wobec okupantów. Mimo że Polacy wybierali go na różne stanowiska społeczne, m.in. do Rady Opiekuńczej nie był zatwierdzany przez władze niemieckie. Maciesza jednak był dobrze znany w środowisku Płocka jako działacz społeczny i kiedy w 1916 r. po wydaniu aktu 5 listopada odbyły się wybory do samorządu miejskiego, to on został prezesem rady miejskiej. Urząd ten sprawował do 5 października 1917 r., gdy objął stanowisko burmistrza miasta. W wolnej Polsce sprawował urząd prezydenta Płocka do 9 września 1919 r.

Pełniąc tak wysokie stanowiska w administracji samorządowej okazał się aktywnym działaczem społecznym. Walczył z głodem i biedą, przez organizację tanich kuchni, kolonii dla dzieci i opieki zdrowotnej. Tworzył polskie szkolnictwo, służbę zdrowia i administrację samorządową. Pomagali mu inni członkowie Towarzystwa: Adam Grabowski – inspektor szkolny i doktor Aleksander Zaleski – dyrektor szpitala miejskiego.

Maciesza nie zaniedbywał swych obowiązków prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego. Jednakże działalność w czasie wojny była znacznie utrudniona. Sukcesem stało się utrzymanie zbiorów i budynków. Odnotować także należy aktywność pozostałych członków TNP. Wiceprezes Towarzystwa biskup płocki Antoni Julian Nowowiejski w 1917 r. wydał swe dzieło pt. *Płock. Monografia historyczna*. Napisana „ku pokrzepieniu serc” w czasie trwającej wojny, do dziś stanowi unikatową pracę poświęconą historii i zabytkom miasta.

Towarzystwo włączyło się także do patriotycznych obchodów 100. rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki w 1917 r., urządzanych pod hasłem „Wolność – Całość – Niepodległość”. W 1918 r. rocznica wybuchu powstania listopadowego stała się okazją przypomnienia społeczeństwu tego ważnego wydarzenia historycznego. Maria Macieszyna, korzystając z akt miejskich, przygotowała odczyt o powstaniu. Poprzedziła go wystawa pamiątek związanych z tym wydarzeniem.

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego, mimo że był wielką indywidualnością, potrafił skupić wokół siebie liczne grono osób zamiłowanych do pracy społecznej. Prace te wysoko cenił Maciesza i nawet preferował nad badaniami naukowymi. To suma ich wysiłków złożyła się na obraz Towarzystwa. Choć każdy zajmował się swoją własną dziedziną, to wszyscy pracowali zgodnie pod przewodnictwem prezesa. To właśnie on nadawał Towarzystwu zgodny rytm. Prezes nie starał się układać wielkich planów, raczej żył rzeczywistością. Rozwiązywanie aktualnych potrzeb stanowiło sens działań stowarzyszenia.

Wspólną cechą ludzi działających w Towarzystwie Naukowym Płockim była chęć ratowania dóbr kultury i tworzenie instytucji kulturalnych, gromadzących ocalałe zbiory dla przyszłych pokoleń Polaków. Troska o rodzimą kulturę i polską oświatę wynikała z ich postaw patriotycznych. Łączyła ich chęć pogłębiania wiedzy własnej oraz prowadzenia badań amatorskich, które z czasem przekształcały się w profesjonalizm. Do najważniejszych współpracowników A. Macieszy należeli: jego żona Maria, ks. Władysław Skierkowski, ks. Ignacy Lasocki, biskup Antoni Julian Nowowiejski, Dominik Staszewski, Halina i Stefan Rutscy, ks. Władysław Mąkowski, Kazimierz Gelinek, Tadeusz Świecki i inni¹¹.

Wychowani w niewoli narodowej wielkie znaczenie przywiązywali do nowej rzeczywistości. Entuzjazm z faktu uzyskania upragnionej wolności popychał ich do coraz to nowych zadań. Wielu członków objęło odpowiedzialne funkcje administracyjne.

¹¹ Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie...*, s. 72–76; idem, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, s. 311–316.

Należało budować nową rzeczywistość na różnych odcinkach życia. Ranga Płocka spadła, gdyż zgodnie z nowym podziałem administracyjnym kraju został miastem powiatowym. Władze miejskie borykały się z deficytem budżetowym, brak było środków na nowe inwestycje. Dawały o sobie znać zniszczenia wojenne. Nowa polska oświata wymagała ludzi przygotowanych zawodowo. Brak było profesjonalnych urzędników. Maciesza przez swoją działalność starał się rozwiązywać i te problemy. Założone w Płocku Seminarium Nauczycielskie miało dostarczyć kadry profesjonalnych pedagogów. Postulowane przez prezesa TNP przygotowanie kadry urzędniczej miało wypełnić lukę w dziedzinie braku urzędników.

Wszystkie starania przekreśliła wojna polsko-bolszewicka. W obliczu zagrożenia niepodległości państwowej również członkowie Towarzystwa dali przykład swej patriotycznej postawy. Jak zwykle przodował prezes Aleksander Maciesza. Zgłosił się na ochotnika do służby wojskowej. Jako lekarz został oddelegowany do jednego z warszawskich szpitali¹². Społeczeństwo Płocka ofiarnie zmobilizowało się do wojny. Ochotniczo do wojska zgłosiło się około 1000 osób. Również członkowie TNP aktywnie działali w sytuacji zagrożenia, stojąc na odpowiedzialnych stanowiskach. Tadeusz Świecki kierował Obywatelskim Komitetem Obrony Państwa na powiat płocki. Lekarz Aleksander Zaleski został członkiem Straży Obywatelskiej. Halina Rutska pomagała żołnierzom w czasie obrony miasta przed wojskami bolszewickimi. Dyrektorka gimnazjum żeńskiego i komendantka Służby Narodowej Kobiet Polskich Marcelina Rościszewska również zasłużyła się w obronie Płocka. Broniące Płocka wojsko miało duże wsparcie mieszkańców. Przybyły 10 kwietnia 1921 r. Naczelnik Państwa Józef Piłsudski odznaczył miasto Krzyżem Walecznych. Marcelina Rościszewska i Tadeusz Świecki za swe zasługi otrzymali Krzyże Walecznych. Szczęśliwie

¹² A.M. Stogowska, *W służbie ludzi i Ojczyzny...*, s. 250; G. Gołębiwski, *Płoccy urzędnicy i pracownicy miejscy – uczestnicy wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.*, „Notatki Płockie” 2024, nr 3, s. 89–90.

ocalały zbiory Towarzystwa, pomimo że obok stała barykada, na której toczono boje¹³.

Lata 1919–1939 były dla Towarzystwa Naukowego Płockiego okresem wzmożonej pracy. Płock – mimo utraty rangi wojewódzkiej – nadal pozostawał na Mazowszu, po Warszawie, największym ośrodkiem kultury. Za przyczyną prezesa Macieszy, jako twórcy podstaw regionalizmu polskiego, przypadła miastu również rola największego na Mazowszu ośrodka regionalizmu.

Prowadzenie dwóch znaczących instytucji kultury – Biblioteki im. Zielińskich i Muzeum Mazowsza Płockiego – wymagało znacznych nakładów finansowych. Ciągłe napływające zbiory potrzebowały odpowiednich warunków przechowywania, opracowania i eksponowania czy udostępniania. Dotychczasowy system finansowania Towarzystwa oparty na składkach członkowskich czy darowiznach już nie wystarczał. Prezes Maciesza wykorzystywał wszelkie możliwości, aby uzyskać potrzebne subwencje. W związku z organizacją wystawy regionalnej w 1929 r. Towarzystwo otrzymało z Funduszu Kultury Narodowej zasiłek w wysokości 25 000 zł. Również na wydanie pracy ks. Władysława Skierkowskiego przyznano Towarzystwu zasiłek finansowy, który pozwolił na wydanie własnego czasopisma „Rocznika Towarzystwa Naukowego”. Często jednak dotacje nie wystarczały, np. w 1932 r. otrzymało Towarzystwo 8000 zł, a potrzeby wynosiły 22 970 zł. Część wydatków pokrywały także dotacje samorządowe, które jednak były znacznie mniejsze i sporadyczne. Część środków wypracowywano dzięki sprzedaży wydawnictw własnych, z niepobranych honorariów, zwłaszcza za odczyty oraz z biletów wstępu do muzeum. Również Rutsy, jako jedyni pracownicy, nie pobierali pensji. Śmiałą decyzją prezesa Aleksandra Macieszy nazwać można zakup drugiego budynku dla Towarzystwa przy Rynku Kanonicznym nr 2. Dom

¹³ A.M. Stogowska, *Pobył Naczelnika Państwa Marszałka Józefa Piłsudskiego w Płocku 10 kwietnia 1921 roku*, „Notatki Płockie” 1994, nr 1, s. 19–26; G. Gołębiwski, *Wizyty dostojników państwowych, wojskowych i kościelnych w Płocku 1918–1939*, Płock 2008, s. 61–76; idem, *Obrona Płocka przed wojskami bolszewickimi 18–19 sierpnia 1920 r.*, Płock 2015, s. 38–61, 184–185.

„Pod Opatrznością” kosztował 11 000 zł i 1100 dolarów, a jego przystosowanie do potrzeb muzealnych 27 000 zł. Mimo otrzymanych darowizn Melanii Stokowskiej i Ludwika Kunkla, subwencji Kasy im. Mianowskiego, Funduszu Kultury Narodowej i samorządu płockiego, Towarzystwo przez wiele lat borykało się ze spłatami za zakupioną nieruchomość¹⁴.

Przez nawiązywanie stosunków z bibliotekami i instytucjami naukowymi, dzięki zabiegom Haliny Rutskiej Biblioteka im. Zielińskich powiększona została prawie trójnasób i liczyła przeszło 45 000 tomów, a zbiory muzealne wypełniły 19 sal w dwóch własnych nieruchomościach Towarzystwa Naukowego. Dla uczczenia zasług Rutskich w 1932 r. otwarto przy Bibliotece im. Zielińskich pracownię regionalną. Zgromadzono w niej książki dotyczące Płocka i Mazowsza. Uroczystość ta zbiegła się z rocznicą 25-lecia działalności Towarzystwa.

Już w latach dwudziestych Maciesza, zwolniony od odpowiedzialnej pracy w administracji samorządowej i z wielu funkcji społecznych, pragnął oddać się pracy naukowej. Aleksander Maciesza uważany jest za teoretyka regionalizmu polskiego. To on nadał temu prądowi umysłowemu powstałemu w XIX wieku na zachodzie Europy podstawy teoretyczne. Płock stał się głównym ośrodkiem regionalizmu na Mazowszu. Towarzystwo Naukowe Płockie było stowarzyszeniem, gdzie regionalizm znalazł wielu zwolenników.

Prezes Maciesza widział w badaniach regionalnych zapowiedź lepszego jutra. Miał je przynieść rozwój życia gospodarczego, kulturalnego i oświatowego. Regionalizm odwoływał się do zakorzenionego w czasach zaborów patriotyzmu lokalnego i do ukształtowanych pod zaborami wzorców aktywności społecznej. Dawał zwolennikom tego ruchu poczucie dobrze spełnionego obywatelskiego i patriotycznego obowiązku. Interes obywatelski

¹⁴ A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa...*, s. 163–168; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie...*, s. 60–63; idem, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, s. 308–309; E. Gizińska, *Halina Rutka (1868–1932) – pierwsza płocka muzealniczka*, [w:] *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2024*, Płock 2025, s. 174–183.

lokalnego łączono z dobrem kraju. Zyskało na popularności sformułowanie Macieszy „Przez pracę regionalną dla dobra Polski”¹⁵.

Niestety brak środków finansowych uniemożliwił publikację prowadzonych badań. Dotychczas Towarzystwo nie miało własnego organu naukowego. Aktywni naukowo członkowie stowarzyszenia umieszczali swe prace głównie w różnych plockich gazetach. Wiele publikowali w „Głosie Plockim”, a później w „Dzienniku Plockim”, „Głosie Mazowieckim” i „Kurierze Mazowieckim” oraz miesięczniku „Mazowsze Plockie i Kujawy”. Aleksander Maciesza wydawał swe artykuły również w prasie specjalistycznej. Liczne jego artykuły wydrukowała „Ziemia”, „Nauka Polska”, „Czasopismo Lekarskie”, „Przegląd Geograficzny”, „Głos Rodziny”, „Wiadomości Archeologiczne” i inne. Ksiądz Władysław Mąkowski kilka swych historycznych artykułów wydrukował w „Głosie Mazowieckim” i „Miesięczniku Pasterskim Plockim”. Inni członkowie Towarzystwa postępowali podobnie¹⁶.

Rozwiązanie przyniosło samo życie. Od kilku lat ksiądz Władysław Skierkowski, będąc proboszczem w Myszyńcu, zbierał pieśni kurpiowskie. Towarzystwo zabiegało o opublikowanie tych cennych etnograficznie materiałów. Starania te zostały uwieńczone sukcesem. Dotacja finansowa uzyskana z Wydziału Nauki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pozwoliła na publikację nie tylko zebranych materiałów etnograficznych, ale także wydanie pierwszego tomu „Rocznika Towarzystwa Naukowego w Plocku”.

Redakcja „Rocznika”, wydanego w 1929 r., pod przewodnictwem prezesa Macieszy miała duże ambicje naukowe. Tom zawierał cztery teksty. Będący na początku swojej kariery naukowej, wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego, Stanisław Arnold przysłał artykuł *Początki biskupstwa plockiego w świetle falsyfikatów mogileńskich*. Zgodnie z warunkami umowy z MWRiOP wydrukowano materiały księdza Władysława Skierkowskiego pt. *Puszcza Kurpiowska w pieśni*. Ponadto zamieszczono artykuł historyczny Stanisława Liszewskiego

¹⁵ A.M. Stogowska, *Aleksander Maciesza (1875–1945)*, [w:] *Ludzie TNP...*, s. 132–133.

¹⁶ Eadem, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa...*, s. 220.

Zniesienie wymogu pochodzenia szlacheckiego przy otrzymywaniu dostojęstw i godności duchownych oraz opracowanie Haliny Rutskiej, kustosz Muzeum Mazowsza Płockiego, obrazujące działalność Towarzystwa, pod tytułem: *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830 – 1907–1928*¹⁷.

„Rocznik” wydano w drukarni „Dziennika Płockiego”. Było to bardzo trudnym przedsięwzięciem technicznym, gdyż tekst ks. W. Skierkowskiego zawierał zapisy nutowe. Trzeba było korzystać z konsultacji profesjonalistów. Przez wydanie sprawozdań TNP, protokołów oraz statutu „Rocznik” ukazywał działalność TNP¹⁸.

Kolejny rocznik – w 1931 r. – został wydany dzięki subsydium Funduszu Kultury Narodowej na etnograficzne badania terenowe. Dlatego wydrukowano w nim drugą część *Puszczy Kurpiowskiej w pieśni* ks. W. Skierkowskiego oraz cenne materiały źródłowe, dotyczące dziejów płockiego szkolnictwa, pochodzące z Archiwum Oświecenia Publicznego w Warszawie i Biblioteki im. Zielińskich TNP. Źródła zawierały: autobiografię Kajetana Morykoniego pt. *Opis życia* i opracowanie jego autorstwa *Wiadomość o Szkole Płockiej od 1781 r., zebrane przez K. Morykoniego*. Poprzedziła je przedmowa A. Macieszy, poświęcona Kajetanowi Morykoniemu, rektorowi Szkoły Wojewódzkiej Płockiej. Sylwetkę działacza przypomniał prezes TNP z okazji 100. rocznicy śmierci założyciela stowarzyszenia.

Tom trzeci ukazał się w 1934 r. również ze środków Funduszu Kultury Narodowej. Zamieszczono w nim kolejną część *Puszczy Kurpiowskiej w pieśni* ks. W. Skierkowskiego oraz napisane przez A. Macieszę wspomnienie pośmiertne, poświęcone Stefanowi i Halinie Rutskim, wielce zasłużonym pracownikom Towarzystwa, zmarłym w 1932 r. Ponadto wydrukowano sprawozdanie Towarzystwa za lata 1929–1931, protokoły Walnych Zgromadzeń z lat 1932 i 1933 oraz

¹⁷ „Rocznik Towarzystwa Naukowego w Płocku”, t. 1, 1929, *Spis treści*; A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa...*, s. 221; A. Kansy, *Periodyki Towarzystwa Naukowego Płockiego i ich cele*, [w:] *Czasopisma towarzystw naukowych w Polsce*, Warszawa 2017, s. 193.

¹⁸ A.M. Stogowska, *W służbie ludzi i ojczyzny*, op. cit., s. 123.

sprawozdanie kasowe z lat 1929–1933, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i statut TNP z 1933 r.¹⁹

Wydawanie własnego pisma dawało poszczególnym członkom stowarzyszenia możliwości publikacji prac badawczych. Podnosiło także prestiż naukowy Towarzystwa, które posiadało już własne agendy naukowe w postaci Biblioteki im. Zielińskich i Muzeum Mazowsza Płockiego. Niestety, brak środków finansowych uniemożliwił dalsze wydawanie „Rocznika TNP” i w okresie II RP poprzestano na wydaniu trzech tomów czasopisma.

Trybuną członków Towarzystwa Naukowego Płockiego – Aleksandra Macieszy, Franciszka Wybulta i innych – zostało założone w 1935 r. „Życie Mazowsza”, pod redakcją Edwarda Szydłowskiego i Konstantego Bolesty-Modlińskiego. Opublikowano tu wiele artykułów z dziedziny lokalnej historii, szkolnictwa, gospodarki i sztuki sakralnej, stanowiących do dziś wartościowe materiały. Do grona stałych współpracowników Macieszy, publikujących w czasopiśmie należeli członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego: ks. Aleksander Dmochowski, Kazimierz Staszewski, Kazimierz Gelinek, Maria Macieszyna, Władysław Prawdzik, ks. Władysław Mąkowski, Zofia Kornacka, Franciszek Wybult, Julia Kisielewska i inni. Również i sam Maciesza opublikował wiele materiałów dotyczących płocczan: Romualda Płaskowskiego, Anieli Chmielińskiej, Marii Bronisławy z Łapczńskich Kondratowiczowej, Juliana Zawodzińskiego, Wincentego Hipolita Gawareckiego. W numerach 1, 2, 6 i 8 zamieścił biogramy zasłużonych Mazowszan w artykule *Mazowszanie w kraju i za granicą*. Rocznica 25-lecia działalności drukarni Detrychów stała się dla Macieszy okazją do przedstawienia zasług przedsiębiorstwa²⁰.

Wybuch II wojny światowej przerwał działalność prezesa Macieszy i całego Towarzystwa Naukowego Płockiego. Ostatnie posiedzenie Zarządu odbyło się wiosną 1939 r. Omawiano na nim

¹⁹ A. Kansy, *Periodyki Towarzystwa...*, s. 194–195.

²⁰ „Życie Mazowsza” 1935, nr 1–11; A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa...*, s. 222–223; W.A. Koński, *Dwa wieki prasy płockiej*, t. 1, 1810–1945, Płock 2012, s. 109.

problem zabezpieczenia cennych zbiorów. Nad Towarzystwem zawisła groźba utraty dorobku wielu pokoleń Polaków. W grudniu 1939 r. Niemcy przejęli zbiory. Aresztowali kustosza i kierownika Muzeum Kazimierza Gelinka oraz Jana Morawca, kierującego Biblioteką. Księgozbiór i muzealia pozostały w Płocku, gdyż Niemcy planowali utworzenie na ich bazie ośrodka kultury niemieckiej. Opiekę nad zbiorami przymusowo powierzono artyście malarzowi Michałowi du Laurans²¹.

Prezes Maciesza całkowicie się załamał. Poniżany i poniewierany przez Niemców, którzy aresztowali mu żonę i wyrzucili z własnego domu do dzielnicy żydowskiej, ciężko zachorował. Doczekał, co prawda, końca wojny i cieszył się z ocalenia zbiorów Towarzystwa, które przetrwały w Płocku i stosunkowo mało ucierpiały. Razem z Bolesławem Jędrzejewskim oglądał zniszczenia, jakie uczynił okupant. Swe pełnomocnictwa do kierowania TNP przekazał Bolesławowi Jędrzejewskiemu. Dr Aleksander Maciesza zmarł 10 października 1945 r. Po jego śmierci na prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego został wybrany Bolesław Jędrzejewski, członek Zarządu w okresie międzywojennym²².

Po II wojnie światowej czasopismem TNP stały się „Notatki Płockie” wydawane od 1956 r. do czasów obecnych²³. Od roku 1968 r. Towarzystwo Naukowe Płockie corocznie wydaje także sprawozdania ze swojej działalności w odrębnej publikacji.

Jednak pamięć o wydanych przed wojną trzech tomach „Rocznika TNP” nie zagięła. W 1983 r. Towarzystwo Naukowe Płockie wydało czwarty tom „Rocznika”. W związku z uroczystościami

²¹ Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie...*, s. 77.

²² A.M. Stogowska, *Aleksander Maciesza (1875–1945)*, [w:] *Ludzie TNP...*, s. 135–136; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie...*, s. 81–83; idem, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, s. 317.

²³ Na ten temat zob.: A. Kansy, *Na marginesie swobody „Notatki Płockie” (1956–2011) historia i polityka*, Warszawa 2012; W. Koński, *60 roczników „Notatek Płockich”. Bibliografia zawartości (1956–2016)*, Płock 2016; idem, *Dwa wieki pasy płockiej*, t. 2, 1945–2010, Płock 2022, s. 185–198. W. Koński nie pisze nic o „Roczniku Towarzystwa Naukowego Płockiego”.

zawieszenia Drzwi Płockich w katedrze płockiej TNP otrzymało dotację, która prawdopodobnie umożliwiła wydanie „Rocznika”²⁴. W nocie od wydawcy napisano:

Przedstawiając Czytelnikom kolejny „Rocznik TNP” winni jesteśmy kilka słów wprowadzenia. Od wielu lat na Walnych Zgromadzeniach Towarzystwa postulowano wznowienie tego wydawnictwa. Poprzednie trzy tomy „Rocznika” ukazały się w 1929, 1931, 1934 roku. Zawierały wiele materiałów źródłowych oraz przede wszystkim 586 pieśni kurpiowskich z zapisem melodii, które uratował tym samym od zapomnienia ksiądz Władysław Skierkowski – członek TNP. Uwzględniając powyższe wnioski, Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego zdecydował o ponownym wprowadzeniu do druku tego wydawnictwa. Oddając czwarty tom „Rocznika” wyrażamy przekonanie, że wypełni on dotychczasową lukę i spełni swoje programowe zadania.

Płock, grudzień 1983, Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego²⁵.

Wprawdzie w stopce redakcyjnej brak jest informacji o redaktorze naczelnym, jednak wiadomo, że był nim Wiesław Koński, od 1981 r. redaktor naczelny „Notatek Płockich” oraz przewodniczący Komisji Wydawniczej TNP, a od 1983 r. sekretarz generalny TNP. Redaktorem technicznym czasopisma był Włodzimierz Kłosiński. Nakład wynosił 1000 egzemplarzy²⁶.

W obszernym wydawnictwie, liczącym 298 stron, swe prace zaprezentowali głównie płoccy regionaliści. Tom zawierał następujące artykuły:

1. Janusz Szczepański, *Osady sukiennicze na zachodnim Mazowszu w dobie królestwa Kongresowego*;
2. Andrzej Papierowski, *Geneza i rozwój spółdzielczości w Płocku w latach 1869–1904*;

²⁴ *Sprawozdanie Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 1983*, Płock 1984, s. 76.

²⁵ „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego”, t. 4, Płock 1983.

²⁶ W. Koński, *Dwa wieki prasy płockiej*, t. 2, s. 11; A. Kansy, *Periodyki Towarzystwa...*, s. 196.

3. Marian Chudzyński, *Strajki robotników fabrycznych i rolnych w latach rewolucji 1905–1907 w regionie kutnowsko-gostynińskim*;
4. Leon Witkowski, *Amatorski ruch śpiewaczy na Mazowszu (Płock, Mława i okolice oraz Włocławek) w latach 1898–1918 (szkie historyczny)*;
5. Kajetan Dobrosielski, *Podstawowe założenia sześcioletniego planu rozwoju gospodarczego i budowy podstaw socjalizmu i jego wyniki na terenie województwa warszawskiego (1950–1953)*;
6. Irena Nowakowa, *Udział w kulturze ludzi młodych*;
7. Janusz Mariański, *Postawy moralne starszej młodzieży płockiej*;
8. ks. Michał Marian Grzybowski, *Szkolnictwo elementarne na Mazowszu w drugiej połowie XVIII wieku (wypisy źródłowe z wizytacji kościelnych)*;
9. Barbara Konarska-Pabiniak, *Materiały źródłowe do dziejów teatru płockiego 1842–1928*²⁷.

Większość artykułów opatrzona była przypisami, umieszczanymi pod tekstem. Autorzy byli członkami Towarzystwa Naukowego Płockiego. Tom IV „Rocznika” spełniał dawne postulaty A. Macieszy uczestnictwa członków TNP w życiu naukowym organizacji. Był płaszczyzną ich wypowiedzi naukowych. Niestety, „Rocznika TNP” nie kontynuowano, wydano tylko jeden tom. Można się domyślać, że czasopiśmem Towarzystwa miały być „Notatki Płockie”. Wydawanie dwóch tytułów przekraczało możliwości finansowe organizacji, a i tekstów naukowych nie było w nadmiarze. Jak pisze w swym opracowaniu A. Kansy były trudności nawet z wydawaniem „Notatek”²⁸.

Mimo wydania IV tomu, na kolejnych 30 lat „Rocznik” zniknął z oferty wydawniczej TNP. Jednak idea Aleksandra Macieszy nie poszła całkowicie w zapomnienie. W 2013 r. wznowiono wydawanie „Rocznika Towarzystwa Naukowego Płockiego”.

²⁷ „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego” 1983, t. 4, *Spis treści*.

²⁸ A. Kansy, *Na marginesie swobody*, s. 144.

W przedmowie do tomu V prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski napisał:

Zamierzeniem wydawcy jest publikowanie w „Roczniku” artykułów naukowych z różnych obszarów nauk, związanych nie tylko z tematyką płocką czy mazowiecką, ale artykułów dotyczących innych, często bardziej ogólnych zagadnień. W trosce o poziom naukowy każdy artykuł będzie recenzowany przez dwóch recenzentów. Zachęcamy do publikowania na łamach „Rocznika” członków i sympatyków Towarzystwa, nauczycieli akademickich płockich uczelni oraz innych szkół wyższych z kraju i zagranicy. Oczekujemy na artykuły w języku polskim, angielskim oraz w innych językach kongresowych²⁹.

Czasopismo obejmowało działy: historia, pedagogika i praca socjalna, prawo i administracja, społeczeństwo. Zamieszczono informacje o autorach, informację dla autorów dotyczącą składanych tekstów oraz zasady recenzowania nadsyłanych tekstów.

Redaktorem naczelnym został Andrzej Kansy, sekretarzem redakcji – Maciej Wróbel. Powołano też redaktorów tematycznych: Joannę Banasiak, Annę Frąckowiak, Rafała Kanię, Daniela Korzana, Julię Mianecką, Zbigniewa Siemiątkowskiego, Grażynę Szumlicką-Rychlik i Leszka Zygnera. Radzie naukowej przewodniczył Tomasz Kruszewski, a jej członkami zostali Michał Rożkow (Rosja), Rajmund Brasis (Litwa), Alena Novotna (Słowacja), Grzegorz Gołębiwski (Polska).

W 2018 r. Zarząd TNP zgodził się na przekazanie praw do wydawania „Rocznika” (od t. VIII) Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Płocku, współcześnie – Akademii Mazowieckiej. Do dziś czasopismo naukowe „Rocznik TNP” ukazuje się w Płocku w nakładzie 300 egzemplarzy oraz dostępne jest także w wersji elektronicznej. Do 2025 r. ukazało się siedemnaście tomów. Tak więc idea Aleksandra Macieszy wydawania przez TNP czasopisma naukowego została zrealizowana podwójnie: „Rocznik Towarzystwa

²⁹ Z. Kruszewski, *Od wydawcy*, „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego” 2013, t. 5, s. 9.

Naukowego Płockiego” od 2013 r. ukazuje się regularnie co roku, a oprócz tego od 1956 r. ukazuje się kwartalnik „Notatki Płockie”.

Bibliografia

- M. Chudzyński, *Dr Aleksander Maciesza. Zasłużony prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1907–1945*, Płock 2000.
- *Dr Aleksander Maciesza w 130. rocznicę urodzin i 60. rocznicę śmierci*, pod red. Z. Kruszewskiego i A. Kansęgo, Płock 2006.
- F. Dorobek, *Towarzystwo Naukowe Płockie a problem komunikacyjny Mazowsza*, [w:] *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830 – 1907–1957. Szkice i Materiały*, Płock 1957.
- E. Gizińska, *Halina Rutska (1868–1932) – pierwsza płocka muzealniczka*, [w:] *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2024*, Płock 2025.
- G. Gołębiwski, *Obrona Płocka przed wojskami bolszewickimi 18–19 sierpnia 1920 r.*, Płock 2015.
- G. Gołębiwski, *Płoccy urzędnicy i pracownicy miejscy – uczestnicy wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.*, „Notatki Płockie” 2024, nr 3.
- G. Gołębiwski, *Wizyty dostojników państwowych, wojskowych i kościelnych w Płocku 1918–1939*, Płock 2008.
- A. Kansy, *Na marginesie swobody*. „Notatki Płockie (1956–2011) – historia i polityka”, Płock 2012.
- A. Kansy, *Prasa płocka regionalistyczna w latach 1989–2014*, Płock 2015.
- A. Kansy, *Periodyki Towarzystwa Naukowego Płockiego i ich cele*, [w:] *Czasopisma towarzystw naukowych w Polsce*, Warszawa 2017.
- W. Koński, *Dwa wieki prasy płockiej*, t. 1, Płock 2012; t. 2, Płock 2022.
- Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018.
- Z.P. Kruszewski, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, Płock 2020.

- A. Maciesza, *Gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Płocku 1906–1931*, Płock 1931.
- A. Maciesza, *Kierunki działania Towarzystwa Naukowego w ogóle, a bibliotek w szczególności*, „Głos Płocki” 1909, nr 34.
- A. Maciesza, *Praca naukowa lekarza na prowincji*, „Nauka Polska” 1923, t. 4.
- A. Maciesza, *W sprawie wydziału pedagogicznego przy Towarzystwie Naukowym Płockim*, „Głos Płocki” 1909, nr 22.
- A. Maciesza, *Zasady organizacji muzeów krajowych w ogóle a Muzeum Ziemi Płockiej w szczególności*, „Ziemia” 1910; „Głos Płocki” 1911, nr 49–50.
- A. Maciesza, *Znaczenie nauki w życiu prowincji*, „Dziennik Płocki” 1926, nr 66.
- M. Macieszyna, *Katedra płocka*, Płock 1914.
- M. Macieszyna, A. Maciesza, *Przewodnik po Płocku*, Płock 1914.
- A.J. Nowowiejski, *Płock. Monografia historyczna*, Płock 1917; wyd. 2, Płock 1931.
- „Rocznik Towarzystwa Naukowego w Płocku” 1929, t. 1; 1930–1931, t. 2; 1931–1934, t. 3.
- „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego” 1983, t. 4; 2013–2023, tomy 5–15.
- A.M. Stogowska, *Aleksander Maciesza (1875–1945) lekarz, działacz społeczny, prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego, prezydent Płocka*, [w:] *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, red. nauk. M. Kamińska, Płock 2019.
- A.M. Stogowska, *Dzieje i funkcje Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1820–1985*, Płock 1994.
- A.M. Stogowska, *Pobył Naczelnika Państwa Marszałka Józefa Piłsudskiego w Płocku 10 kwietnia 1921 roku*, „Notatki Płockie” 1994, nr 4.
- A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1820–1830, 1907–1939*, Płock 1998.

- A.M. Stogowska, *Spolecznik plocki doktor Aleksander Maciesza (1875–1945)*, „Niepodległość i Pamięć” 2007, nr 26.
- A.M. Stogowska, *W służbie ludzi i Ojczyzny Aleksander Maciesza (1875–1945)*, Płock 2013.
- *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 1983*, Płock 1984.

Aleksander Maciesza (1875–1945), zasłużony prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1907–1945. Fot. ze zbiorów TNP

RembIELiński, Rybak, Skotnicki – prekursorzy Sceny Płockiej**

Z historią teatru w Płocku ściśle związane są trzy nazwiska – prefekta departamentu płockiego Rajmunda RembIELińskiego w latach 1808–1815, prezydenta miasta Płocka Henryka Rybaka w latach 1973–1981 i Jana Skotnickiego, dyrektora odrodzonego teatru w Płocku w latach 1975–1981. RembIELiński, to wysoki urzędnik administracji publicznej, realizator planu uprzemysłowienia Mazowsza w czasach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. W 1808 r. zjawił się w Płocku, który po powstaniu Księstwa Warszawskiego stał się stolicą departamentu płockiego. Jego zadaniem było usprawnienie administracji w mieście. RembIELiński był człowiekiem światłym, miłośnikiem teatru, o nowoczesnych poglądach, autorem sztuki dramatycznej „Hrabina Salisbury, czyli Order Podwiązki”, wystawionej w Teatrze Narodowym w 1806 r. W latach 1811–1812, staraniem prefekta, urządzony został w Płocku teatr w budynku adaptowanym na ten cel z dawnego XIII-wiecznego kościoła św. Trójcy, mieszczącego się na wiślanej skarpie, nieopodal zamku Księżąt Mazowieckich, u wylotu obecnej ulicy Teatralnej. Kościół w czasach pruskich przeznaczony był na magazyn furazowy i uległ dewastacji. Zgodę na adaptację zniszczonego kościoła na teatr RembIELiński uzyskał od ministra spraw wewnętrznych Jana Pawła Łuszczewskiego. Po desakralizacji i zgromadzeniu odpowiednich środków przystąpiono do przebudowy kościoła. Nowy budynek „był bardzo piękny, wygodny, zasobny w mnóstwo dekoracji, przystawek, z kompletną maszynierią urządzoną w sposób warszawski. (...) Owal łóż z powodu wąskości gmachu zbudowany był w kształcie lutni zwężającej się ku przodowi sceny.

* Barbara Konarska-Pabiniak, dr – członek TNP, nauczycielka, regionalistka, dziennikarka.

** Tekst stanowi fragment książki wydanej z okazji jubileuszu 50-lecia Teatru Dramatycznego im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku: B. Konarska-Pabiniak, *Teatr w Płocku 1975–2025*, Płock 2025, s. 8–24.

W głębi były dwie wielkie loże pod baldachimami dla naczelników miasta, tak zwane królewskie¹.

Otwarcia teatru dokonano 20 sierpnia 1812 r. Przedstawienie przygotował antreprenier Kasper Kamiński. Wystawiono sztukę w pięciu aktach Heinricha Zschockego „Abelino, wielki bandyt wenecki”. W 1822 r. dobudowano do teatru nowy fronton z kolumnami w stylu klasycznym, nadając gmachowi charakter architektury greckiej.

Po likwidacji Księstwa Warszawskiego w 1815 r. Rembieliński opuścił Płock. Zostawił obiekt, który ożywił życie kulturalne miasta. Tylko nieliczne miejscowości w czasach Królestwa Polskiego dysponowały podobnym gmachem.

Płock posiadał budynek, ale nie posiadał stałego zespołu teatralnego. Do miasta przyjeżdżały zespoły wędrowne na sezon zimowy, który trwał około ośmiu miesięcy. Ważnym wydarzeniem było zjawienie się w Płocku w 1823 r. artystów Teatru Narodowego z Warszawy wraz z Wojciechem Bogusławskim. Zachęceni dobrymi warunkami scenicznymi antreprenery chętnie na trasie swych wędrowek wybierali Płock. W latach 1864–1918 w każdym sezonie zimowym gościło w Płocku towarzystwo dramatyczne. Nieco inaczej wyglądała sytuacja w okresie międzywojennym; zaczęły powstawać towarzystwa udziałowe, które wydzierżawiały budynek na dłuższe okresy. Były też próby utworzenia stałego zespołu. W starania te włączały się władze miasta wspólnie z powstałym Związkiem Artystów Scen Polskich. Sytuacja nie była łatwa, bo teatr miał już konkurentów w postaci kabaretów czy od 1926 r. radia, co zmniejszało frekwencję na spektaklach. Historię płockiego teatru zakończył wybuch drugiej wojny światowej. Władze okupacyjne, w ramach realizacji planu nadania miastu niemieckiego charakteru, przystąpiły do rozbiórki historycznego budynku teatralnego. Ostateczne unicestwienie przybytku Melpomeny nastąpiło po stu trzydziestu latach istnienia, na przełomie 1939 i 1940 r. Piękny budynek teatru na zawsze zniknął z płockiego wzgórza.

¹ S. Krześciński, *Koleje życia, czyli Materiały do historii teatrów prowincjonalnych*, Warszawa 1957, s. 169.

Niemal od pierwszych dni po zakończeniu wojny przystąpiono do odbudowy przeszło wiekowego dorobku teatralnego Płocka. Brakowało jednak zawodowego teatru, więc jego rolę przejął odradzający się ruch amatorski. Spektakle teatralne przygotowywały organizacje młodzieżowe partii politycznych i organizacje społeczne. W niedługim czasie tworzyły się nowe sekcje dramatyczne. Zaczął działać zespół amatorski Towarzystwa Muzycznego czy teatr amatorski szkolny. Powstawały sekcje dramatyczne Związków Zawodowych. Powołano Płocki Zespół Teatralny przy Wydziale Kultury Prezydium MRN, ale nie było ciągle w Płocku teatru z prawdziwego zdarzenia. Nie było też odpowiedniej sali. W kinie „Przedwiośnie” wyświetlano głównie filmy. Zaczęto myśleć o budowie własnej siedziby dla teatru. Taką inwestycję przewidywano około 1980 r. Póki co propozycję stałych występów otrzymał Teatr Ziemi Mazowieckiej. Miało to jednak charakter tymczasowy i połowiczny. W 1970 r. rozpoczęto budowę domu kultury w centrum Płocka. Wówczas zaczęła konkretyzować się sprawa stałego teatru w budującym się obiekcie.

Drugą osobą zasłużoną dla powstania teatru w Płocku to Henryk Rybak, prezydent miasta Płocka w latach 1973–1981, działacz partyjny i samorządowy, ekonomista. W latach 1961–1973 był zatrudniony w Mazowieckich Zakładach Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku. Na stanowisko prezydenta powołany został po reaktywacji tego urzędu w kraju 17 grudnia 1973 r. W 1981 r. powrócił do pracy w sektorze petrochemicznym aż do przejścia na emeryturę w 2002 r. Zmarł w grudniu 2023 r. Prezydent Rybak powołał teatr po 35-letniej przerwie istnienia takiej instytucji w mieście.

Nowy teatr wyrósł z potrzeby płockiej społeczności, która niemal wymogła na władzach powstanie zawodowej sceny. Starania te wspierało Płockie Towarzystwo Przyjaciół Teatru, mające siedzibę w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki przy ul. Grodzkiej, będące wówczas głównym organizatorem życia teatralnego Płocka. Do 1975 r. Towarzystwo zaprosiło do Klubu 100 czołowych artystów polskich. Zorganizowało 410 imprez dla przeszło 60 tys. osób. Zorganizowało 110 wyjazdów do Warszawy i Łodzi na wybrane sztuki teatralne. Płockie Towarzystwo Przyjaciół Teatru stało się bazą dla sceny

eksperymentalnego Teatru Adekwatnego z jej twórcą Henrykiem Boukołowskim². Rozważano również utworzenie w Płocku filii Teatru Ziemi Mazowieckiej jako zaczątku stałej sceny. Jednak PTPT nie zdołało spowodować powołania stałego teatru w Płocku. Do tego potrzebne były inne okoliczności – odpowiedni budynek teatralny, wyposażenie, aktorzy, menadżer i pieniądze, których wówczas miasto nie posiadało. Asumpt do nowej rzeczywistości dał artykuł Jana Skotnickiego opublikowany w 1971 r. w miesięczniku „Teatr” – „O nowy model teatru”³. Jan Skotnicki, prorektor Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie, zapraszał do dyskusji nad wypracowaniem nowych form ustroju teatralnego, uznając dotychczasowy za przestarzały, niepełniący już funkcji kulturotwórczej, zdeprecjonowany przez radio i telewizję, doprowadzający do obniżenia poziomu gry aktorskiej. Reform wymagały też domy kultury. Skotnicki, wychodząc z założenia, że kultura jest jedna, wspólna i powszechna, rzucił ideę integracji teatru z domem kultury. Jego marzeniom wyszedł naprzeciw Płock. Jan Skotnicki skierował pismo urzędowe do władz, w którym sformułował swój program. Obejmował on: repertuar przyszłego teatru i sceny szkolnej, występy zespołów zapraszanych do miasta oraz działalność wystawienniczą, muzyczną i filmową. Zakładał ścisłą współpracę ze szkołami. W projekcie przewidywał również stworzenie klubu młodych przyjaciół teatru, warsztatów teatralnych, wydawanie miesięcznego programu imprez itp.⁴ Propozycja Skotnickiego była wzorowana na francuskiej koncepcji Maison de la Culture, łączącej teatr zawodowy i ruch amatorski, znanej mu z autopsji. Były to wieloprzestrzenne instytucje kulturalne funkcjonujące od lat 60. w różnych miejscowościach we Francji i Kanadzie, oferujące spektakle teatralne, koncerty, wystawy, projekcje filmowe, sale prób, biblioteki. Powstały w celu demokratyzacji kultury, zapewniając dostęp do sztuki

² B. Konarska-Pabiniak, *Życie kulturalne Płocka w latach 1945–1989*, [w:] *Dzieje Płocka*, t. 3, pod red. G. Gołębiowskiego i T. Piekarskiego, Płock 2020, s. 530.

³ J. Skotnicki, *O nowy model teatru*, „Teatr” 1971, nr 6.

⁴ B. Konarska-Pabiniak, *Płocka Melpomena. Teatr zawodowy i amatorski 1808–1975*, Płock 1998, s. 225–227.

w różnych społecznościach. Taka symbioza miała stworzyć centrum kulturalne Płocka. Swój zamysł uzasadniał następująco:

(...) nie zadowolam się teatrem jako sztuką samą w sobie. Taki teatr mnie nie interesuje. On ma być środkiem do celu, musi być ośrodkiem myśli, a nie tylko miejscem dawania przedstawień⁵.

W lipcu 1974 r. Skotnicki opublikował w „Tygodniku Płockim” swój program. Redaktor Tomasz Pawłowski, prezes Płockiego Towarzystwa Przyjaciół Teatru od 1981 r. cytował z zachwytem słowa Skotnickiego: „to będzie teatr inny niż wszystkie (...) bowiem będzie to teatr otwarty dla wszystkich muz”⁶.

Podjęcie starań o utworzenie teatru w Płocku nie byłoby możliwe bez zaangażowania Henryka Rybaka, prezydenta miasta Płocka od 17 grudnia 1973 r. To on wspólnie z Franciszką Dorobkiem, działaczem na niwie kultury, w 1975 r. wiceprzewodniczącym Miejskiej Rady Narodowej w Płocku, rozpoczął starania u władz wojewódzkich w Warszawie i w Ministerstwie Kultury i Sztuki o powołanie placówki teatralnej. Ówczesny szef Stowarzyszenia Polskich Artystów Teatru i Filmu, Andrzej Szczepkowski, był sceptyczny do tego pomysłu, ale pozytywnie zaangażował się Tadeusz Łomnicki, rektor Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie. Obiecał pomoc w pozyskaniu kierownictwa teatru i kompletowaniu zespołu. W styczniu 1974 r., udzielając wywiadu dla „Trybuny Mazowieckiej”, powiedział m.in.:

Będziemy starali się kierować tam naszych absolwentów, jak również mamy ochotę każdy z warsztatów dyplomowych PWST grać parę razy w Płocku, czyli trzy lub cztery przedstawienia w roku. Jeżeli teatr płocki zechce skorzystać z naszej pomocy z zakresu dykcji, ruchu

⁵ M. Dipont, *Powstaje teatr*, „Życie Warszawy” 1975. Cytat powtórzony za A. Michalak-Pawłowska, „Teatr w Płocku w latach 1975–1981 pod dyrekcją Jana Skotnickiego”. Mps pracy magisterskiej napisanej pod kierunkiem L. Śliwonika w Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza Wydział Wiedzy o Teatrze, Warszawa 1999, s. 15.

⁶ T. Pawłowski, *to będzie teatr inny niż wszystkie*, „Tygodnik Płocki” 1974, nr 32.

scenicznego, szermierki i wszelkich zagadnień związanych z teorią dramatu i teatru⁷.

Zapowiedział również, że PWST przejmie patronat nad nową placówką. Duże nadzieje z Płockiem wiązała aktorka i profesor PWST w Warszawie Ryszarda Hanin. W wywiadzie udzielonym Danucie Orlik poparła koncepcję połączenia domu kultury z teatrem:

Inicjatorzy teatru w Płocku uzyskali poparcie ministra Kultury i Sztuki Józefa Tejchmy. Ustalono wówczas, że teatr, wpisany do rejestru przedsiębiorstw państwowych pod nazwą Teatr Płocki w Płocku, będzie równocześnie ośrodkiem kultury z kinem studyjnym, galerią sztuki, biblioteką i poradnią metodyczną dla ruchu artystycznego. Nowe przedsiębiorstwo o pełnej nazwie Teatr Płocki – Ośrodek Kultury i Sztuki podlegać będzie prezydentowi miasta Płocka, a bezpośredni nadzór obejmie Wydział Oświaty i Wychowania oraz Kultury Urzędu Powiatowego w Płocku⁸.

30 marca 1974 r. zarządzeniem prezydenta miasta Płocka Henryka Rybaka i naczelnika powiatu w Płocku Stanisława Tytera, powołana została stała scena teatralna w Płocku. Mazowiecki gród był pierwszym miastem w województwie warszawskim, które otrzymało stałą scenę. Na jej dyrektora i kierownika artystycznego powołano Jana Skotnickiego. Mianowanie na stanowisko otrzymał 1 lipca 1974 r., początkowo z angażem na pół etatu, a od 1 września 1974 r. na cały etat. Na zastępcę ds. artystycznych powołano Grzegorza Mrówczyńskiego, absolwenta Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie, a na zastępcę ds. administracyjnych Barbarę Kowalską, którą zastąpił w 1976 r. Bernard Szulc (z-ca ds. administracyjno-technicznych). Kierownictwo literackie objął Henryk Izydor Rogacki z Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie. Siedzibą teatru stał się zbudowany w 1973 r. dla pracowników Petrochemii Dom Kultury przy Nowym Rynku według projektu Tadeusza Zielińskiego przybyłego

⁷ A. Markiewicz, *Rozmowa z Tadeuszem Łomnickim – rektorem PWST. Kadry dla teatrów mazowieckich*, „Trybuna Mazowiecka” 1974, nr 16.

⁸ D. Orlik, *wierzę w ten teatr...*, „Słowo Polskie” 1974.

z Sycylii i Stefana Putowskiego jako wielofunkcyjna instytucja kulturalna. W skład wchodziły oprócz teatru: Poradnia Kulturalno-Oświatowa oraz filia Miejskiej Biblioteki Publicznej. Teatr dysponował: Dużą Sceną o szerokości 13 m, głębokości 8 m i wysokości 7,4 m, mieszczącą 443 miejsca oraz Małą Sceną („Piekiełko”), które powstało z inicjatywy aktorów, na 56 miejsc wraz z pracownikami, magazynami i pomieszczeniami administracyjnymi. Prezydent Henryk Rybak, dzięki pomocy Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych oraz Fabryce Maszyn Żniwnych, przyznał zespołowi 34 mieszkania. W rozwiązywanie kłopotów ekonomicznych i remontowo-budowlanych włączył się wiceprezydent miasta Janusz Majewski. Do Płocka zaproszono, oprócz wcześniej wymienionych, na stanowiska etatowe: kompozytora Franciszka Barffusa z Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, choreografa Jana Urygę z Teatru Pantomimy Henryka Tomaszewskiego oraz scenografa Jerzego Juk-Kowarskiego. Funkcję reżyserów objęli: Jan Skotnicki, Zygmunt Wojdan, Henryk Rozen, Marek Kulesza, Grzegorz Mrówczyński, Janusz Nyczak (od 31 maja 1976). Konsultantem programowym została Elżbieta Ciółkowska-Ćwik. Od września 1974 r. Zespół aktorski tworzyli⁹: Barbara Bryniarska, Barbara Grabowska, Małgorzata Jakubiec-Prażmowska, Maria Makowska, Barbara Martynowicz, Bożena Mrowińska, Anna Lipnicka, Małgorzata Leśniewska, Małgorzata Radłowska, Małgorzata Roźniatowska-Marszałik, Nina Skołuba, Eryka Wosińska, Zdzisława Wilk oraz Aleksander Gierczak, Krzysztof Górecki, Paweł Hadyński, Krzysztof Jędrysek, Andrzej Kałuża, Aleksander Krupa, Jerzy Kuczera, Krzysztof Kursa, Aleksander Krupa, Jerzy Lipnicki, Bernard Michalski, Lech Michalski, Konrad Morawski, Jerzy Prażmowski, Waclaw Radecki, Jerzy Rogalski (od 1 lutego 1976), Andrzej Skupień, Wojciech Standełło, Jan Stawarz, Kazimierz Sułkowski, Wojciech Sztokinger, Krzysztof Szuster (adept), Bogdan Śmigieński, Sławomir Zemło. Zatrudniono także specjalistów do spraw technicznych. Z Teatru Marcinek w Poznaniu przybyli kierownik techniczny Bernard Szulc

⁹ *Teatr Płocki 1975–1980*, red. Elżbieta Ciółkowska-Ćwik, Płock 1980, s. 48.; Informacja Mirosławy Nagórko.

i brygadzysta Józef Muszyński. Kierownikiem Pracowni Plastycznej został, sprowadzony z Teatru Polskiego we Wrocławiu, Władysław Dach, a maszynistą sceny Eugeniusz Kupniewski. Wśród rzemieślników teatralnych był również stolarz Stefan Chłopkowiak. Za dźwięk odpowiedzialny był Marek Zielonka, a za światło Jerzy Konieczny.

I tak zaczęła się nowa era życia teatralnego Płocka. Artyści, zgodnie z projektem, zamierzali podjąć szeroką edukację młodzieży, nawiązać współpracę ze szkołą muzyczną, planowali utworzenie orkiestry dziecięcej, a także udzielanie pomocy merytorycznej i technicznej instruktorom mniejszych ośrodków. Ożywieniu życia kulturalnego miasta miało służyć utworzenie stałej galerii plastycznej, kina studyjnego, rozwój miejscowej biblioteki. Teatr nie powinien kończyć się z chwilą zapadnięcia kurtyny, dlatego otwarto kawiarenkę w podziemiach z planowanymi tam wieczorami poezji i kabaretu czy spotkań dyskusyjnych. Miał to być „Teatr czterech godzin”.

W prasie na krótko przed rozpoczęciem pierwszego sezonu pojawiły się również sondaże opinii publicznej na temat repertuaru. Wypowiadali się przedstawiciele różnych środowisk. Głosy były podzielone. Ludzie, którzy mieli rzadszy kontakt z teatrem, proponowali sztuki lżejsze, głównie komedie. Nauczycielom-polonistom marzył się teatr, który mógłby pełnić funkcję usługową wobec szkół w postaci inscenizacji lektury obowiązkowej dla młodzieży, a dla koneserów dramatu byłby Jonesco, Beckett, Witkacy, dramat amerykański. Młodzież zaś prosiła o problematykę młodzieżową na scenie¹⁰.

Jan Skotnicki wykazywał dużą pomysłowość organizacyjną bezpośrednio przed uruchomieniem teatru. Proponował widzowi rolę współpartnera. Zamierzał prowokować go do samodzielnego myślenia, do zmiany nawyków kulturowych, do wyjścia z opłotków tradycyjnych, schematycznych form działalności rozrywkowej. Z jego inicjatywy

¹⁰ W. Sankowski, *O ulubionej rozrywce mówią robotnicy, technicy, inżynierowie*, „Tygodnik Płocki” 1974, nr 39; K. Pytlakowska, *W naszym teatrze chcemy oglądać*, „Tygodnik Płocki” 1974, nr 40; T. Pawłowski, *Teatr i co więcej?*, „Tygodnik Płocki” 1974, nr 41; W. Sankowski, *Poznajmy się, czyli prowokowanie widza*, „Tygodnik Płocki” 1974, nr 44, dodat. „petro echo” 564, s. 6.

zaczęto organizować w gminach powiatu płockiego spotkania z cyklu „Poznajmy się”. Inicjatywa ta po raz pierwszy została wcielona w życie we wsi Radzanów. Była to, jak relacjonował Waclaw Sankowski:

nie tylko sugestywna i mądra reklama płockiego teatru, jego założeń repertuarowych, nowatorska w treści i formie, ale znakomita wręcz okazja do poznania wybitnych ludzi teatru¹¹.

Spotkanie w Radzanowie było cenne z tego względu, że przyszli działacze kultury to przyszli organizatorzy widowni teatralnej. Współpraca z aktywem kulturalnym, jak sądzono, mogła umożliwić kontynuowanie działalności zespołów amatorskich i folklorystycznych. Takie spotkania odbywały się również w innych pobliskich miejscowościach, jak w Bodzanowie, Bulkowie, Bielsku, Starej Białej, Brudzeniu, Srebrnej, Wyszogrodzie.

Koncepcja symbiozy domu kultury i teatru budziła od początku wiele zastrzeżeń. Już we wrześniu 1974 r. z inicjatywy redakcji „Tygodnika Płockiego”, przy współudziale kierownictwa teatru odbyło się spotkanie aktywu kulturalnego miasta z ludźmi teatru. Stało się ono okazją do wzajemnej wymiany poglądów na rolę i rangę płockiej sceny zawodowej w życiu kulturalnym kraju, a także regionu płockiego. Przewodniczył mu Waclaw Sankowski, redaktor naczelny „Tygodnika Płockiego”. Podczas spotkania wypowiedziano również dużo uwag krytycznych do planu integracji teatru z domem kultury. Stawiano pytania: czy w tym konglomeracie nie będzie górował teatr, czy placówka nie zatraci charakteru ośrodka spełniającego wieloraką funkcję oświatową i stanowiącego centrum oddziaływania na instytucje kulturalne całego regionu. Wyrażano niepokój o repertuar. Zastrzeżenia te okazały się wkrótce uzasadnione.

Tworzenie teatru od podstaw nie było łatwe. Kierownik techniczny Bernard Szulc musiał skompletować zespół pracowników w mieście, gdzie w zasadzie nikt nie miał pojęcia o specyfice pracy teatralnej. Potrzebni byli krawcy, szewcy, fryzjerzy, garderobiane,

¹¹ W. Sankowski, *Poznajmy się, czyli prowokowanie widza*, „Tygodnik Płocki” 1974, nr 44, dodat. „petro echo” 564, s. 6.

rekwizytorzy, elektrycy, ślusarze, maszyniści – słowem wszyscy ci, bez których udziału żaden teatr istnieć nie może. Podań o przyjęcie do pracy wpłynęło około 300. Motywacją chętnych było marzenie o pracy w teatrze, ale to nie wystarczyło. Przyjęci musieli rozgryzać tajniki skomplikowanego charakteru pracy. Do dziś pracują w Teatrze trzy panie, które rozpoczęły pracę w 1974 r.: garderobiana Elżbieta Józwiak, Ewa Kozińska – kierownik Działu Administracyjno-technicznego i Sabina Muszyńska – specjalista ds. pracowniczych. Brakowało rekwizytów, stąd apel do mieszkańców, by przejrzeni stare szafy, zajrzeli na strych i wydobyli stamtąd potrzebne sukienki, rękawiczki, smokingi, kapelusze, cylindry, meloniki, meble, lampy, okulary na druciku, kołnierze futrzane, tace metalowe, książki itp. starocie. Przedmioty te kierownictwo zamierzało przyjąć jako dary lub zakupić. Zapala nie brakowało¹². Pracowano nawet bez wynagrodzenia za nadgodziny. W pomoc teatrowi włączyły się płockie przedsiębiorstwa, na przykład pomoc w elektromechanice zaproponował Mostostal, a Petropol użył swojej stolarni.

Szybko okazało się, że siedziba teatru jest mało funkcjonalna, nie ma odpowiedniej ilości pracowni, magazynów. Scena była zbyt płytka, niska, brak jej było wyciągów, wystąpiły braki w sprzęcie elektrotechnicznym. W lipcowej rozmowie z Krystyną Gucewicz dla „Expressu Wieczornego” Janusz Mielcarek, zastępca kierownika Wydziału Oświaty i Wychowania oraz Kultury Urzędu Powiatowego, powiedział:

Teraz dokonujemy ostatnich retuszy budynku (...), a już myślimy o budowie gmachu dla Teatru Płockiego. Ten, choć nowy, zapewne nie pomieści rodzących się w trakcie pracy pomysłów, propozycji, imprez¹³.

¹² J. Jachmann, *Na pięć przed dwunastym. Jutro premiera*, „Trybuna Mazowiecka” 1975, nr 9.

¹³ K. Gucewicz, *Z Melpomeną w herbie. Nowoczesny ośrodek kultury i sztuki powstaje w przemysłowym Płocku*, „Express Wieczorny” 1974 z 18 lipca.

Płocczanie bardzo interesowali się organizowaniem teatru w ich mieście. Podchodzili pod okna podziemi budynku, gdzie odbywały się pierwsze próby, żeby zobaczyć „co też oni tam robią”. Dziennikarka „Trybuny Mazowieckiej” napisała:

Jeden z moich rozmówców powiedział: „jeśli już ruszy ten teatr, jestem gotów chodzić po dwa razy na każde przedstawienie. Przecież aktorzy muszą od pierwszej chwili wiedzieć, że czekaliśmy na nich, że są nam potrzebni”¹⁴.

Krystyna Gucewicz, pisząc o nowoczesnym ośrodku kultury i sztuki w przemysłowym Płocku, w zakończeniu artykułu dodała:

już dziś można wybrać się do miasta, aby podpatrzeć, posmakować tę atmosferę pospolitego ruszenia kulturalnego. Do Płocka – niedaleka droga¹⁵.

Dyrektor Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku Włodzimierz Kotowski stwierdził:

dobra działalność kulturalna jest dla ludzi nowoczesnego przemysłu jednym z podstawowych przykazań bhp (...).

Natomiast Maciej Górzyński, dyrektor do spraw administracyjno-socjalnych skonstatował:

Petrochemia, która włożyła w budowę teatru 30 milionów, oczekuje premiery z napięciem. (...) Emerytowani dziś robotnicy zakładów pamiętają teatr sprzed wojny, chodzili, mieli nawet swoje stałe miejsca. To są sprawy głęboko zakorzenione. Tego nie mogły zrekompensować okazjonalne występy scen objazdowych. Brakowało obcowania z aktorem już poza widownią, z aktorem, który znałby środowisko i grał dla tego

¹⁴ J. Jachmann, *Na pięć minut przed dwunastym. Jutro premiera*, „Trybuna Mazowiecka” 1975, nr 9.

¹⁵ K. Gucewicz, *Z Melpomeną w herbie. Nowoczesny ośrodek kultury i sztuki powstaje w przemysłowym Płocku*, „Express Wieczorny” 1974 z 18 sierpnia.

właśnie konkretnego widza. W Petrochemii liczy się na to, że własny Teatr Płocki dopomoże w dziale humanizacji pracy¹⁶.

O dyrektorze Skotnickim mówiono, że w heroicznym okresie sypiał w swym obszernym gabinecie na połowym łóżku. Rano sekretarka otwierała drzwi, żeby go obudzić i przynieść herbatę. Za nią wślizgiwali się pierwsi interesanci¹⁷. Nieodłącznym prywatnym rekwizytem dyrektora była stojąca w gabinecie żółta „kolarzówka”, którą przemieszczał się po mieście.

Przed oficjalnym otwarciem teatru na budynku zawisł napis Teatr Płocki – Ośrodek Kultury i Sztuki. W prasie pisano:

Jutro wieczorem zmyślnie oświetlone litery, zajaśnieją, choć mistrz Józef Cegielski z Brudzenia wykroił je misternie z mosiężnej blachy, blaskiem wielce szlachetnym, głosząc, że Płock ma swój teatr¹⁸.

Oficjalne otwarcie teatru nastąpiło 12 stycznia 1975 r. sztuką Wojciecha Bogusławskiego „Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale” w reżyserii Jana Skotnickiego. Prezydent miasta Płocka Henryk Rybak, powiedział:

Nie jest dziełem przypadku, że decyzja o powołaniu teatru narodziła się w naszym mieście. Jest to bowiem efekt wdrażania w życie uchwał i decyzji najwyższych władz partyjnych i państwowych, zakładających intensywny rozwój kulturalny w wielkich ośrodkach przemysłowych. Teatr ma ważną rolę do spełnienia w humanistycznej edukacji społeczeństwa, jest kontynuacją bogatych tradycji kulturalnych w naszym mieście¹⁹.

W „Trybunie Mazowieckiej” tak opisano to ważne dla Płocka wydarzenie:

¹⁶ M. Dipont, *Nowa premiera płocka*, „Życie Warszawy” 1975, nr 11.

¹⁷ E. Biernat, *Teatr czy wodociągi...*, „Tygodnik Płocki” 1996, nr 14–15.

¹⁸ J. Jachmann, *Na pięć przed dwunastym. Jutro premiera*, „Trybuna Mazowiecka” 1975, nr 9.

¹⁹ T. Pawłowski, *Premiera „Krakowiaków i Górali” Teatr Płocki zainaugurował działalność*, „Tygodnik Płocki” 1975, nr 3.

Po odegraniu hymnu państwowego przed kurtynę wyszedł Jan Skotnicki i w imieniu całego zespołu przywitał gości. Na widowni zasiedli minister kultury i sztuki Józef Tejchma, sekretarz KC PZPR Wincenty Kraśko, I sekretarz WKW PZPR Kazimierz Rokoszewski, wojewoda warszawski Franciszek Tekliński, I sekretarz KMiP Kazimierz Janiak, prezydent miasta Płocka – Henryk Rybak, szereg osobistości życia kulturalnego Płocka. Następnie głos zabrał Henryk Rybak. Każde środowisko ma swoje obyczaje. W środowisku teatralnym jest, że każdy nowo powstający teatr należy „ochrzcić”. W teatrze przecina się kurtynę, co jest zadaniem „rodziców chrzestnych”. W Płocku „dokonali” tego, przy wielkim aplauzie publiczności, wybitni aktorzy scen polskich – Ryszarda Hanin i Tadeusz Łomnicki. Część oficjalną zakończył hejnał płocki, po czym na scenie zapanowały niepodzielnie muzyka, radość i wspaniała zabawa niepozabawione akcentów poważnych, albowiem zamysłem reżysera spektaklu „Cud mniemany, czyli Krakowiaczy i Górale” – Jana Skotnickiego było pokazać nie tylko fabułę sztuki, lecz i tło polityczno-społeczne, na jakim śpiewogra ojca teatru narodowego powstała. Stąd komentatorami niejako scenicznej akcji były postacie w łóżach reprezentujące stronnictwa narodowe i reakcyjne.

W trakcie przedstawienia, w scenie wesela w pierwszym akcie nastąpiła rzecz przez nikogo nieprzewidziana. Otóż korowód weselny z okazałym bochnem chleba zbliżył się do pierwszego rzędu i ów wspaniale wypieczony razowiec wręczył posłowi Ziemi Płockiej, ministrowi Józefowi Tejchmie. A później już, bez niespodzianek spektakl dobiegł końca. Szczęśliwego, jak sobie tego Wojciech Bogusławski życzył.

Nie znaczy to wcale, że na jednej niespodziance się zakończyło. Po odśpiewaniu finałowych kupletów cały zespół aktorski zszedł na widownię z kieliszkami wina i spełniono wraz z publicznością toast za pomyślność płockiego teatru.

Kiedy wybrzmiały ostatnie owacje, przedstawiciele partyjnych i administracyjnych władz państwowych, wojewódzkich i płockich spotkali się z zespołem teatru. Było to spotkanie serdeczne i przyjacielskie. Aktorzy, realizatorzy i pracownicy techniczni zmęczeni, ale usatysfakcjonowani – satysfakcją, jaką dać może człowiekowi jedynie świadomość dobrze wykonanej roboty.

Nie zwracali się już ani z kłopotów, ani niepokojów. Pierwsze, najtrudniejsze i najważniejsze przedstawienie poszło²⁰.

Wojciech Bogusławski był tym, który w XVIII w. rozumiał potrzebę istnienia teatru w chwilach dla narodu trudnych i ważnych. Śpiewogra „Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale” nawiązywała do tradycji teatralnych Płocka, co mocno podkreślał dyrektor Skotnicki, uzasadniając swój wybór. Stanowiła zatem zręczny pomost między historią a współczesnością, bo jak powiedział Henryk Izidor Rogacki, kierownik literacki teatru:

Jest to utwór, jak się spotykają dwie niechętne sobie społeczności, a roli pośrednika zaprowadzającego porządek i sprawiedliwość podejmuje się Bardos – człowiek mądry. Kto przyszedł do Płocka, by pogodzić stare i nowe, zaopatrzonych w tysiącletnią tradycję Płocka i tysiące przybyszów ze wsi w petrochemicznym gigancie dostrzegających szansę społecznego i zawodowego awansu? Bardos współczesny okazał się z zawodu inżynierem²¹.

Przedstawienie „Krakowiacy i Górale” odniosło duży sukces frekwencyjny. Łącznie sztukę tę grano 40 razy i obejrzało ją ok. 20 tys. widzów²². Premiera była niewątpliwie wielkim dniem dla Płocka, a nawet kraju. Potwierdził to m.in. obecny na uroczystości inny wybitny aktor Kazimierz Rudzki. Wznosząc toast zwrócił się do prezydenta Rybaka takimi słowy:

Panie prezydencie, inni prezydenci liczą kilometry wodociągów i kanalizacji, a Pan Teatr otwierasz? Tak trzeba, ale nie jest Pan pierwszy. Pana poprzednik w 1812 r., aby powstał teatr, ofiarował sześć korców zboża²³.

²⁰ (j-an), *Teatr Płocki rozpoczął działalność*, „Trybuna Mazowiecka” 1975, nr 10.

²¹ M. Machnicki, *Dochodzenie do siebie*, „Zwierciadło” 1974, nr 50.

²² E. Berowska, *Od eklektyzmu do romantyzmu*, [w:] *Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku 1975–1985*, (red.) E. Ciólkowska-Ćwik, Płock 1985.

²³ *Ibidem*, s. 4.

Prasa lokalna rozpyływała się w pochwałach dla obu przedstawień, oceniając je jako udane. Tomasz Pawłowski w „Tygodniku Płockim” pisał:

Cud prawdziwy – chciałoby się wołać i klaskać. Cud prawdziwy, że w tak krótkim czasie, mimo wszelkich przeciwności, przygotowano dwa premierowe przedstawienia²⁴.

Zaledwie po dwóch latach wspólnej działalności nastąpił podział placówki na Teatr Dramatyczny i Płocki Dom Kultury. W praktyce pomysł połączenia teatru z domem kultury nie zdał egzaminu. Sam dyrektor po latach przyznał:

Pomyliłem się. Ta innowacja w naszym życiu kulturalnym może zdołałaby egzystować w mieście wieloteatralnym lub w teatrze obrosłym tradycją, z doświadczonym i zgranym zespołem artystycznym. A tu nowy budynek, który trzeba było zaadaptować do potrzeb teatru, piętrzące się trudności techniczne i finansowo-organizacyjne wynikające z zasadniczo różnych przepisów, regulujących działalność dwu jakże odmiennych instytucji. Tworzenie repertuaru, zespołu. Nie starczyło sił na wszystkie sprawy. Miałem nadzieję, że te zjawiska „przeskoczę” entuzjazmem²⁵.

Dyrektor Jan Skotnicki kierował Teatrem Płockim do 1981 r. Niewątpliwą zasługą dyrektora była budowa materialnej „bazy” teatru, czyli organizowanie od podstaw zespołu technicznego, pozyskiwanie aktorów, reżyserów, scenografów, no i widzów. A nie było to łatwe zadanie. Prawdziwych teatromanów było w Płocku niewielu. W większości w teatrze systematycznie bywali widzowie pierwszych trzech spektakli. Toteż dokonywano ciągłej zmiany repertuaru. Według zestawienia sporządzonego przez dział promocji w latach 1975–1980 łącznie odbyło się na obydwu scenach 50 premier i 1250 przedstawień, czyli średnio dziesięć premier rocznie. Skotnickiemu przyszło

²⁴ T. Pawłowski, *Premiera „Krakowiaków i Górali Teatr płocki zainaugurował działalność*, „Tygodnik Płocki” 1975, nr 3.

²⁵ Wypowiedź dla A. Michalak-Pawłowskiej, „Teatr w Płocku...”, op. cit., s. 20.

organizować i poprowadzić teatr w specyficznych warunkach. Parę lat wcześniej rozpoczęła się jedna z największych inwestycji lat siedemdziesiątych – budowa Petrochemii. Płock nazywany przed wojną „miastem róż i emerytów”, zmienił swoje oblicze. Liczba mieszkańców wzrosła prawie trzykrotnie. Proces integracji, utożsamiania się z miastem i jego tradycją w zasadzie trwa do tej pory. Sam Skotnicki tak ocenił płocką widownię:

Nie jest to miasto, w którym widz indywidualnie chodziłby na przedstawienia. Dlatego zapelnienie widowni wymaga nie lada zabiegu ze strony organizatorów. Jednakże frekwencja powoli się poprawia, choć zależy to również od sztuki²⁶.

Natomiast Elżbieta Ciólkowska-Ćwik napisała po odejściu dyrektora z płockiego teatru:

Kiedy w 1981 roku dyr. Skotnicki żegnał się z Teatrem Płockim, mógł sobie pogratulować, że należycie wypełnił swoje zadanie. Nowo powstały teatr zaistniał na stałe w świadomości płocczan jako miejsce kulturalnej rozrywki i pięknych sztuk dla dzieci, zespół okrzepł i w znacznej części zintegrował się z miastem²⁷.

I o to chodziło w tym pierwszym etapie odradzania się teatru w Płocku.

²⁶ W. Sankowski, *Kłopoty teatru*, „Tygodnik Płocki” 1977, nr 48. Cytat powtórzony za Michalak-Pawłowska, „Teatr w Płocku”..., op. cit., s. 49.

²⁷ E. Ciólkowska-Ćwik, *Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku 1975–1985*, Płock 1985.

